

Gebiedsvisie Wet geurhinder en veehouderij ABG - gemeenten

Onderbouwend rapport bij de geurverordening en
beleidsregel ruimtelijke ontwikkelingen en geurhinder
ABG-gemeenten

Gemeente Alphen-Chaam
gemeente Baarle-Nassau
gemeente Gilze en Rijen

Gebiedsvisie

Wet geurhinder een veehouderij

ABG - gemeenten

Gemeente Alphen-Chaam
Gemeente Baarle-Nassau
Gemeente Gilze en Rijen

Rapportnummer:	P200734.007/HUL
Naam opdrachtgever:	ABG-organisatie de heer T. van den Wijngaard
Adres opdrachtgever:	Postbus 3 5130 AA ALPHEN
Opsteller:	H. Ullenbroeck, K. Albers, E. van Overbeek
Status:	definitief
Datum:	25 november 2021

**Pouderoyen Tonnaer is een handelsnaam van
Pouderoyen BV**

St. Stevenskerkhof 2
6511 VZ Nijmegen
T (024) 322 45 79

info@pouderoyentonnaer.nl
pouderoyentonnaer.nl

Op onze dienstverlening zijn de
DNR 2011 van toepassing die u vindt op
pouderoyentonnaer.nl

Inhoud

Samenvatting	4
1 Inleiding.....	15
1.1 Waarom een geurgebiedsvisie?	15
1.2 Vaststellen of aanpassen van geurnormen	15
1.3 Beoordelen geurbelasting van meerdere veehouderijen samen.....	16
1.4 Voorsorteren op de Omgevingswet	17
1.5 Onderbouwing voor geurverordening en beleidsregel voor cumulatieve geurhinder	17
1.6 Procedure	17
1.7 Leeswijzer	18
2 Geurhinder en veehouderijen.....	19
2.1 Wet geurhinder en veehouderij	19
2.1.1 Verschillen in normen: concentratiegebieden en niet-concentratiegebieden	19
2.1.2 Geuremissiefactoren en vaste afstanden	19
2.1.3 Voorgond- en achtergrondbelasting	20
2.1.4 Bebouwde kom (Wgv) en bebouwingscontouren (Omgevingswet)	22
2.1.5 Geurgevoelig object (Wgv en Omgevingswet)	23
2.1.6 Toepassing van technieken om de geurbelasting te verminderen	23
2.2 Geur uit stallen en geurnormen	23
2.3 Geur uit meerder stallen samen: achtergrondbelasting	25
2.4 Doorwerking geurnormen in ruimtelijke plannen.....	26
2.5 Geur en gezondheid	28
2.6 Toekomstige wet- en regelgeving geur en veehouderijen	30
3 Geurbelasting door veehouderijen	33
3.1 Ontwikkeling veehouderij per gemeente	33
3.1.1 Gemeente Alphen-Chaam	33
3.1.2 Gemeente Baarle-Nassau	35
3.1.3 Gemeente Gilze en Rijen	38
3.2 Ontwikkeling veehouderij per veehouderijsector	40
3.3 Vrijkomende agrarische bebouwing (vab-locaties)	42
3.4 Bestaande geurbelasting op basis van vergunningen veehouderijen	45

3.4.1	Gemeente Alphen-Chaam	46
3.4.2	Gemeente Baarle-Nassau	47
3.4.3	Gemeente Gilze en Rijen	50
3.5	Overige gezondheidseffecten door veehouderijen.....	53
3.5.1	Fijnstof belasting door veehouderijen.....	53
3.5.2	Endotoxinen belasting door veehouderijen	54
4	Mogelijke ontwikkeling geurbelasting	57
4.1	Milieuruimte huidige geurnormen	57
4.2	Scenario-onderzoek ontwikkeling geurbelasting huidige geurnormen	59
4.2.1	Uitgangspunten scenario's	59
4.2.2	Ontwikkeling geurbelasting scenario's	62
4.3	Conclusies onderzoek ontwikkeling geurbelasting	68
5	Overwegingen t.a.v. gemeentelijke geurnormen	73
5.1	Ontwikkeling veehouderij en de geurbelasting uit stallen.....	73
5.2	Overwegingen m.b.t. bijstellingen van de voorgrondnormen	73
5.3	Overwegingen bij gemeentelijke normen t.a.v. de achtergrondbelasting.....	77
5.4	Gebiedsgericht geurbeleid	78
6	Uitwerking concept gebiedsgericht geurbeleid	83
6.1	Ontwerp geurverordening 2021.....	83
6.2	Beleidsregel beoordelen cumulatieve geurbelasting 2021	86
6.3	Plattelandswoningen.....	88
6.4	Beschermingsniveau onder de Omgevingswet	89
6.5	Gebruik maken extra bevoegdheden Crisis- en Herstelwet.....	90
	Kaarten	92

Samenvatting

Doel van deze geurgebiedsvisie

De gemeenten Alphen-Chaam, Baarle-Nassau en Gilze en Rijen werken vanuit het thema “plattelandsontwikkeling” samen aan vraagstukken m.b.t. de transitie van het buitengebied en de kwaliteitsverbetering van het buitengebied. De ontwikkeling van de veehouderij is daarbij een belangrijk thema. De ABG-gemeenten willen zo veel als mogelijk komen tot een gebiedsgerichte aanpak voor het bieden van perspectief voor gestopte en nog te stoppen boeren én voor de boeren die door gaan. In dat kader is het van belang om als gemeente gebiedsgerichte kaders vast te leggen met betrekking tot het gewenste woon- en leefmilieu vanuit het aspect geurhinder (uit stallen van veehouderijen). Dit geleit op de verzoeken tot functiewijzigingen van stoppende veehouderijen én de plannen van veehouderijen die verder willen ontwikkelen.

In een geurgebiedsvisie wordt inzicht gegeven in de ontwikkeling van de geurbelasting uit stallen van veehouderijen. Dit in relatie tot de gewenste ontwikkeling van het buitengebied, de ontwikkeling van veehouderijen en andere thema's zoals gezondheid en vitaliteit van het buitengebied. Een geurgebiedsvisie biedt een kader en onderbouwing voor het mogelijk vaststellen of actualiseren van gemeentelijke geurnormen en vaste afstanden die van belang zijn voor de vergunningverlening van veehouderijen. Daarnaast is de geurgebiedsvisie ook van belang voor het onderbouwen en vaststellen van streef- en toetswaarden met betrekking tot de meewegen van de geurbelasting bij het beoordelen van het woon- en leefklimaat. De geurgebiedsvisie kan ook als basis worden gebruikt om als gemeente te anticiperen op de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

De geurbelasting t.g.v. geur uit stallen van veehouderijen wordt uitgedrukt in de voorgrondbelasting en in de achtergrondbelasting. Met de voorgrondbelasting, ook wel individuele belasting genoemd, wordt de geurbelasting van 1 veehouderij op een geurgevoelig object zoals een woning, bedoeld. Bij de vergunningverlening van veehouderijen wordt getoetst op de hoogte van de voorgrondbelasting en/of de afstand tussen een stal waar dieren worden gehuisvest en de gevel van een nabij gelegen woning of andere gevoelige objecten.

De achtergrondbelasting, ook wel de cumulatieve belasting genoemd, bestaat uit de geurbelasting van alle veehouderijen samen op een voor geur hinder gevoelig object. De achtergrondbelasting wordt gebruikt als belangrijke maat om de effecten van geurhinder uit stallen van veehouderijen op het woon- en leefmilieu te kunnen beoordelen. Bijvoorbeeld om bij een aanvraag voor een nieuwe woning in de omgeving van veehouderijen te toetsen of er sprake is van een voldoende goed woon- en leefmilieu voor de toekomstige bewoners van de woning. Omdat er veel veehouderijen zijn gestopt en er naar verwachting gaan stoppen, is een dergelijke toets ook van belang om te beoordelen of een voormalige bedrijfswoning kan worden gebruikt als reguliere woning en of de geurbelasting ter plaatste een belemmering is voor andere functies op de locatie van de voormalige veehouderij.

Gemeenten kunnen bij het vaststellen van de normen en afstanden voor de vergunningverlening van veehouderijen en voor het beoordelen van de aanvaardbaarheid van de geurbelasting bij functiewijzigingen, eigen keuzen maken. Mits deze is onderbouwd en vastgelegd in besluiten door de gemeenteraad. Deze geurgebiedsvisie is bedoeld ter onderbouwing van dergelijke besluiten.

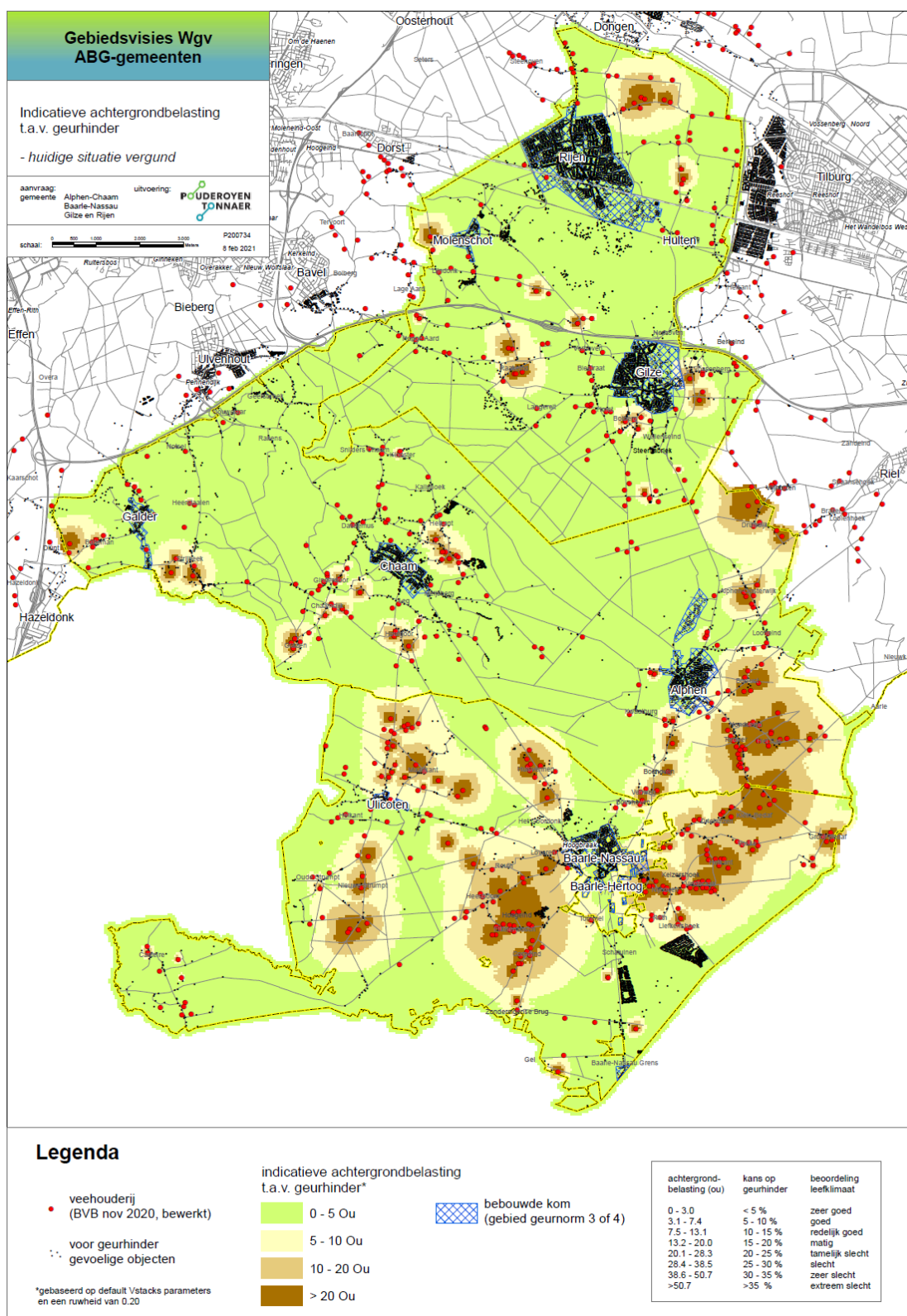
Ontwikkeling geurbelasting uit stallen van veehouderijen

De drie gemeenten kennen samen ruim 500 veehouderij-locaties (vergunningen uit 2020), waarvan ongeveer de helft een locatie betreft waarin dieren worden gehuisvest waarvoor wettelijk een geuremissiefactor is vastgesteld, zoals varkens, pluimvee, vleeskalveren en geiten. Tussen 2000 en 2020 is het aantal locaties met ongeveer 30% afgenomen, is de economische omvang van de vergunde dierplaatsen gegroeid met ongeveer 20% en is de vergunde geuremissie uit stallen ongeveer gelijk gebleven. Met name vanwege de bijstelling van de geuremissiefactoren voor combiwassers en de toename van het aantal vergunde dierplaatsen is de vergunde c.q. actueel berekende geuremissie dus per saldo nauwelijks afgenomen, ondanks de modernisering van stallen.

Er is door de ABG- gemeenten tot dusverre nauwelijks gebruik gemaakt van het vaststellen van strengere geurnormen (voorground- of achtergrondnormen) om bij bedrijfsontwikkeling van (intensieve) veehouderijen te sturen op een afname van de geurbelasting door de emissie van geur uit stallen. Wel stuurt de provincie sinds 2014 via haar regels m.b.t. de maximale cumulatieve geurbelasting bij ontwikkeling van intensieve veehouderijen op een afname van de cumulatieve geurbelasting in de hoger belaste gebieden. Deze regels leiden er toe dat als er sprake is van uitbreidingen van intensieve veehouderijen in gebieden met een te hoge geurbelasting, o.b.v. provinciale normen, die uitbreiding gepaard moet gaan met een afname van de geurbelasting. Vooral in het buitengebied van Alphen-Chaam en Baarle-Nassau zijn er gebieden waar de cumulatieve geurbelasting uit stallen van veehouderijen hoger dan de provinciale norm voor het buitengebied (niet meer 20 Ou cumulatief). In de bebouwde kom is de geurbelasting in het algemeen lager dan de provinciale norm voor de bebouwde kom (niet meer dan 10 Ou cumulatief). Er zijn in de ABG-gemeenten ruim 200 woningen waar er sprake is van een overschrijding van de provinciale cumulatieve geurnorm. Deze liggen vooral in het buitengebied van Baarle-Nassau en Alphen-Chaam (zie onderstaand figuur S1).

Onderzoek naar de mogelijke ontwikkeling van de geurbelasting, bij zowel een trendmatige ontwikkeling als bij een sterkere groei en concentratie, laten zien dat de bestaande knelpunten/overbelasting bij ongewijzigd beleid slechts beperkt verminderen. Het risico op toename van de geurbelasting op deze woningen door uitbreidende veehouderijen wordt als relatief beperkt ingeschat. Risico op nieuwe geuroverlast is vooral te verwachten voor nieuwe woningen c.q. bij functieveranderingen op locaties van stoppers / reeds gestopte veehouderijen, gelegen nabij blijvende of ontwikkelende intensieve veehouderijen. En door opvulling van de zogenaamde latente ruimte op veehouderijlocaties nabij woningen in buitengebied.

Er zal vooral sprake zijn van afname van geuroverlast door stoppende veehouderijen (autonoom en op basis van regelingen van rijk en provincie) en door modernisering van bestaande stallen vanwege de provinciale eisen vanaf 1 januari 2024. Aanvullend kan er sprake zijn van emissiereductie vanwege de werking van gemeentelijke en provinciale geurnormen en innovatieregelingen. Op de langere termijn (2030 – 2050) zal de impact van de klimaatopgave (een sterke reductie van de broeikasgassen) doorwerken in de emissies vanuit de veehouderij en zeer waarschijnlijk ook op de omvang van de veehouderij. Uitgaande van een verwachte krimp van de veestapel in de periode tot 2030-2050, in combinatie met eisen van de overheid t.a.v. het beperken van emissies (stikstof, broeikasgassen, fijn stof en geur) in huisvestingssystemen en bij de aanwending van mest, zal de geurbelasting naar verwachting afnemen en het aantal stoppende c.q. gestopte veehouderijen verder toenemen.

Figuur S1: Achtergrondbelasting (in klassen) op basis van vergunde dierplaatsen van veehouderijen. De provinciale norm voor het buitengebied is 20 Ou, voor de bebouwde kom 10 Ou (cumulatief).

Gebiedsgerichte benadering t.b.v. voorstel voor gemeentelijke geurnormen

De gemeenten Alphen-Chaam, Baarle-Nassau en Gilze en Rijen willen zo veel als mogelijk komen tot een gebiedsgerichte aanpak voor het bieden van perspectief voor gestopte en nog te stoppen veehouders en voor de veehouderijen die verder willen ontwikkelen. Er zijn in deze geurgebiedsvisie vier gebiedstyperingen onderscheiden:

1. Gebieden met relatief weinig woningen en weinig veehouderijen

Hier zijn de reguliere wettelijke geurnormen en het reguliere ruimtelijke beleid passend. De wettelijke voorgrondnorm en voldoende afstand tussen veehouderij en woningen zijn bepalend om knelpunten te voorkomen. Deze gebieden zijn geen specifieke aandachtsgebieden voor het gemeentelijke geurbeleid.

2. Gebieden met relatief weinig woningen en veel veehouderijen

In een gebied met relatief veel veehouderijen en weinig woningen is de aanwezige ontwikkelingsruimte voor de veehouderij een belangrijk aandachtspunt. Zeker in gebieden waar er om meerdere redenen ruimte is – c.q. wordt geboden – voor de intensieve veehouderij is behoud van ontwikkelingsruimte voor de veehouderij van belang, zoals in delen van de voormalige landbouwontwikkelingsgebieden. In dit type gebied dient bij voorkeur terughoudend te worden omgegaan met nieuwe woningen. Daar waar deze woningen al aanwezig zijn of wenselijk worden geacht, is een lagere bescherming tegen geurhinder te overwegen.

3. Gebieden met veel woningen en weinig veehouderijen

In een gebied met veel woningen en weinig veehouderijen is een goed woon- en leefklimaat een belangrijk aandachtspunt. In dit type gebied moet terughoudend worden omgegaan met het bieden van ontwikkelruimte voor de intensieve veehouderij en kunnen vanuit het aspect geurhinder mogelijkheden voor nieuwe woningen of functieverandering naar wonen worden geboden.

4. Gebieden met relatief veel woningen en veel veehouderijen

In dit type gebied is een gebiedsgerichte – c.q. maatwerk aanpak nodig. Deze huidige situatie is over een langere periode ontstaan. Aanvankelijk was het een gebied met sterke concentratie aan intensieve veehouderijen die in de jaren 70, 80 en 90 zijn gegroeid. Maar er zijn ook veel veehouderijen gestopt. Vaak heeft de voormalige bedrijfswoning een woonbestemming gekregen of is aangeduid als plattelandswoning en zijn er op het voormalig erf ook nieuwe woningen gebouwd. Op sommige voormalige veehouderijlocaties heeft een functieverandering naar niet-agrarische bedrijvigheid plaatsgevonden. Dit gebiedstype kent vandaag de dag een grote menging aan functies, waardoor er knelpunten zijn ontstaan ten aanzien van een hoge geurbelasting op woningen en andere gevoelige functies.

Huidige situatie en/of gewenste ontwikkeling	Weinig veehouderijen	Veel veehouderijen
Weinig woningen	Reguliere geurnormen en regulier ruimtelijk beleid	Ontwikkelingsruimte veehouderij van belang
Veel woningen	Goed woon- en leefklimaat van belang.	Maatwerk nodig, meer dan alleen aanpassen geurnormen.

Tabel S1: Gebiedstypering en insteek gemeentelijk geurbeleid

Geurnormen vergunningverlening veehouderijen

De standaard wettelijke geurnormen die van belang zijn voor de vergunningverlening van veehouderijen (voorgroendnormen) zijn 3 Ou/m³ voor de bebouwde kom en 14 Ou/m³ voor het buitengebied. Gemeenten kunnen binnen een wettelijke bepaalde bandbreedte afwijken van deze standaard normen.

De gemeente Alphen-Chaam heeft sinds 2009 een geurverordening in werking, met afwijkende geurnormen: voor de kom van Alphen 4 Ou/m³, voor een gebied van 500 meter rondom de kom van Alphen 8 Ou/m³ en voor het (voormalige) landbouwonwikkelingsgebied (LOG) Oostflank 16 Ou/m³.

De gemeente Baarle-Nassau heeft tot dusverre geen geurverordening met afwijkende geurnormen of afstanden. Hier zijn op dit moment de standaard wettelijke geurnormen en afstanden van toepassing.

De gemeente Gilze en Rijen heeft sinds 2017 via de geurverordening de wettelijke minimum afstand gehalveerd naar 50m resp. 25m t.o.v. geurgevoelige objecten buiten resp. binnen de bebouwde kom (met name melkveehouderij). Voor de intensieve veehouderijen zijn ook in Gilze-Rijen de bestaande wettelijke geurnormen van toepassing.

Het onderzoek dat is uitgevoerd voor deze geurgebiedsvisie geeft inzicht in de geurbelasting van meerdere veehouderijen samen en de verwachte relatie tussen de cumulatieve geurbelasting en kans op geurhinder. Op basis van de berekende, vergunde cumulatieve geurbelasting in 2020 wordt het woon- en leefklimaat binnen de bebouwde kom overwegend beoordeeld als 'goed' tot 'redelijk goed'. In het buitengebied is dit voor een deel van de woningen ook het geval, maar in bepaalde delen van het buitengebied is sprake van een 'matig', 'slecht' of 'zeer slecht' woon en leefklimaat.

Op basis van de geldende geurnormering voor het buitengebied is een toename van de geurbelasting door veehouderijen niet uit te sluiten, ondanks dat naar verwachting het aantal intensieve veehouderijen verder zal afnemen. Modernisering van oude stallen vanwege de provinciale ammoniakelisen zal gepaard gaan met schaalvergroting. Het aantal dieren per locatie kan hierdoor toenemen, de vergunde geuremissie wordt opgevuld en de milieuwinst door modernisering verdwijnt hierdoor. Vooral vanwege nieuwe functies op locaties van gestopte of stoppende veehouders kan er sprake zijn van een hogere geurbelasting ten opzichte van het beschermingsniveau voor de nieuwe functie.

Strengere voorgrond geurnormen voor het buitengebied zijn op basis van adviezen van de GGD en de knelpunten met betrekking tot de geurbelasting vooral in delen van het buitengebied te overwegen. Strengere voorgrond geurnormen bieden extra bescherming tegen geurhinder en extra sturing op afname van de geurbelasting bij ontwikkelingen van (intensieve) veehouderijen in overbelaste situaties. Strengere geurnormen beperken de ontwikkeling van veehouderijen en kunnen een kostprijsverhogende werking hebben voor veehouderijen. Strengere geurnormen kunnen ook leiden tot extra beperkingen voor functieveranderingen in de omgeving van veehouderijen vanwege de zogenaamde 'omgekeerde werking'.

Binnen de ABG-gemeenten waren in augustus 2020 bijna 140 Vab-locaties (voormalige veehouderij locaties) aanwezig en dit aantal zal naar verwachting sterk toenemen in de komende jaren. Op deze Vab-locaties moet op termijn een geschikte herontwikkeling en herbesteding plaatsvinden om leegstand in het buitengebied te voorkomen. Veel ingediende principeverzoeken voor functieveranderingen op deze locaties zien toe op een woonbestemming of een bestemming waarbij wonen een nadrukkelijk onderdeel uitmaakt van het beoogde gebruik. Vooral in gebieden met een sterke concentratie aan intensieve veehouderijen bepaalt de geurbelasting of een wijziging naar een woonfunctie (of met wonen vergelijkbare functie) mogelijk is. Strengere voorgrondnormen kunnen leiden tot extra beperkingen voor deze functieveranderingen vanwege de omgekeerde werking, maar bieden tegelijkertijd bescherming tegen een toename van de geurbelasting.

Strengere geurnorm (lage waarde) Grotere vaste afstand Hogere geurbelasting niet aanvaardbaar	Soepelere geurnorm (hoge waarde) Kleinere vaste afstand Hogere geurbelasting wel aanvaardbaar
Extra bescherming tegen geurhinder	Minder bescherming tegen geurhinder
Bij ontwikkeling veehouderij sturen op afname geurbelasting	Minder sturen op afname geurbelasting bij ontwikkeling veehouderij
Meer knelpunten voor functieveranderingen, zoals nieuwe woningen, nabij veehouderijen	Minder knelpunten voor functieveranderingen, zoals nieuwe woningen, nabij veehouderijen
Beperking ontwikkeling veehouderij of extra randvoorwaarden bij ontwikkeling	Meer ruimte ontwikkeling veehouderij of minder randvoorwaarden bij ontwikkeling

Tabel S2: Afwegingen bij gemeentelijke geurnormen voorgrondbelasting

Op basis van de hiervoor beschreven gebiedstyperingen, eerder genomen besluiten (zoals de provinciale beleidskaders t.a.v. de intensieve veehouderij) en de gewenste ontwikkelingen in- en rond de kernen en het buitengebied, is het voorstel om de geurnormen zoals die momenteel worden gehanteerd bij de vergunningverlening voor veehouderijen aan te passen. In de volgende tabel (tabel S3) is dit voorstel opgenomen. In deze tabel zijn ter vergelijking ook de huidige geurnormen opgenomen.

Deelgebied	Huidige geurnormen (voorgroondbelasting)	Voorstel geurnormen (voorgroondbelasting)
A Bebouwde kom	3,0 Ou 4,0 Ou kom Alphen	3,0 Ou
B Zone beperkingen veehouderij rond kernen	14,0 Ou 8,0 Ou kernrandzone Alphen	5,0 Ou
C Zone beperkingen veehouderij rond natuur	14,0 Ou	8,0 Ou
D Agrarisch kerngebied en overig buitengebied	14,0 Ou 16,0 Ou LOG Oostflank Alphen	10,0 Ou

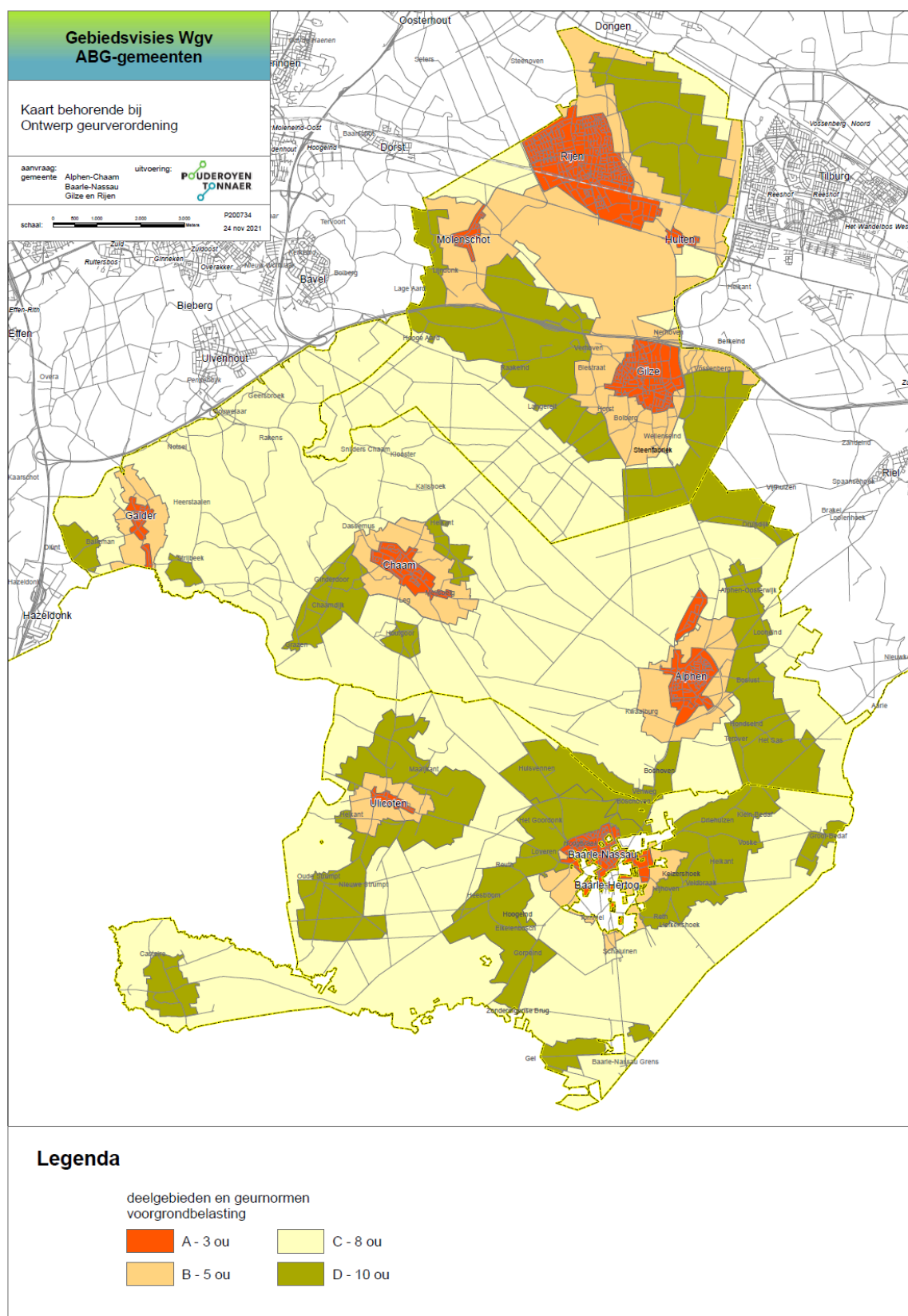
Tabel S3: Voorstel tot bijstelling van geurnormen, ontwerp geurverordening

In navolgende kaart (figuur S2) is de gebiedsindeling behorende bij dit voorstel opgenomen. De gebiedsindeling is vertaald in de deelgebieden A t/m D. Hierbij is aangesloten bij het onderscheid tussen bebouwde kom en het buitengebied conform de Wet geurhinder en veehouderij en de Omgevingswet) en de gebieden die sinds 2005 worden gehanteerd door provincie en gemeenten met betrekking tot de ontwikkeling van de intensieve veehouderij.

Deelgebieden A en B zijn gebieden met weinig veehouderijen en veel woningen. Vooral in de kernrandzones dient terughoudend te worden omgegaan met het bieden van ontwikkelruimte voor de intensieve veehouderij, moet een toename van de geurbelasting worden voorkomen en is in delen een afname van de geurbelasting gewenst. De voorgestelde norm voor het deelgebied B is daarom strenger dan de standaard norm voor het buitengebied (5 Ou i.p.v. 14 Ou). De norm voor de bebouwde kom is in dit voorstel hetzelfde als de geldende norm (3 Ou).

Deelgebied C is net als deelgebied B gerelateerd aan de provinciale Zone Beperking Veehouderij (ZBV). De ZBV ligt niet alleen rondom kernen, maar ook rondom natuurgebieden. In de ZBV hebben intensieve veehouderijen 'het bouwblok op de muur' en is geen uitbreiding in stallen toegestaan. Een geurnorm overeenkomstig de standaard geurnorm voor buitengebied in niet-concentratiegebieden van 8 Ou is hier beter passend dan de huidige standaard geurnorm voor buitengebied in concentratiegebieden van 14 Ou.

Deelgebied D is het deelgebied met veel veehouderijen, waaronder de voormalige landbouw-ontwikkelingsgebieden en het overige buitengebied. In dit deelgebied is voor de veehouderij behoud van ontwikkelingsruimte van belang en dient bij voorkeur terughoudend te worden omgegaan met toevoegen van nieuwe woningen. In deze gebieden is de standaard norm voor het buitengebied in concentratiegebieden 14 Ou, maar de provinciale norm voor het buitengebied stelt hier sinds 2014 aanvullende randvoorwaarden ten aanzien van geur. Bij uitbreiding van stallen hanteert de provincie een hinderpercentage van 20% als norm voor de achtergrondbelasting van geur, hetgeen overeenkomt met een voorgroondbelasting van 10 Ou. Voor (intensieve) veehouderijen die willen uitbreiden in een overbelast gebied zal bij de standaard geurnorm van 14 Ou voor de voorgroondbelasting de provinciale normstelling voor de achtergrondbelasting bepalend zijn voor de uitbreidingsmogelijkheden.

Figuur S2: Voorstel tot bijstelling van geurnormen en gebiedsindeling, ontwerp geurverordening

Bij uitbreiding van het aantal dieren binnen de bestaande stallen (geen ruimtelijke ontwikkeling) is alleen de voorgrondnorm van toepassing en hoeft niet getoetst te worden aan de provinciale geurnorm. Bij geurnorm 10 Ou is de ruimte om de geuremissie toe te laten nemen kleiner dan bij norm 14 Ou. Deze lagere geurnorm biedt meer bescherming tegen een toename van geur en qua hinderpercentage wordt aangesloten bij de provinciale norm voor het buitengebied van 20%.

Veehouderijen die nu al de geurnormen overschrijden, met name in de voormalige LOG-gebieden, zitten niet 'op slot', maar zullen bij ontwikkeling wel meer inspanningen moeten leveren om de geurbelasting op geurgevoelige objecten te verminderen. Dat kan door middel van inzet van emissie reducerende technieken zoals luchtwassers, maar ook door het verplaatsen van het uitstroompunt, verhogen van de uitstroomhoogte en/of verhogen van de uitstroomsnelheid. Veel veehouderijen hebben nog mogelijkheden om de geurbelasting verder te verlagen en kunnen bij een overschrijding van de norm van 10 Ou nog steeds ontwikkelen, maar zullen daarvoor de geurbelasting wel verder moeten beperken. Dit is een gewenst effect.

Als door de gemeente geen aanhoudingsbesluit wordt genomen zullen ondernemers die al vergevorderde bedrijfsontwikkelingsplannen hebben niet ineens geconfronteerd worden met een strengere geurnorm. Bij plannen die toezien op uitbreiding in stallen moet nu al rekening gehouden worden met de provinciale norm voor de achtergrondbelasting van 20% gehinderden, wat in overbelaste situaties al bepalend zal zijn voor de uitbreidingsmogelijkheden van het bedrijf.

Voor voormalige bedrijfswoningen van veehouderijen of woningen die worden gerealiseerd op het bouwblok van een voormalige veehouderij (Vab-locaties), gelden alleen vaste minimum afstanden. Veel woningen in de voormalige LOG-gebieden zijn voormalige bedrijfswoningen van gestopte veehouderijen. In het voorstel voor een maximale cumulatieve geurbelasting bij ruimtelijke ontwikkelingen is voor deze categorie een hinderpercentage van 25% (achtergrondbelasting 28 Ou) gehanteerd. Dit is soepeler dan voor reguliere woningen in het buitengebied.

Beoordelen van de geurbelasting van meerdere veehouderijen samen

Het is noodzakelijk om bij ontwikkelingen gericht op nieuwe functies en op uitbreidingen van veehouderijen te toetsen aan de cumulatieve geuroverlast en de eigen bijdrage van die ontwikkeling aan een (mogelijk) cumulatief overbelaste situatie. Onder de huidige wet- en regelgeving kan dit alleen bij nemen van nieuwe ruimtelijke besluiten. De Omgevingswet biedt straks meer mogelijkheden dan de huidige wetgeving om ook bij de vergunningverlening hierop te toetsen.

Het is aan een gemeente om een afweging te maken over de geaccepteerde geurhinder. Bij de beoordeling van de vraag of er bij de realisatie van een nieuw voor geurhinder gevoelig object of de ontwikkeling van een veehouderij sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat, is een afweging met betrekking tot de hoogte van de geurbelasting (en de daarmee samenhangende kans op hinder) in relatie tot de aard van het gebruik van belang. Ook de te verwachten ontwikkeling van de geurbelasting dient hierbij betrokken te worden. In het algemeen geldt dat de gemeente(raad) de nodige beleidsvrijheid heeft bij die afweging, mits die voldoende onderbouwd is. De ABG-gemeenten maken dergelijke overwegingen wel, bijvoorbeeld in ruimtelijke procedures en bij het beoordelen van principeverzoeken om medewerking te geven aan functieveranderingen. Er zijn echter tot op heden geen beleidsregels o.i.d. vastgesteld waarin is aangegeven welke toetswaarden (grenswaarden bij de beoordeling van een aanvaardbaar woon- en leefmilieu) worden gehanteerd.

Deze geurgebiedsvisie bevat een voorstel hoe de cumulatieve geurbelasting (achtergrondbelasting) wordt meegewogen bij initiatieven en plannen waarbij sprake is van realisatie van nieuwe voor geurhinder gevoelige functies of van uitbreiding van veehouderijen met dieren waarvoor geuremissiefactoren zijn vastgesteld. Deze toetsingswaarden voor de cumulatieve geurbelasting worden in de vorm van een beleidsregel ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad.

Deelgebied	Type object	Voldoende	Onvoldoende
A Bebouwde kom	Wonen Vab—niet-wonen	< 10,0 Ou	>= 10,0 Ou
B Zone beperkingen veehouderij rond kernen	Wonen	< 13,0 Ou	>= 13,0 Ou
	Vab/niet-wonen	< 20,0 Ou	>= 20,0 Ou
C Zone beperkingen veehouderij rond natuur	Wonen	< 20,0 Ou	>= 20,0 Ou
	Vab/niet-wonen	< 20,0 Ou	>= 20,0 Ou
D Agrarisch kerngebied en overig buitengebied	Wonen	< 20,0 Ou	>= 20,0 Ou
	Vab/niet-wonen	< 28,0 Ou	>= 28,0 Ou

Tabel S4: Voorstel toetswaarden cumulatieve geurbelasting uit stallen (achtergrondbelasting), ontwerp beleidsregel

Als de achtergrondbelasting geclassificeerd kan worden als 'voldoende' dan zijn er vanuit het deelaspect 'cumulatieve geurhinder uit stallen van veehouderijen' geen belemmeringen om mee te werken aan een ruimtelijk initiatief. Als de achtergrondbelasting geclassificeerd kan worden als 'onvoldoende' dan is er in beginsel geen sprake van een 'aanvaardbaar woon- en leefklimaat'. De ontwerp beleidsregel bevat een afwijkingsbevoegdheid bij overschrijding van de toetswaarde.

Plattelandswoningen

Een plattelandswoning is een voormalige agrarische bedrijfswoning die door derden, die geen functionele binding hebben met het bedrijf, mag worden bewoond. Dit is juridisch-planologisch mogelijk omdat aan de plattelandswoning een lager beschermingsniveau wordt toegekend dan aan een burgerwoning. De versoepelde normen voor een plattelandswoning gelden voor geur (en geluid) van het 'eigen' bedrijf en niet voor omliggende bedrijven. In deze geurgebiedsvisie is een voorstel opgenomen hoe voor wat betreft geur uit stallen de aanvaardbaarheid van een verzoek tot aanwijzing van een plattelandswoning wordt beoordeeld. Het voorstel is om geen medewerking te geven aan de aanduiding van plattelandswoningen in de gebieden met relatief weinig woningen en een sterke concentratie van grotere intensieve veehouderijen: de voormalige landbouw-ontwikkelingsgebieden in deelgebied D. Via een hardheidsclausule kan in bijzondere situaties hiervan worden afgeweken met een onderbouwd voorstel aan de gemeenteraad.

Gebruik maken extra bevoegdheden Crisis- en herstelwet

De Provincie Noord-Brabant neemt deel aan experimenten onder de Crisis- en herstelwet. De extra bevoegdheden voor gemeenten binnen de provincie Noord-Brabant zijn vanaf 23 april 2021 van kracht. De manier waarop de gemeente invulling geeft aan één of meerdere van deze bevoegdheden, moet worden vastgelegd in beleidsregels, in een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte of in een gemeentelijke geurverordening.

Voorgesteld wordt om bij ontwikkeling van veehouderijen in aandachtsgebieden gebruik te maken van de bevoegdheid om in individuele gevallen af te kunnen wijken van de zogenaamde 50%-regeling. Dit zijn die situaties waarbij er sprake is van overschrijding van de wettelijke voorgrondnorm en van de provinciale norm voor de achtergrondbelasting en waarbij concrete mogelijkheden zijn om via de inzet van beschikbare en betaalbare technieken de geuremissie en geurbelasting te beperken. Hierbij rekening houdend met het type en grootte van het bedrijf en de bijdrage aan de te hoge achtergrondbelasting ter plaatse.

Anticiperen op de Omgevingswet

In de uitvoeringsregels van de Omgevingswet is opgenomen welke objecten altijd als een geurgevoelig object worden gezien: gebouwen met een woonfunctie en voor onderwijs, gezondheidszorg en kinderopvang. Nadat de Omgevingswet in werking is getreden, kan de gemeenteraad een besluit nemen of ook andere voor geurhinder gevoelige objecten bij de vergunningverlening van veehouderijen als geurgevoelig aangemerkt worden. Zoals bijvoorbeeld kantoren, werkplaatsen waar mensen langdurig verblijven, horecavoorzieningen en recreatiewoningen.

Ook kan de gemeente na de inwerkingtreding van de Omgevingswet een gebouw dat nog niet aanwezig is, maar op grond van een omgevingsplan of omgevingsvergunning mag worden gerealiseerd, meewegen in de beoordeling van initiatieven. In het omgevingsplan (één van de kerninstrumenten uit de Omgevingswet) moeten bebouwingscontouren vastgesteld worden. In deze geurgebiedsvisie is een voorstel opgenomen voor de begrenzing van de bebouwde kom in de zin van de Wet geurhinder en veehouderij (straks: bebouwingscontour geur in de zin van de Omgevingswet). Aanwijzing van een gebouw dat nog niet aanwezig is, maar op grond van een omgevingsplan of omgevingsvergunning mag worden gerealiseerd, kan geëffectueerd worden na de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Procedure

Deze geurgebiedsvisie en bijbehorende ontwerp geurverordening en ontwerp beleidsregel worden in het najaar van 2021 door het college van B&W van de betreffende gemeente vrijgegeven voor de ter inzage legging. Buurgemeenten en provincie worden geconsulteerd. Na de verwerking van de inspraakreacties en de reacties uit de consultatie worden de geurverordening en de beleidsregel ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad van betreffende gemeente.

1 Inleiding

1.1 Waarom een geurgebiedsvisie?

De gemeenten Alphen-Chaam, Baarle-Nassau en Gilze en Rijen werken vanuit het thema “plattelandontwikkeling” samen aan vraagstukken m.b.t. de transitie van het buitengebied en de kwaliteitsverbetering van het buitengebied. De ontwikkeling van de veehouderij is daarbij een belangrijk thema. De ABG-gemeenten willen zo veel als mogelijk komen tot een gebiedsgerichte aanpak voor het bieden van perspectief voor gestopte en nog te stoppen boeren én voor de boeren die door gaan. In dat kader is het van belang om als gemeente gebiedsgerichte kaders vast te leggen met betrekking tot het gewenste woon- en leefmilieu vanuit het aspect geurhinder (uit stallen van veehouderijen). Dit gelet op de verzoeken tot functiewijzigingen van stoppende veehouderijen én de plannen van veehouderijen die verder willen ontwikkelen.

In een geurgebiedsvisie wordt inzicht gegeven in de ontwikkeling van de geurbelasting in relatie tot de gewenste ontwikkeling van het buitengebied, de ontwikkeling van veehouderijen en andere thema's zoals gezondheid en vitaliteit van het buitengebied. Een geurgebiedsvisie biedt een kader c.q. onderbouwing voor het mogelijk vaststellen of actualiseren van gemeentelijke geurnormen en vaste afstanden, die van belang zijn voor de vergunningverlening van veehouderijen. Daarnaast is de geurgebiedsvisie ook van belang voor het onderbouwen – en vaststellen van streef- en toetswaarden met betrekking tot de meewegen van de geurbelasting van veehouderijen bij het beoordelen of er bij gewenste functieveranderingen sprake is – en blijft - van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat? De geurgebiedsvisie en een gemeentelijke geurverordening kan ook als basis worden gebruikt om als gemeente te anticiperen op de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Deze geurgebiedsvisie is opgesteld voor alle ABG-gemeenten (Alphen-Chaam, Gilze en Rijen en Baarle-Nassau) en bevat een gebiedsgerichte benadering. De gebiedstypering van het buitengebied, verspreiding en ontwikkeling van de veehouderij en de opgaven en knelpunten ten aanzien van geur zijn binnen iedere gemeente verschillend.

1.2 Vaststellen of aanpassen van geurnormen

Bij het verlenen van vergunningen voor veehouderijen en bij het opstellen van bestemmingsplannen of andere besluiten op het gebied van de ruimtelijke ordening moet rekening worden gehouden met de geurbelasting uit stallen van veehouderijen.

De op 1 januari 2007 in werking getreden Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt voor de vergunningverlening voor veehouderijen het wettelijk kader. Deze wet geeft aan hoe bij een aanvraag voor een milieuvergunning de geuremissies uit stallen van veehouderijen en de geurbelasting op geurgevoelige objecten moet worden getoetst. De wet biedt gemeenten de mogelijkheid om binnen een bandbreedte afwijkende geurnormen en andere afstanden vast te stellen, via het vaststellen of actualiseren van een gemeentelijke geurverordening.

Daarnaast hebben de geurnormen en vaste afstanden, zoals opgenomen in de Wgv of een eventuele gemeentelijke geurverordening, consequenties voor de wijze waarop in ruimtelijke plannen het aspect geurbelasting door omliggende veehouderijen moet worden betrokken. Dit gaat om de vraag of een voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling of functieverandering kan leiden tot aantasting van bestaande rechten voor veehouderijen in de omgeving. Dit wordt de toets op de omgekeerde werking genoemd. Bedoeld wordt hierbij dat de geurnormen en -afstanden die voor de vergunningverlening van veehouderijen gelden, ook consequenties hebben voor de mogelijkheid om nabij veehouderijen nieuwe, voor geurhinder gevoelige functies, te realiseren. Bijvoorbeeld door de bouw van een nieuwe woning of een functieverandering naar wonen.

Eigen geurnormen vaststellen of aanpassen

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) biedt de mogelijkheid voor gemeenten om binnen een bepaalde bandbreedte eigen gemeentelijke geurnormen vast te stellen. Deze geurgebiedsvisie is bedoeld om de besluitvorming over afwijkende normen te onderbouwen. De geurnormen in het kader van de Wgv richten zich op de maximale geurbelasting van een individuele veehouderij op een voor geur gevoelig object, zoals een nabij gelegen woning. De handreiking bij de Wgv geeft handvatten voor gemeenten die overwegen om afwijkende geurnormen of afstanden vast te stellen of om eerder vastgestelde normen en afstanden aan te passen. In deze handreiking wordt de rol van een quickscan in relatie tot een geurgebiedsvisie benoemd. In 2016 hebben de ABG-gemeenten een dergelijke quickscan uitgevoerd.

Vanwege de transitie van de veehouderijsector, de stoppersregelingen en het veehouderijbeleid in met name de provincie Noord-Brabant, is in deze geurgebiedsvisie met behulp van actuele vergunningengegevens (eind 2020) de actuele geurbelasting door veehouderijen in beeld gebracht en vervolgens de verwachte ontwikkeling van de geurbelasting in de periode 2020-2030 op geurgevoelige objecten in kaart gebracht. Zo is inzicht verkregen waar in het buitengebied mogelijk nieuwe knelpunten kunnen optreden en waar bestaande knelpunten blijven bestaan. Ook kunnen er juist kansen zijn om met het behulp van de lokale afwegingsruimte keuzes te maken die gewenste ontwikkelingen (beter) mogelijk maken. Voor de knelpunten die zich naar verwachting blijven voordoen of nieuw te verwachten knelpunten in de toekomst, is onderzocht of een andere normstelling een oplossing biedt. Hierbij wordt rekening gehouden met de gewenste ontwikkelingen in een bepaald gebied.

1.3 Beoordelen geurbelasting van meerdere veehouderijen samen

De geurgebiedsvisie betreft niet alleen de geurnormen die voor de vergunningverlening van veehouderijen van belang zijn (de zogenaamde voorgrondnormen), maar gaat ook in op streef- en toetsingswaarden voor de cumulatieve geurbelasting c.q. achtergrondbelasting (toets van ontwikkelingen aan een goed woon- en leefklimaat). Deze geurgebiedsvisie bevat een voorstel hoe de achtergrondbelasting kan worden meegewogen bij initiatieven en plannen waarbij sprake is van realisatie van nieuwe voor geurhinder gevoelige functies of van uitbreiding van veehouderijen waarvoor geuremissiefactoren zijn vastgesteld. Dit voorstel kan de basis zijn voor een beleidsregel die ter vaststelling kan worden voorgelegd aan de gemeenteraad. Het wettelijke kader voor deze beleidsregel is, tot aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet, de Wet op de ruimtelijke ordening.

Met een beleidsregel voor de cumulatieve geurbelasting (achtergrondbelasting) wordt invulling gegeven aan de uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, waarin de afdeling aangeeft dat bij ruimtelijke ontwikkelingen een beoordeling van de geurhinder moet plaatsvinden in het kader van een goed woon- en leefklimaat en alleen een toets aan de normen uit de Wet geurhinder en veehouderij niet volstaat.

1.4 Voorsorteren op de Omgevingswet

Door voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet een gemeentelijke (ontwerp) geurverordening in procedure te brengen, wordt deze na vaststelling van rechtswege onderdeel van het gemeentelijke omgevingsplan. Door gebruik te maken van deze overgangsregeling is het voor de gemeente mogelijk om op een relatief eenvoudige en snelle wijze duidelijkheid te geven over de begrenzing van de bebouwde kom die aan de orde is bij het beoordelen van geur uit stallen, voor en na de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Zie ook de toelichting in paragraaf 2.1.4.

Gebouwen zonder woonfunctie, zoals bedrijven en kantoren, worden onder de Omgevingswet niet meer vanzelfsprekend als een voor geurhinder gevoelige functie aangemerkt. De gemeente heeft op dit gebied meer beleidsvrijheid dan onder de huidige wet- en regelgeving. Ook kan de gemeente na de inwerkingtreding van de Omgevingswet een gebouw dat nog niet aanwezig is, maar op grond van een omgevingsplan of omgevingsvergunning mag worden gerealiseerd, meewegen in de beoordeling van initiatieven. Deze bevoegdheden kunnen pas bepaald en geëffectueerd worden na de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Zie ook de toelichting in paragraaf 2.1.5.

1.5 Onderbouwing voor geurverordening en beleidsregel voor cumulatieve geurhinder

Deze geurgebiedsvisie is een onderbouwend document ten behoeve van de vaststelling van de geurverordening en beleidsregel voor ruimtelijke ontwikkeling en geurhinder. De geurgebiedsvisie en de daarin opgenomen gegevens hebben geen eigen status.

1.6 Procedure

Deze geurgebiedsvisie en de daarbij behorende ontwerp geurverordening en ontwerp beleidsregel worden door het college van B&W van de betreffende gemeente vrijgegeven voor de ter inzage legging. Buurgemeenten en provincie worden geconsulteerd. Na de verwerking van de inspraakreacties en de reacties uit de consultatie worden de geurverordening en de beleidsregel ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad van betreffende gemeente.

1.7 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 van deze geurgebiedsvisie bevat de relevante achtergronden van de Wet geurhinder en veehouderij in relatie tot de geurbelasting uit stallen van veehouderijen.

Hoofdstuk 3 bevat de analyse van de huidige geurbelasting en de ontwikkeling van de geurbelasting in het verleden en de te verwachten ontwikkeling van de geurbelasting in de periode 2020-2030 binnen de ABG-gemeenten.

In hoofdstuk 4 wordt door middel van een gebiedsgerichte benadering inzichtelijk gemaakt waar binnen de ABG-gemeenten bestaande knelpunten blijven bestaan, nieuwe knelpunten kunnen optreden en waar kansen zijn om met het behulp van de lokale afwegingsruimte en gemeentelijke geurnormen keuzes te maken die gewenste ontwikkelingen mogelijk maken.

Hoofdstuk 5 gaat in op de overwegingen ten aanzien van de geurnormen.

En tot slot is er in hoofdstuk 6 een voorstel gedaan met betrekking tot:

- wijziging van geurnormen middels een geurverordening;
- voor een beleidsregel waarmee cumulatieve geurbelasting uit stallen van veehouderijen bij het beoordelen van ruimtelijke plannen betrokken kan worden;
- beschermingsniveaus van verschillende geurgevoelige objecten en het aanwijzen van bebouwingscontouren onder de Omgevingswet;
- extra bevoegdheden in de Crisis- en Herstelwet om lokale knelpunten te verbeteren of op te lossen.

Het kaartmateriaal in de bijlagen omvat het complete ABG-grondgebied. Van deze kaarten zijn in de toelichting uitsneden opgenomen, waarbij wordt ingezoomd op de afzonderlijke gemeenten en aandachtsgebieden.

2 Geurhinder en veehouderijen

2.1 Wet geurhinder en veehouderij

Veehouderijen zijn mogelijke bronnen van geurhinder en daarom gelden voor veehouderijen regels met betrekking tot aan te houden afstanden tot voor geurhinder gevoelige objecten, zoals woningen. Omgekeerd hebben deze regels ook gevolgen voor de mogelijkheden om nieuwe voor geurhinder gevoelige objecten, zoals nieuwe woningen, te realiseren. Dit wordt ook wel de omgekeerde werking genoemd.

2.1.1 Verschillen in normen: concentratiegebieden en niet-concentratiegebieden

In de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) wordt een onderscheid gemaakt tussen geurbelasting in gebieden met veel veehouderijen (concentratiegebieden) en in de overige gebieden (niet-concentratiegebieden). De concentratiegebieden zijn aangegeven in Bijlage 1 van de Meststoffenwet en bestaat uit delen van de provincies Limburg, Noord-Brabant, Gelderland, Utrecht en Overijssel. De ABG-gemeenten liggen binnen concentratiegebied Zuid.

Een belangrijk uitgangspunt van de Wgv is dat in gebieden met veel veehouderijen geur minder snel als hinderlijk wordt ervaren dan in de niet-concentratiegebieden. De standaard wettelijke geurnormen voor intensieve veehouderijen zijn daarom in het niet-concentratiegebied strenger dan in de concentratiegebieden. Voor beide type gebieden zijn de standaard wettelijke geurnormen voor de bebouwde kom strenger dan voor het buitengebied. Ook zijn er verschillen in de bandbreedte waarbinnen gemeenten aangepaste normen mogen vaststellen.

2.1.2 Geuremissiefactoren en vaste afstanden

Wet geurhinder en veehouderij

In de Wet geurhinder en veehouderij is de systematiek vastgelegd hoe de geurhinder uit stallen van veehouderijen beoordeeld moet worden. Voor diercategorieën, waarvan de geuremissie per dier is vastgesteld (zoals voor varkens, kippen, vleesstieren, vleeskalveren en melkgeiten), wordt de toetsingswaarde uitgedrukt in een ten hoogste toegestane geurbelasting op een geurgevoelig object. De geurbelasting wordt uitgedrukt in aantallen Europese odeur units in een volume-eenheid lucht (Ou/m^3 : odeur units per kubieke meter lucht).

Eerst wordt de geuremissie berekend door het aantal dieren per diercategorie te vermenigvuldigen met de betreffende geuremissiefactor die staat opgenomen in de Regeling geurhinder en veehouderij (Rgv). Vervolgens wordt de geuremissie vanuit de gezamenlijke dierenverblijven - samen met andere variabelen ingevoerd in een wettelijk voorgeschreven verspreidingsmodel: 'V-stacks Vergunning' voor het berekenen van de voorgrondbelasting door een individuele veehouderij en 'V-stacks Gebied' voor het berekenen van de achtergrondbelasting door meerdere veehouderijen.

Voor bedrijven zonder geuremissiefactor (zoals voor melkrundvee, zoogkoeien en paarden) gelden vaste afstanden van 100 en 50 meter voor respectievelijk geurgevoelige objecten binnen en buiten de bebouwde kom. De Wgv stelt dat afwijking van deze afstanden mogelijk is tot respectievelijk minimaal 50 en minimaal 25 meter. De wettelijke afstanden mogen ook vergroot worden.

Voor nertsen is in de Wgv een speciale regeling opgenomen, waarbij uitgegaan wordt van gestaffelde vaste afstanden. Naarmate er meer nertsen gehouden worden, wordt de aan te houden afstand groter en er zijn verschillende afstanden voor geurgevoelige objecten binnen en buiten de bebouwde kom. Voor deze veehouderijen is de Wet verbod pelsdierhouderij van kracht. Op basis van deze wet mogen bedrijven (onder voorwaarden) tot 2024 doorgaan met de bedrijfsvoering, maar op 1 januari 2024 dient deze te worden gestopt. Bedrijven mogen tussentijds niet uitbreiden.

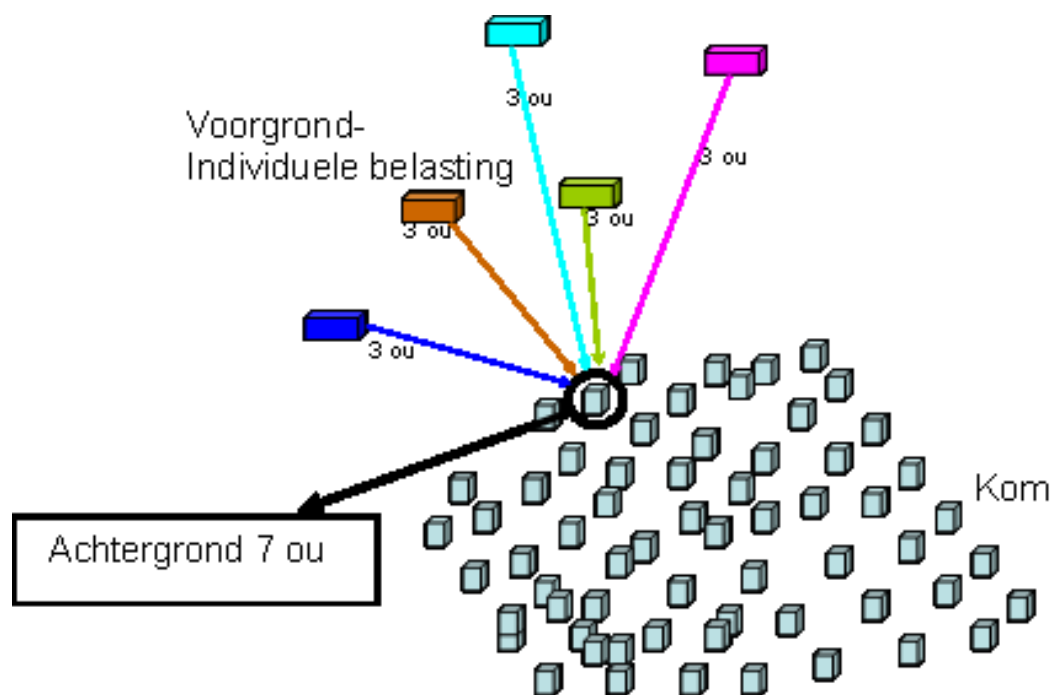
Figuur 2.1: Geurhinder en vergunningverlening

Activiteitenbesluit

Sinds 1 januari 2013 is voor de niet-vergunningplichtige veehouderijen het Activiteitenbesluit milieubeheer van kracht. In dit besluit zijn de bepalingen uit de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) als uitgangspunt genomen, zodat voor inrichtingen die onder de werking van dit besluit vallen vrijwel dezelfde regels gelden als voor (omgevings-)vergunningplichtige bedrijven.

2.1.3 Voorgrond- en achtergrondbelasting

De geurhinder wordt bepaald op basis van de achtergrondbelasting en de voorgrondbelasting. Met de voorgrondbelasting, ook wel individuele belasting genoemd, wordt de geurbelasting op een geurgevoelig object bedoeld van die veehouderij, welke de meeste geurbelasting op een voor geurhinder gevoelig object veroorzaakt. De achtergrondbelasting, ook wel de cumulatieve belasting genoemd, wordt veroorzaakt door alle veehouderijen die rondom een geurgevoelig object zijn gelegen. De achtergrondbelasting wordt vooral in gebieden met veel veehouderijen vaak gebruikt als maat om de effecten van geurhinder op het woon- en leefmilieu te kunnen beoordelen.

Figuur 2.2 Voor- en achtergrondbelasting geurhinder

50%-regeling voor overbelaste situaties

Wanneer een veehouderij voor wat betreft de geurbelasting op slot zit, kan het bedrijf alleen uitbreiden als de geurbelasting niet toeneemt. Als de geurbelasting door aanpassing van stalsystemen of de wijze van uitstoot van de geur wordt verminderd, is onder voorwaarden uitbreiding van het aantal dieren mogelijk via de zogenaamde 50%-regeling. Er hoeft na uitbreiding niet te worden voldaan aan de geldende geurnormen. Wel moet de geurbelasting dalen. De helft van de afname van de geurbelasting mag opgevuld mag worden voor uitbreiding van het aantal dieren. Als een bedrijf niet ontwikkelt, is er op basis van de Wgv geen verplichting om aan de normen te voldoen of om er voor te zorgen dat de geurbelasting daalt.

Voorgondbelasting en de kans op hinder

In tabel1 is de relatie tussen de individuele norm (voorgondbelasting) en de kans op geurhinder weergegeven (*bron: handreiking van de Wet geurhinder en veehouderij, bijlage 6 en 7, 2007*). De verschillen in de kans op geurhinder zijn gebaseerd op het geurbelevingsonderzoek uit 2001, zoals opgenomen in de toelichting bij de Wgv.

Geurbelasting (voorgrondbelasting, hinder door 1 veehouderij), Ou/m3 (98 percentiel)	Kans op geurhinder of percentage gehinderden (niet-concentratiegebied)	Kans op geurhinder of percentage gehinderden (concentratiegebied, zoals ABG-gemeenten)
1	7%	4%
2	11%	6%
3	15%	8%
4	19%	11%
5	21%	12%
6	24%	14%
7	26%	16%
8	29%	17%
10	33%	20%
14	39%	25%
20	46%	31%

Tabel 2.1: Relatie tussen voorgrondbelasting (geurhinder van 1 veehouderij) en kans op geurhinder
(bron: Handreiking Wgv, bijlage 6 en 7, 2007)

2.1.4 Bebouwde kom (Wgv) en bebouwingscontouren (Omgevingswet)

De standaard geurnormen zijn voor de bebouwde kom strenger dan de geurnormen voor het buitengebied. Het begrip 'bebouwde kom' is niet gedefinieerd in de Wgv. In de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel is het volgende vermeld: "De grens van de bebouwde kom wordt niet bepaald door de Wegenverkeerswetgeving, maar evenals in de ruimtelijke ordening door de aard van de omgeving. Binnen een bebouwde kom is de op korte afstand van elkaar gelegen bebouwing geconcentreerd tot een samenhangende structuur." Ook is opgenomen: "De bebouwde kom kan namelijk worden omschreven als het gebied dat door aaneengesloten bebouwing overwegend een woon- en verblijfsfunctie heeft en waarin veel mensen per oppervlakte-eenheid ook daadwerkelijk wonen of verblijven." In de uitvoeringsregels van de Omgevingswet, het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl), is opgenomen dat de gemeente in het omgevingsplan een 'bebouwingscontour geur' moet vaststellen. Binnen de contour is het beschermingsniveau hoger dan erbuiten. Vergelijkbaar met de bebouwde kom uit de Wet geurhinder en veehouderij. De gemeente wijst volgens het Bkl in ieder geval een bebouwingscontour aan rond het stedenbouwkundig samenstel van bebouwing. Het gaat hierbij om bebouwing voor wonen, dienstverlening, bedrijvigheid, detailhandel, horeca en de daarbij behorende openbare of sociaal-culturele voorzieningen en infrastructuur. Stedelijk groen aan de rand van die bebouwing en lineaire bebouwing langs wegen, waterwegen of waterkeringen kan tot het samenstel worden gerekend, maar dat hoeft niet. De gemeente kan er dus voor kiezen om lintbebouwing wel of niet binnen de bebouwingscontour te brengen.

2.1.5 Geurgeoelig object (Wgv en Omgevingswet)

Onder een 'geurgeoelig object' wordt onder de Wgv verstaan: *een gebouw, bestemd voor en volgens aard, indeling en inrichting geschikt om te worden gebruikt voor menselijk wonen of verblijf en die daarvoor permanent of regelmatig wordt gebruikt*. Een gebouw dat in strijd met het bestemmingsplan als woning of verblijf wordt gebruikt, heeft geen wettelijke bescherming tegen geurhinder.

In de uitvoeringsregels van de Omgevingswet, het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl), is opgenomen welke geurgeoelige objecten, zoals woningen, scholen en ziekenhuizen, altijd geurgeoelig zijn. Onder een geurgeoelig gebouw wordt ook verstaan een gebouw dat nog niet aanwezig is, maar op grond van een omgevingsplan of omgevingsvergunning mag worden gerealiseerd. Een gemeentelijk omgevingsplan kan andere geurgeoelige gebouwen of gedeelten van gebouwen aanwijzen, mits er hoofdzakelijk sprake is van verblijf van mensen.

2.1.6 Toepassing van technieken om de geurbelasting te verminderen

Bij de vergunningverlening wordt er rekening gehouden met de technische uitvoering van stallen. Het betreft maatregelen om op bedrijfsniveau de geurverspreiding te beïnvloeden en daarmee de geurbelasting op één of meer geurgeoelige objecten te verminderen, zoals het verticaal en hoger laten uitstromen van de lucht uit stallen, zodat deze lucht meer wordt verdund dan bij het horizontaal en lager uitstromen van de stallucht. Daarnaast wordt in de vergunningverlening rekening gehouden met de verschillen in geuremissies bij verschillende typen stalsystemen en de reductie van geuremissie die bereikt kan worden bij het toepassen van luchtwassers.

2.2 Geur uit stallen en geurnormen

Bij de beoordeling of vergunningaanvragen van individuele veehouderijen verleend kunnen worden, dient bepaald te worden of de normen voor geurbelasting of minimum afstanden worden overschreden. Gemeenten kunnen op grond van de Wgv binnen een bepaalde bandbreedte variëren met de bescherming van geurgeoelige objecten.

Zowel de geurnormen (voor intensieve veehouderijen) als de vaste afstanden (voor bijvoorbeeld melkveebedrijven) kunnen worden bijgesteld. Dergelijke afwijkende waarden dienen te worden onderbouwd in een gebiedsvisie en via een gemeentelijke verordening te worden vastgesteld door de gemeenteraad.

De voor de gemeente geldende wettelijke geurnormen, vaste afstanden en de bandbreedte waarbinnen gemotiveerd afgeweken kan worden, zijn opgenomen in tabel 2.2.

Categorie geurgevoelig object (in concentratiegebied)	Wettelijke geurnorm (Ou/m ³ 98 percentiel)	Range gemeentelijke geurnorm (Ou/m ³ 98 percentiel)
Bebouwde kom	3	Minimaal 0,1 en maximaal 14
Buiten de bebouwde kom	14	Minimaal 3 en maximaal 35

Categorie geurgevoelig object	Wettelijke vaste afstand	Afwijking van afstand (minimale waarde)
Bebouwde kom	100 meter	50 meter
Buiten bebouwde kom	50 meter	25 meter

Tabel 2.2: Wettelijke geurnormen en bandbreedte gemeentelijke normstelling Wgv, concentratiegebied

Op **Kaart G** van de bijlagen zijn de op dit moment geldende geurnormen voor de voorgrondbelasting van geur weergegeven. Hieronder een korte toelichting bij de gemeentelijke geurverordeningen en afwijkende geurnormen en afstanden.

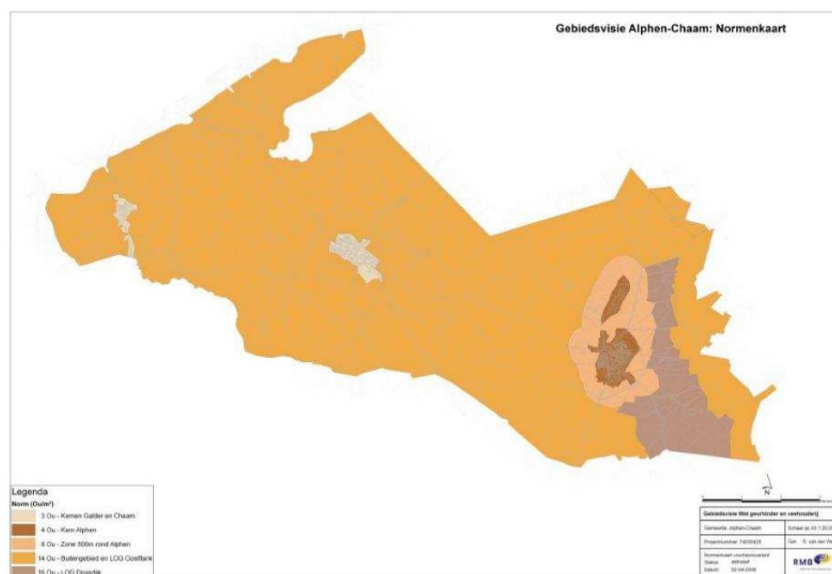
Geurnormen en afstanden in gemeente Alphen-Chaam

De gemeente Alphen-Chaam heeft sinds 22-08-2009 een geurverordening in werking.

De volgende van de Wgv afwijkende geurnormen zijn hierin vastgesteld:

1. Kom Alphen: 4 Ou/m³
2. Gebied van 500 meter rondom Alphen: 8 Ou/m³
3. LOG Oostflank: 16 Ou/m³

Ook zijn op de bijbehorende kaart de bebouwde kommen van Galder, Chaam en Alphen begrensd.

Figuur 2.3: Kaart bij de Verordening geurhinder en veehouderij (Alphen-Chaam) 2009

<http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/images/Alphen-Chaam/i261963.pdf>

Geurnormen en afstanden in gemeente Baarle-Nassau

De gemeente Baarle-Nassau heeft nog geen geurverordening met afwijkende geurnormen of afstanden. Binnen de gemeente Baarle-Nassau zijn op dit moment de wettelijke geurnormen en afstanden zoals vermeld in voorgaande tabel 2.2 van toepassing.

Geurnormen en afstanden in gemeente Gilze en Rijen

De gemeente Gilze en Rijen heeft op 15 december 2008 de Verordening geurhinder Gilze en Rijen 2008 vastgesteld en deze is in werking getreden op 1 januari 2009. Op 17 juli 2017 is de geurverordening gewijzigd en is de afwijkende geurnorm van 25 Ou/m³ voor het gebied Raakeind komen te vervallen. Op dit moment geldt voor veehouderijen met diercategorieën waarvoor geen emissiefactoren zijn vastgesteld (zoals melkrundvee) een minimale afstand van 50 meter t.o.v. geurgevoelige objecten binnen de bebouwde kom en 25 meter t.o.v. geurgevoelige objecten buiten de bebouwde kom. Deze afstanden gelden voor het hele grondgebied van Gilze en Rijen.

2.3 Geur uit meerder stallen samen: achtergrondbelasting

Bij het vaststellen van een gemeentelijke geurnorm voor veehouderijen waar dieren worden gehouden waarvoor geuremissiefactoren zijn vastgesteld, zoals varkens en pluimvee, dient er ook rekening te worden gehouden met de cumulatie van geur die meerdere veehouderijen samen veroorzaken. De norm voor de maximale belasting door een individueel bedrijf (voorgrondbelasting) bepaalt andersom ook de mogelijke ontwikkeling van de geurbelasting van alle veehouderijen samen (achtergrondbelasting). Op basis de methodiek zoals die is opgenomen in de toelichting bij de Wgv, is in onderstaande tabel de achtergrondbelasting vertaald in een kans op geurhinder en is hieraan een waardering van het woon- en leefklimaat gekoppeld (goed, redelijk goed, matig, tamelijk slecht, slecht, zeer slecht en extreem slecht).

Achtergrondbelasting (OU/m ³), cumulatief, concentratiegebied	Kans op geurhinder of percentage gehinderden	Beoordeling leefklimaat
0 - 3.0	<5%	Zeer goed
3.1 - 7.4	5-10%	Goed
7.5 - 13.1	10-15%	Redelijk goed
13.2 - 20.0	15-20%	Matig
20.1 - 28.3	20-25%	Tamelijk slecht
28.4 - 38.5	25-30%	Slecht
38.6 - 50.7	30-35%	Zeer slecht
>50.7	>35%	Extreem slecht

Tabel 2.3: Classificatie achtergrondbelasting (geurbelasting door meerdere veehouderijen samen) in een concentratiegebied (bron: RIVM/GGD Richtlijn geurhinder oktober 2002 en handreiking Wgv 2007).

Uit onderzoek dat ten grondslag ligt aan de Wgv (PRA 2001) is gebleken dat de geurhinder als gevolg van de geurbelasting van één veehouderij anders is dan als gevolg van de totale geurbelasting van meerdere veehouderijen, de achtergrondbelasting. Bijvoorbeeld: indien één veehouderij een geurbelasting van 14 Ou/m³ op een geurgevoelig object veroorzaakt, leidt dat tot meer hinder dan indien drie veehouderijen gezamenlijk 14 Ou/m³ veroorzaken. Als vuistregel geldt dat de voorgrondbelasting maatgevend is indien die tenminste de helft bedraagt van de achtergrondbelasting (bron: *handreiking Wgv, bijlage 6 en 7, 2007*).

Provinciale geurnormen bij uitbreiding van intensieve veehouderijen

Bij ruimtelijke procedures t.a.v. uitbreiding van veehouderijen gelden provinciale eisen ten aanzien van de cumulatieve geurbelasting (achtergrondbelasting). Deze zijn opgenomen in de provinciale Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant (IOV) en hebben tot doel de maximale cumulatieve geurbelasting ten gevolge van veehouderijen te beperken tot deze normen.

Op basis van rechtstreeks werkende regels voor veehouderijen is een toename van de bestaande bebouwing voor de uitoefening van een veehouderij alleen toegestaan indien is aangetoond dat de kans op cumulatieve geurhinder (achtergrondbelasting) op geurgevoelige objecten, in de bebouwde kom niet hoger is dan 12 % en in het buitengebied niet hoger is dan 20%. Toepassing van de Handreiking bij de Wgv, bijlage 6 en 7, Infomil 1 mei 2007, resulteert in de volgende streefwaarden:

- Een maximale achtergrondgeurbelasting op de bebouwde kom van 12% komt overeen met een achtergrondbelasting van 10 Ou/m³.
- Een maximale achtergrondgeurbelasting buiten de bebouwde kom van 20% komt overeen met een achtergrondbelasting van 20 Ou/m³.

Indien blijkt dat de achtergrondbelasting hoger is dan voornoemde percentages dienen maatregelen te worden getroffen door de veehouderij die wil ontwikkelen, die tot een daling leiden van de achtergrondbelasting, welke ten minste de eigen bijdrage aan de overschrijding van de achtergrondbelasting compenseert. De wijze waarop deze 'proportionele afname' bepaald moet worden staat beschreven in de notitie "Afname overbelasting" van 24 april 2014 van de Provincie Noord-Brabant.

2.4 Doorwerking geurnormen in ruimtelijke plannen

Omgekeerde werking

De normen van de Wet geurhinder en veehouderij gelden in beginsel alleen voor de beoordeling van een aanvraag omgevingsvergunning, als een agrarisch bedrijf zich wil vestigen of als een agrarisch bedrijf wil uitbreiden. Het gaat dan dus over de relatie tussen een bestaand geurgevoelig object en een ontwikkeling in de agrarische bedrijvigheid. Dit heet ook wel de 'directe werking' of 'directe norm'. Voor de Wgv in werking trad, gold deze norm ook in de omgekeerde situatie: als een bestaand agrarisch bedrijf werd geconfronteerd met een nieuwe woonwijk of een nieuw bedrijventerrein. In het kader van de 'omgekeerde werking' werden dan dezelfde afstandsnormen toegepast als in de directe werking. Met de inwerkingtreding van de Wgv trad een geheel nieuwe systematiek van normering in werking. In verband daarmee rees de vraag of de normen van de Wgv op dezelfde manier als bij de vroegere stankwetgeving zouden werken in de "omgekeerde werking". Intussen zijn enkele uitspraken gedaan door de hoogste rechter (de Afdeling bestuursrechtspraak

van de Raad van State), die hierin duidelijkheid scheppen. Onder meer uit de uitspraak in de zaak Laarbeek (Afdeling bestuursrechtspraak van 7 oktober 2009) blijkt dat de normen van de Wgv niet in de omgekeerde werking van toepassing zijn. De directe norm geldt wel in het kader van de verlening van een omgevingsvergunning aan een agrarisch bedrijf, maar niet bij de ontwikkeling van nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen.

Ook uit andere uitspraken is intussen gebleken dat het mogelijk is om binnen de belemmerende contouren te bouwen, mits aan twee voorwaarden wordt voldaan:

- De nieuwe ontwikkelingen mogen geen extra belemmeringen opleveren voor de ontwikkeling van agrarische bedrijven in de omgeving.
- De gemeenteraad dient in haar gebiedsvisie, in een beleidsregel of in haar ruimtelijke besluit voor de betrokken ontwikkeling een uitspraak te doen over het minimaal gewenste woon-, leef- of werkklimaat in het gebied.

Respecteren rechten veehouders

Vaste jurisprudentie bij ruimtelijke besluiten is dat door de nieuwe bestemmingen er geen sprake mag zijn van een aantasting van de bestaande rechten van de omliggende veehouderijen. In beginsel dient bij het bepalen van de rechten het agrarische bouwblok als uitgangspunt voor het meten van de geurbelasting contouren te worden genomen. Dit omdat veehouderijen rechten hebben om hun emissiepunten te verschuiven binnen het vastgestelde bouwblok (de zogenaamde 'vergunde rechten'). Het kan echter ook zo zijn dat het bedrijf zijn bouwblok niet in zijn geheel kan benutten voor de vestiging of verplaatsing van emissiepunten, bijvoorbeeld door de aanwezigheid van al bestaande geurgevoelige objecten. Uit de jurisprudentie blijkt dat men dan mag uitgaan van de grens van de bebouwing, een te benutten deel van het bouwblok of een bestaand emissiepunt. Uitgaande van de vergunde rechten van een veehouderij, de geurnorm(en), het agrarisch bouwblok en de ligging van de stallen en al bestaande voor geurhinder gevoelige objecten, kan bepaald worden of de realisatie van een nieuw voor geurhinder gevoelig object leidt tot een aantasting van de rechten: ligt de nieuwe bestemming binnen de geurcontour en zijn er geen andere bestaande geurgevoelige objecten die op kortere afstand liggen?

Beoordeling aanvaardbaar woon- en leefklimaat

Het is aan een gemeente om een afweging te maken over de geaccepteerde geurhinder. Bij de beoordeling van de vraag of er bij de realisatie van een nieuw voor geurhinder gevoelig object sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat, is een afweging met betrekking tot de hoogte van de geurbelasting (en de daarmee samenhangende kans op hinder) in relatie tot de aard van het gebruik van belang. Ook de te verwachten ontwikkeling van de geurbelasting dient hierbij betrokken te worden. In het algemeen geldt dat een gemeente(raad) de nodige beleidsvrijheid heeft bij die afweging, mits die voldoende onderbouwd is.

Woningen met een lager beschermingsniveau tegen geur

In de wetgeving is een aantal "uitzonderingen" opgenomen met betrekking tot de bescherming van woningen tegen geurhinder van veehouderijen. Het betreft de realisatie van een woning op een voormalig bouwblok van een veehouderij of een woning die al aanwezig was op een voormalig bouwblok van een veehouderij die is gestopt na 19 maart 2000 (artikelen 3.2 en 14.2 Wgv).

(Voormalige) bedrijfswoningen behorende bij veehouderijen en Ruimte voor Ruimte woningen

Een eigen bedrijfswoning krijgt géén bescherming tegen de eigen stallen. De reden is dat de geurnormen en afstanden zijn gericht op de gevolgen van een veehouderij voor de omgeving.

Voor voormalige bedrijfswoningen gelden voor de vergunningverlening voor omliggende veehouderijen (enkele) vaste afstanden. Voorwaarde is dat de woning op of na 19 maart 2000 geen onderdeel meer uitmaakt van de veehouderij. Dit kan zijn omdat de woning is afgesplitst, maar het kan ook zijn dat de veehouderij-activiteiten zijn gestaakt. De planologische bestemming is voor deze woningen is niet bepalend. Woningen die vóór 19 maart 2000 al geen deel uitmaakten van een andere veehouderij, worden niet gezien als voormalige agrarische bedrijfswoningen.

Ook voor zogenaamde 'Ruimte voor Ruimte woningen' gelden bij de vergunningverlening voor omliggende veehouderijen enkel vaste afstanden. Dit zijn woningen die gebouwd zijn na 19 maart 2000, op een kavel die op dat moment in gebruik was als veehouderij, waarbij de veehouderij (deels) buiten werking is gebracht én waarbij stallen (of andere bedrijfsgebouwen) zijn gesloopt.

Via de Wet Plattelandswoningen kan de gemeente regelen dat voormalige bedrijfswoningen geen bescherming meer krijgen tegen geur of geluid van de eigen veehouderij. Bedrijfswoningen van veehouderijen waarin burgers wonen, blijven bij gebruik making van deze mogelijkheid onderdeel van de inrichting, bestemd als bedrijfswoning, maar waarbij bewoning door derden planologisch is geregeld. Ook bij het (her-)bestemmen van voormalige bedrijfswoningen tot plattelandswoningen moet beoordeeld worden of er sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

Plattelandswoningen

Een plattelandswoning is een voormalige agrarische bedrijfswoning die door derden, die geen functionele binding hebben met het bedrijf, mag worden bewoond. Dit is juridisch-planologisch mogelijk omdat aan de plattelandswoning een lager beschermingsniveau wordt toegekend dan aan een burgerwoning. In een bestemmingsplan, omgevingsvergunning of de opvolgers daarvan onder de Omgevingswet blijft de bestemming van de woning agrarisch, maar krijgt een aanduiding als 'specifieke vorm van agrarisch: plattelandswoning'.

De versoepelde normen m.b.t. geur en geluid van een plattelandswoning voor het 'eigen' (agrarische) bedrijf gelden niet voor omliggende bedrijven. Voor plattelandswoningen gelden geen soepelere normen t.a.v. luchtkwaliteit.

2.5 Geur en gezondheid

Geur en geurbeleving

Geur is de eigenschap van organische stoffen die met behulp van zintuigen in de neus kan worden waargenomen. Geurhinder treedt op als de herhaaldelijk waargenomen geur als onaangenaam wordt beoordeeld en het welbevinden daardoor negatief wordt beïnvloed. Bij hogere concentraties geur kan er sprake zijn van gezondheidseffecten die verbonden zijn aan de waarneming van de geur: (ernstige) hinder, verstoring van gedrag en activiteiten, en mogelijk stress-gerelateerde gezondheidsklachten, zoals hoofdpijn, benauwdheid en misselijkheid.

Er zijn algemene relaties voor de geurbelasting van veehouderijen en het percentage gehinderden uit onderzoeken afgeleid. Naast de geurbelasting is er een groot aantal persoonsgebonden factoren en omgevingsfactoren die deze relatie beïnvloedt, zodat lokaal zowel minder als meer hinder op kan treden dan verwacht. Hoe hinderlijk mensen een geur vinden hangt onder andere af van de aangenaamheid, duur, frequentie en intensiteit van de geur. Ook de gewenning, het tijdstip en de vermijdbaarheid van de blootstelling spelen een belangrijke rol. Of de hinder ook tot gezondheidsklachten leidt is persoonsgebonden.

In de GGD-richtlijn Geur en gezondheid wordt ervan uitgegaan, dat er voor de geurstoffen geen toxicologische advieswaarden worden overschreden, omdat deze stoffen een geurdrempel hebben die veel lager is dan deze advieswaarden. Van de gezondheidseffecten van geur is er alleen voor (ernstige) hinder een kwantitatieve dosis-responsrelatie met de geurbelasting. Elke geur kan boven de geurdrempel waargenomen worden en als hinderlijk of ernstig hinderlijk ervaren worden. Hoe hoger de geurbelasting wordt, hoe meer kans dat mensen gehinderd zijn en hoe hoger het percentage dat gehinderd of ernstig gehinderd is. Het is echter niet eenvoudig te zeggen hoeveel geurhinder gezondheidskundig gezien aanvaardbaar is. Bij het optreden van hinder of ernstige hinder moet afgewogen worden of de situatie aanvaardbaar is. Uitgangspunt hierbij zijn de beleidsdoelstellingen. Voor haar advisering met betrekking tot het percentage (ernstige) hinder sluit de GGD aan een richtwaarde van maximaal 12% kans op hinder (0-3% ernstige hinder) en een bovenwaarde van maximaal 20% kans op hinder (tot 10% ernstige hinder). Voor meer achtergrondinformatie over de relatie tussen veehouderij en gezondheid van omwonenden wordt verwezen naar het kennisplatform veehouderij en gezondheid (www.kennisplatformveehouderij.nl).

Onderzoek GGD en IRAS naar de relatie tussen geurbelasting en kans op hinder Bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid van de GGD Brabant/Zeeland (Bureau GMV) en het Institute for Risk Assessment Sciences (IRAS) van Universiteit Utrecht onderzochten in 2014 de relatie tussen geurbelasting afkomstig van veehouderijen en de ervaren geurhinder bij ruim 13.000 respondenten op het platteland en in kleinere kernen van Noord-Brabant en Noord-Limburg.

Deze resultaten bevestigen volgens de GGD signalen dat er bij gegeven geurbelasting aanzienlijk meer geurhinder voorkomt dan op basis van de Handreiking Wgv (Wet geurhinder veehouderij) te verwachten zou zijn. De relatie tussen geurbelasting en hinder blijkt bovendien afhankelijk te zijn van diersoort. De GGD adviseert de resultaten mee te nemen in de (landelijke) actualisatie van de regelgeving en –normen en roept gemeenten en provincies op de resultaten te gebruiken als opstap voor vernieuwd geurhinderbeleid.

De onderzoekresultaten van de GGD en IRAS geven volgens de GGD aanleiding tot een actualisatie en aanscherping van de gemeentelijke normen. Een complicerende factor daarbij is dat het onderzoek nog niet is gevalideerd door onderzoek in andere regio's, de kans op hinder maar ten dele wordt bepaald door de geurbelasting, de berekening van de geurbelasting vele onzekerheden kent en dat de resultaten van het onderzoek van de GGD/IRAS afwijken van onderzoek dat in ongeveer dezelfde periode is uitgevoerd (Gezondheidsmonitor GGD 'en, CBS en RIVM uit 2012). Een aangrijpingspunt is, dat de relatie tussen de berekende geurbelasting en de kans op geurhinder uit het GGD-IRAS-onderzoek meer overeen lijkt te komen met de relatie tussen geurbelasting en hinder voor de niet-concentratiegebieden (uit de handreiking Wgv) dan met de relatie tussen geurhinder en hinderkans voor de concentratiegebieden uit die handreiking.

De GGD adviseerde in het kader van de evaluatie van de geurregelgeving (2015-2016) het onderscheid tussen concentratiegebieden en niet-concentratiegebieden op te heffen en overal dezelfde normen te hanteren. Voor de maximale cumulatieve geurbelasting op objecten stellen zij ook een norm voor van 12% voor de bebouwde kom en 20% in het buitengebied, te vertalen als maximaal 5 Ou (bebouwde kom) respectievelijk 10 Ou (buitengebied) achtergrondbelasting (= cumulatieve geurbelasting).

2.6 Toekomstige wet- en regelgeving geur en veehouderijen

In een door de staatssecretaris van Milieu ingestelde bestuurlijke werkgroep werkten de VNG en IPO, LTO Nederland, GGD 'en, Milieufederaties en afgevaardigden van burgergroeperingen aan een gezamenlijk advies over de toekomstige geurregelgeving voor veehouderij. De adviezen van de bestuurlijke werkgroep uit oktober 2016 hebben o.a. geleid tot nader onderzoek (o.a. naar de effectiviteit van luchtwassers en aanpassing van geuremissiefactoren). De bestuurlijke werkgroep constateerde dat de Wgv onvoldoende handvatten biedt om bestaande geuroverlast tot een aanvaardbaar niveau te brengen. De geconsulteerde partijen adviseerden om gemeenten bevoegdheden te geven om in overbelaste situaties om aanvullende eisen te kunnen stellen om geurbelasting binnen een ambitieuze termijn terug te dringen. Er was binnen de geconsulteerde partijen geen consensus over een aanpassing van de standaard wettelijke geurnormen en -afstanden.

De milieufederaties, burgergroeperingen en GGD 'en adviseren het Rijk om voor de individuele geurbelasting (voorgroendnorm) maximaal 2 Ou voor de bebouwde kom als standaard norm vast te stellen en maximaal 5 Ou voor het buitengebied. Voor de cumulatieve belasting adviseren deze partijen een norm van 5 Ou (bebouwde kom) en 10 Ou (buitengebied).

De VNG, het IPO en LTO Nederland pleiten voor aanvullend onderzoek naar de relatie tussen de berekende geurbelasting en ervaren hinder, om aldus te komen tot een betere onderbouwing van de geurnormen. Vervolgonderzoek naar de relatie tussen de berekende geurbelasting en de geurbeleving dient volgens deze partijen rekening te houden met mogelijke regionale verschillen, nieuwe inzichten m.b.t. de geuremissie van dieren en een geactualiseerd verspreidingsmodel.

In 2019 heeft de commissie Biesheuvel op verzoek van de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat een advies over de toekomst van de geurregels uitgebracht. Dit advies is in april 2019 naar de leden van de Tweede kamer gestuurd. Op 6 september 2019 heeft de staatssecretaris haar beleidsreactie naar de Kamer gestuurd. In die beleidsreactie is ingegaan op een aantal onderwerpen die van belang zijn voor het terugdringen van geuremissies en –immissies, zoals:

- Een brongerichte aanpak van geuremissies en andere emissies in de stal;
- Verhogen rendementen geurreductie van combiwassers;
- Inzetten op een ander systeem van meten en monitoren;
- Extra mogelijkheden voor decentrale overheden om overbelaste situaties aan te pakken.

Resultaten onderzoek naar rendementen geurverwijdering gecombineerde luchtwassers

Met name varkenshouderijen maken gebruik van zogenaamde gecombineerde luchtwassers. Deze luchtwassers reduceren zowel de uitstoot van ammoniak als van geur en fijnstof. Naar aanleiding van de evaluatie van de geurregelgeving door de bestuurlijke werkgroep Verdaas is er onderzoek verricht naar de rendementen van combiluchtwassers. Naar aanleiding van die onderzoeksresultaten zijn de ingeschatte geurrendementen van deze luchtwassers verlaagd en zijn de geuremissiefactoren naar boven bijgesteld. De zo opnieuw berekende geurbelasting is vaak veel hoger dan de geurbelasting waarvan in de vergunningverlening is uitgegaan.

De Commissie Geurhinder en Veehouderij (Commissie Biesheuvel) heeft o.a. geadviseerd meer inzicht te bieden in de effectiviteit van luchtwassers en hierbij de geurproductie in de stal te betrekken. In opdracht van het ministerie voert de WUR een onderzoek uit naar de mogelijkheden om de geur- en ammoniakrendementen van combiluchtwassers te verbeteren. De resultaten van dit onderzoek worden naar verwachting in de loop van 2020 gepubliceerd.

CHW-experimenten emissiereducties en versnellen innovaties

Het advies van de commissie Biesheuvel en de beleidsreactie van de staatssecretaris hebben nog niet geleid tot een voorstel voor aanpassing van de landelijke geurregelgeving (onder de Omgevingswet) voor stallen. Wel hebben aan aantal provincies (waaronder de Provincie Noord-Brabant) zich in 2019 aangemeld voor experimenten onder de Crisis- en herstelwet (CHW) ingediend. De extra bevoegdheden voor gemeenten binnen de provincie Noord-Brabant zijn op basis van deze CHW-experimenten vanaf 23 april 2021 van kracht, onder andere experimenteerruimte voor overbelaste situaties in de veehouderij ¹.

In het kader van het Schone Lucht Akkoord (januari 2020) zal binnen de provincie Noord-Brabant door gemeenten en provincie zelf geëxperimenteerd worden met de toepassing van deze CHW-experimenten. De Rijksoverheid faciliteert hierbij. Met deze CHW-experimenten krijgen gemeenten onder andere meer mogelijkheden om in te grijpen in bestaande situaties, met als doel emissiereductie uit stallen te realiseren. Het gaat om de reductie van de emissie van geur, ammoniak en fijnstof. Deze geldt tot 1 januari 2025. Ook kan de toepassing van innovatieve technieken in huisvestingssystemen van veehouderijen worden versneld door deze via experimenteerruimte vroegtijdig toe te staan.

Op grond van de experimenteerruimte heeft de gemeente ook de mogelijkheid om af te wijken van de geurregels in de Wet geurhinder en veehouderij respectievelijk het Activiteitenbesluit. De gemeente kan namelijk een omgevingsvergunning milieu voor een veehouderij weigeren als niet kan worden voldaan aan voorschriften die vanwege de technische kenmerken en de geografische ligging van de veehouderij of vanwege de plaatselijke milieuomstandigheden moeten worden gesteld.

¹ Besluit van 8 april 2021 tot wijziging en aanvulling van het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet (Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet (eenentwintigste tranche)), Staatsblad 2021, 193.

Ook kan de gemeente afwijken van de zogeheten '50%-regeling' voor geur. Op grond van deze regeling kunnen veehouderijen die niet aan de geurnorm voldoen, toch uitbreiden. Zij kunnen dat doen door geur reducerende maatregelen te nemen. De helft van de geurreductie mag dan worden gebruikt voor de uitbreiding. Op grond van de experimenteerruimte mag het bevoegd gezag bepalen dat niet de volledige 50% gebruikt mag worden voor de uitbreiding. De ontwikkelruimte kan dus worden beperkt binnen de bandbreedte van 0-50%. Dat geldt zowel voor vergunningplichtige als niet vergunningplichtige veehouderijen.

De manier waarop de gemeente invulling geeft aan deze bevoegdheid, moet worden vastgelegd in beleidsregels, in een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte (zoals een omgevingsplan moet worden vastgesteld bij inwerkingtreding van de Omgevingswet) of in een gemeentelijke geurverordening.

3 Geurbelasting door veehouderijen

3.1 Ontwikkeling veehouderij per gemeente

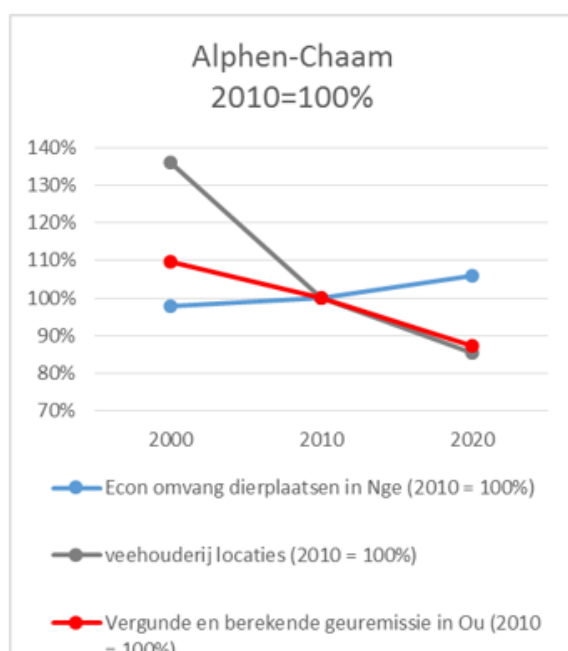
In navolgende figuren staat voor de periode 2000, 2010 en 2020 de economische omvang van veehouderijen en het aantal veehouderijlocaties volgens CBS-gegevens (landbouwtellingen) en de vergunde geuremissie volgens het vergunningenbestand van WEB BVB Brabant (o.b.v. actuele geuremissiefactoren) voor de drie afzonderlijke gemeenten weergegeven.

3.1.1 Gemeente Alphen-Chaam

Uit de cijfers volgt in Alphen- Chaam de trend dat bij een groeiende veestapel het aantal veehouderijlocaties en de vergunde geuremissie gestaag afneemt. Minder bedrijven, maar de bedrijven worden groter. Ten gevolge van regelgeving op landelijk en provinciaal niveau zijn de uitbreidingen gepaard gegaan met een afname van de geuremissie door het toepassen van emissie reducerende technieken, met name luchtwassers. De ontwikkeling van de veehouderij in de gemeente Alphen-Chaam is in overeenstemming met de landelijke en de provinciale trend.

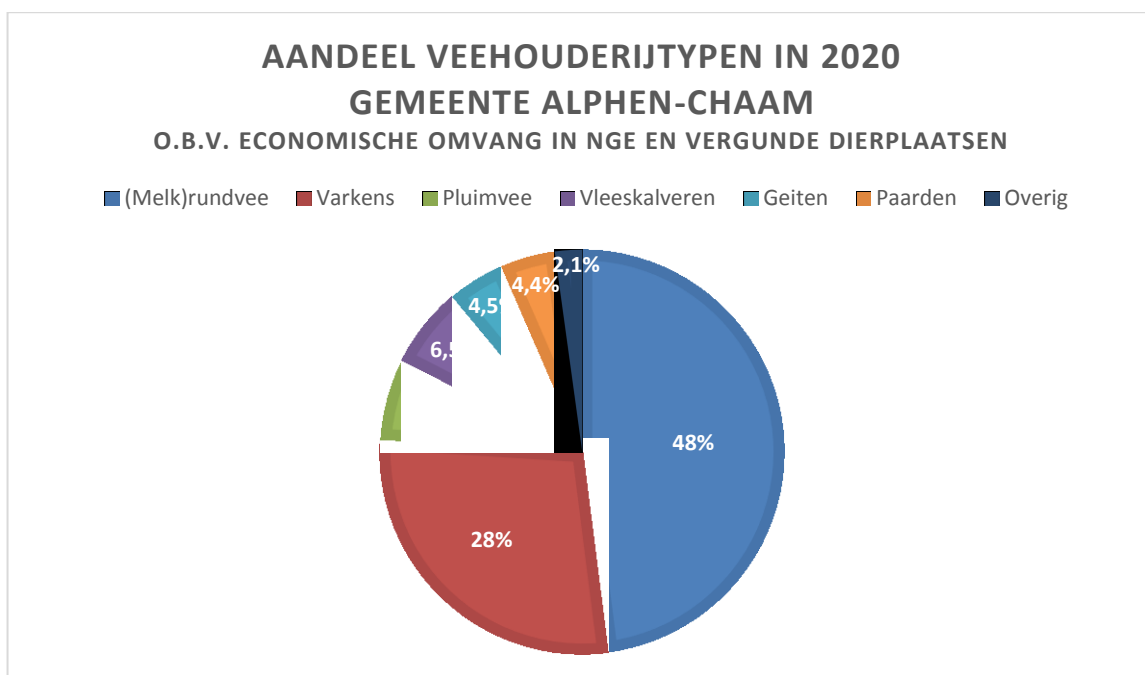
Gemeente	Jaar	Veehouderij-locaties		Economische omvang dierplaatsen in Nge		Vergunde geuremissie in OU	
Alphen-Chaam	2000	314	136%	25.776	98%	3.092.834	110%
	2010=100%	231	100%	26.306	100%	2.822.600	100%
	2020	197	85%	27.892	106%	2.460.852	87%

Tabel 3.1: Gegevens veehouderijen in de gemeente Alphen-Chaam (o.b.v. actuele emissiefactoren Rgv)

Figuur 3.1: Ontwikkeling veehouderij in Alphen-Chaam in de periode 2000 -2010-2020

Uit de gegevens over de ontwikkeling in het verleden en beschikbare prognoses van de ontwikkeling van het aantal veehouderijen in Noord-Brabant (*Verwachte effecten van de voorgestelde aanpassing van de Interim Omgevingsverordening op structuur en omvang veehouderij in Noord-Brabant*, Connecting Agri & Food, 8 juli 2020) volgt de trend dat bij een ongeveer gelijkblijvende veestapel het aantal bedrijven gestaag afneemt.

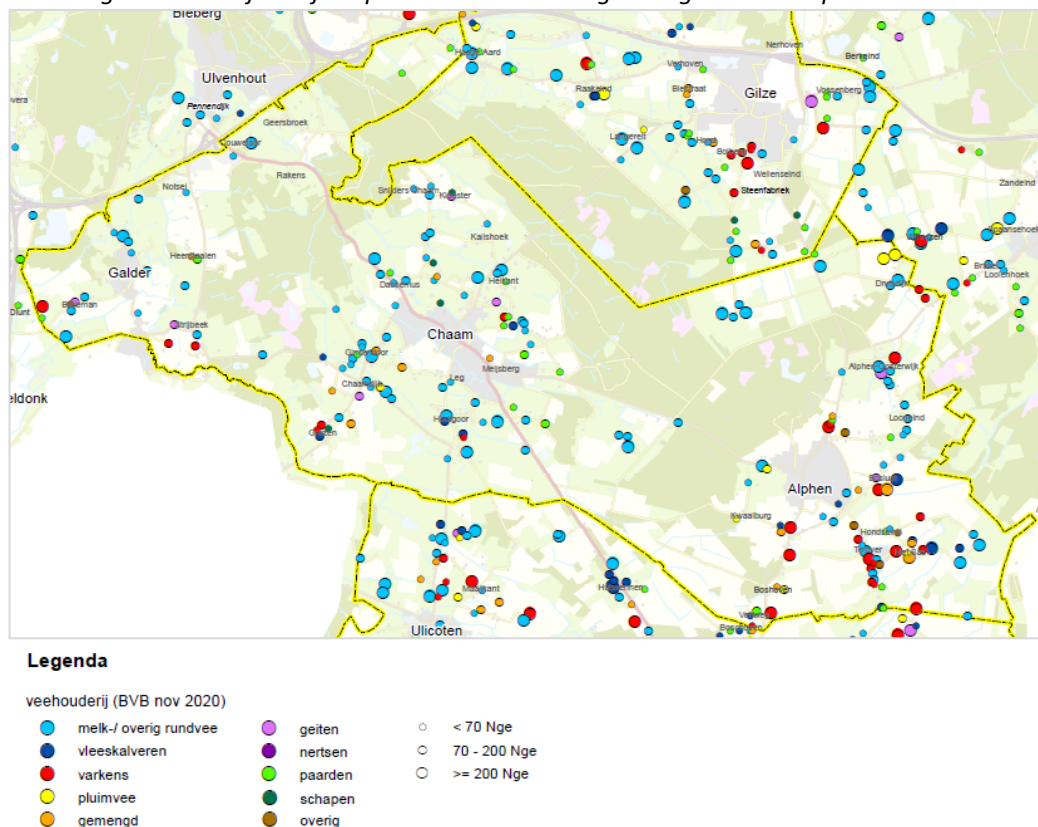

Figuur 3.2: Aandeel veehouderijtypen in 2020 in de gemeente Alphen-Chaam

Ontwikkeling op basis van vergunde dierplaatsen (BVB) in Alphen-Chaam:

- (Melk)rundveehouderij: aantal vergunde dierplaatsen is gestaag toegenomen in de periode 2000-2010 (+18%) en de periode 2010-2020 (+6%).
- Varkenshouderij: aantal vergunde dierplaatsen is afgenomen in de periode 2000-2010 (-18%) en is in de periode 2010-2020 stabiel gebleven (+1%).
- Vleeskalverensector: aantal vergunde dierplaatsen is in de periode 2000-2010 licht toegenomen (+ 10%) en in de periode 2010-2020 weer afgenomen (-12%).
- Geitenhouderij: aantal vergunde dierplaatsen is aanzienlijk toegenomen in de periode 2000-2010 (+ 127%) en in de periode 2010-2020 weer afgenomen (-22%).
- Pluimveehouderij: aantal vergunde dierplaatsen is stabiel in de periode 2000-2010 en in de periode 2010-2020 toegenomen (+62%).
- Paardenhouderij: aantal vergunde dierplaatsen neemt gestaag toe in de periode 2000-2010 (+90%) en periode 2010-2020 (+31%). Het aandeel vergunde dierplaatsen ten opzichte van de andere sectoren is in 2020 echter nog steeds beperkt.

Verdeling veehouderijbedrijven per sector en omvang in de gemeente Alphen-Chaam

Figuur 3.3: Veehouderijen in Alphen-Chaam, naar type en omvang, 2020 (Kaart A)

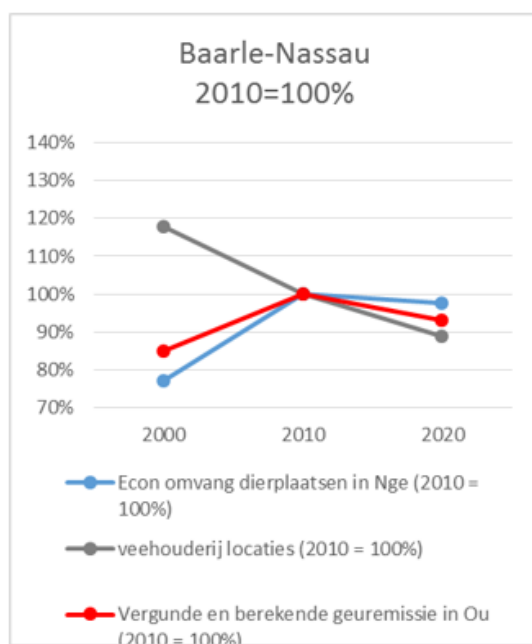
3.1.2 Gemeente Baarle-Nassau

Uit de cijfers voor Baarle-Nassau volgt de trend dat in de periode 2000-2010 de veestapel +23% gegroeid is en de geuremissie +15%. De veestapel en de vergunde geuremissie is in de periode 2010-2020 licht gedaald. Het aantal veehouderijlocaties nam de afgelopen 20 jaar wel gestaag af. Hier heeft de trend van schaalvergroting vooral plaatsgevonden in de periode 2000-2010. Minder, maar grotere bedrijven.

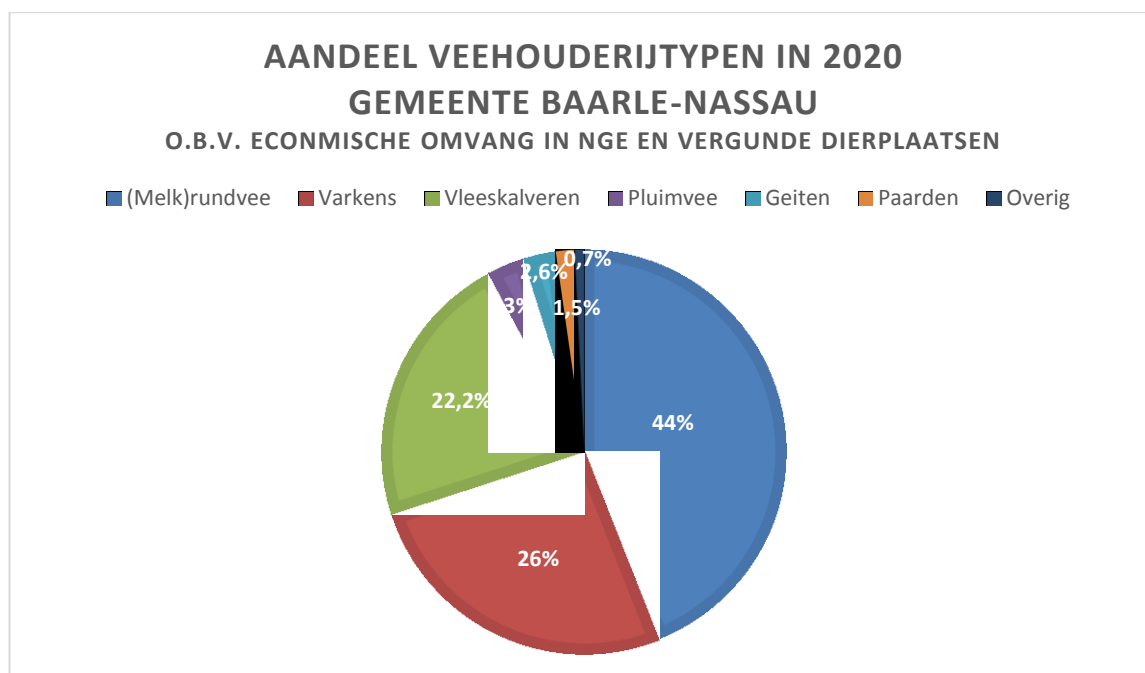
De afname in de periode 2010-2020 is het gevolg van aangescherpte wet- en regelgeving, onder andere provinciale geurregels in de (voormalige) Verordening Ruimte 2014 en de geurregels én ammoniak-eisen in de huidige Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant. In overbelaste situaties waar de achtergrondbelasting te hoog was konden uitbreidingen alleen gepaard gaan met een zogenaamde proportionele afname van de geuremissie, met name door het toepassen van luchtwassers op bestaande stallen. Deze ontwikkeling van de veehouderij is in overeenstemming met de provinciale trend.

Gemeente	Jaar	Veehouderij-locaties		Economische omvang dierplaatsen in Nge		Vergunde geuremissie in OU	
Baarle-Nassau	2000	289	118%	26.283	77%	3.593.931	85%
	2010=100%	245	100%	34.091	100%	4.229.302	100%
	2020	218	89%	33.312	98%	3.941.535	93%

Tabel 3.2: Gegevens veehouderijen in de gemeente Baarle-Nassau (o.b.v. actuele emissiefactoren Rgv)

Figuur 3.4: Ontwikkeling veehouderij in Baarle-Nassau in de periode 2000 -2010-2020

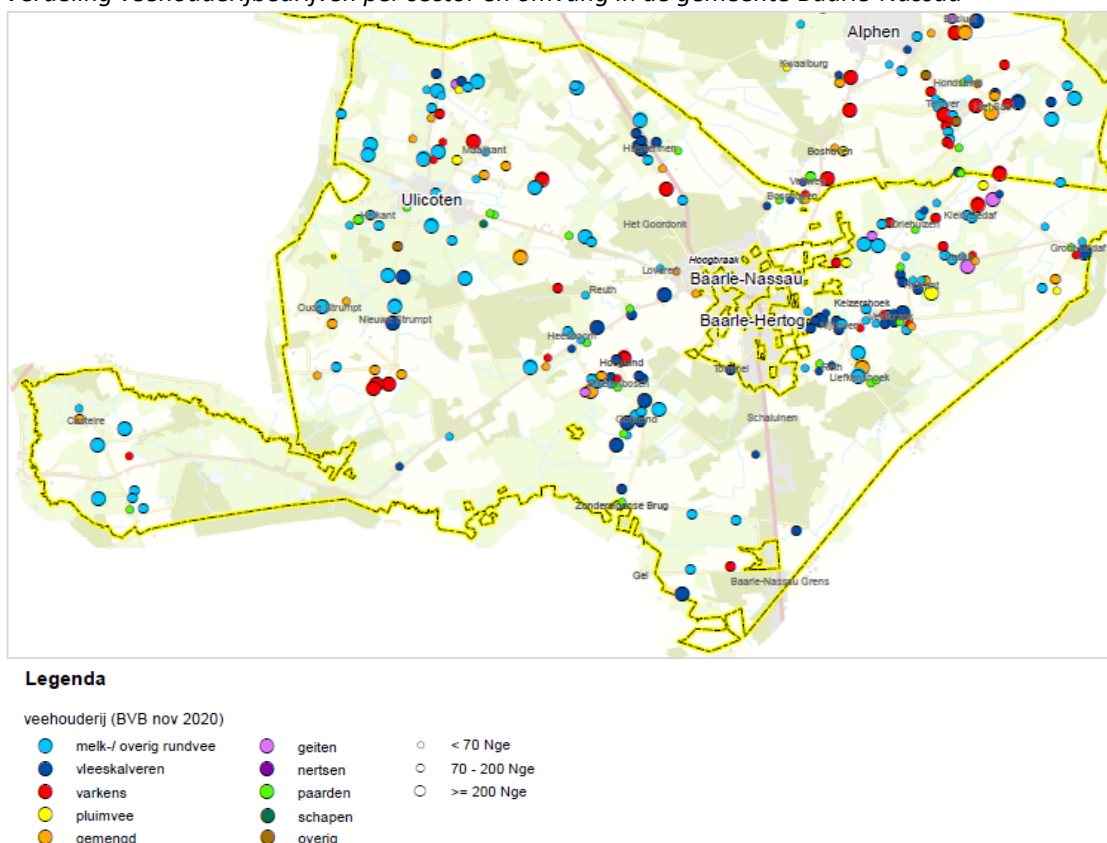

Figuur 3.5: Aandeel veehouderijtypen in 2020 gemeente Baarle-Nassau

Ontwikkeling op basis van vergunde dierplaatsen (BVB) in Baarle-Nassau:

- (Melk)rundveehouderij: aantal vergunde dierplaatsen is toegenomen in de periode 2000-2010 (+43%) en in de periode 2010-2020 licht gedaald (-7%).
- Varkenshouderij: aantal vergunde dierplaatsen is stabiel gebleven in de periode 2000-2010 (+0,7%) en in de periode 2010-2020 een lichte toename (+5%).
- Vleeskalverensector: aantal vergunde dierplaatsen is in de periode 2000-2010 flink toegenomen (+ 59%) en in de periode 2010-2020 vrijwel stabiel (+3%).
- Geitenhouderij: aantal vergunde dierplaatsen is aanzienlijk toegenomen in de periode 2000-2010 (+ 415%) en in de periode 2010-2020 weer vrijwel stabiel (+3%).
- Pluimveehouderij: aantal vergunde dierplaatsen is toegenomen in de periode 2000-2010 (+28%) en in de periode 2010-2020 licht afgenomen (-11%).
- Paardenhouderij: aantal vergunde dierplaatsen neemt procentueel flink toe in de periode 2000-2010 (+448%) en periode 2010-2020 (+91%). Het aandeel vergunde dierplaatsen ten opzichte van de andere sectoren is in 2020 echter nog steeds beperkt.

Verdeling veehouderijbedrijven per sector en omvang in de gemeente Baarle-Nassau

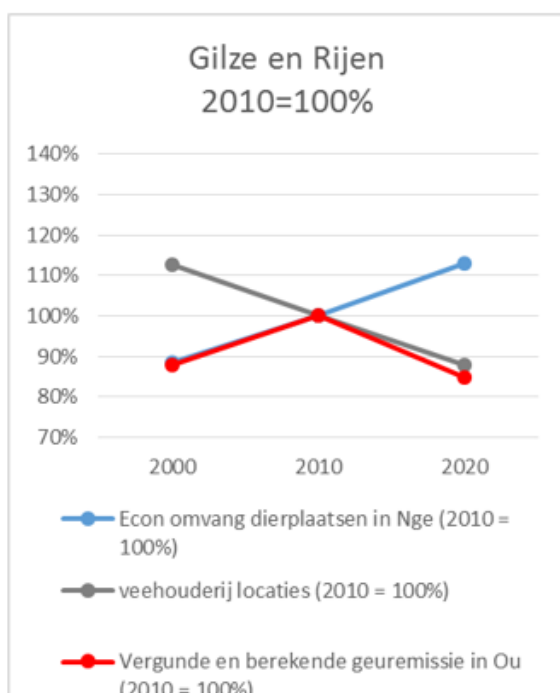
Figuur 3.6: Veehouderijen in Baarle-Nassau, naar type en omvang, 2020 (Kaart A)

3.1.3 Gemeente Gilze en Rijen

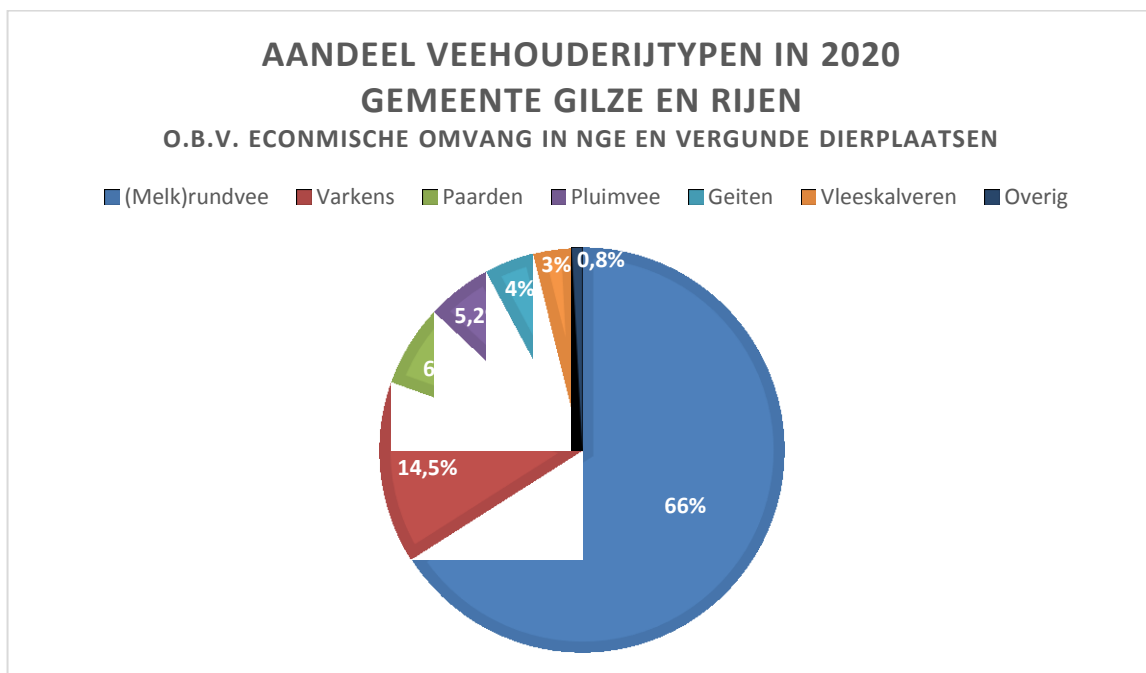
In de gemeente Gilze en Rijen zijn minder veehouderijen aanwezig dan in de gemeenten Alphen-Chaam en Baarle-Nassau. Ook is de economische omvang van de veehouderijen en de vergunde geuremissie kleiner dan in de twee andere gemeenten. De landelijke en provinciale trend van minder, maar grotere veehouderijlocaties (schaalvergroting) heeft ook in de gemeente Gilze en Rijen plaatsgevonden. In de periode 2000-2010 is door uitbreiding in dierplaatsen de vergunde geuremissie toegenomen. In de periode 2010-2020 is de vergunde geuremissie afgenomen tot onder het niveau van het jaar 2000. Dit is een gevolg van aangescherpte wet- en regelgeving, onder andere provinciale geurregels in de (voormalige) Verordening Ruimte 2014 en de geurregels én ammoniak-eisen in de huidige Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant.

Gemeente	Jaar	Veehouderij-locaties		Economische omvang dierplaatsen in Nge		Vergunde geuremissie in OU	
Gilze en Rijen	2000	168	113%	15.015	88%	986.176	88%
	2010=100%	149	100%	16.968	100%	1.122.255	100%
	2020	131	88%	19.191	113%	950.766	85%

Tabel 3.3: Gegevens veehouderijen in de gemeente Gilze en Rijen (o.b.v. actuele emissiefactoren Rgv)

Figuur 3.7: Ontwikkeling veehouderij in Gilze en Rijen in de periode 2000 -2010-2020

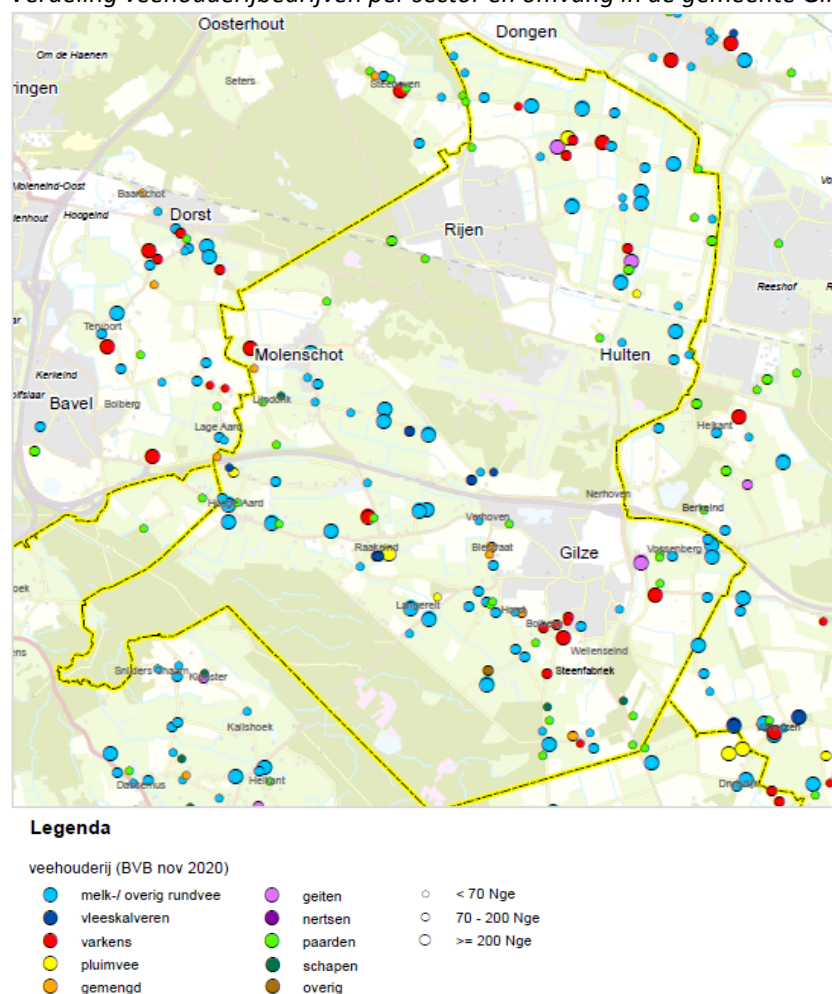

Figuur 3.8: Aandeel veehouderijtypen in 2020 gemeente Gilze en Rijen

Ontwikkeling op basis van vergunde dierplaatsen (BVB) in Gilze en Rijen:

- (Melk)rundveehouderij: aantal vergunde dierplaatsen was stabiel in de periode 2000-2010 en is in de periode 2010-2020 gegroeid (+16%). Deze ontwikkeling heeft vooral plaatsgevonden in de melkrundveehouderij en is mede een gevolg van het afschaffen van het melkquotum.
- Varkenshouderij: aantal vergunde dierplaatsen is licht toegenomen in de periode 2000-2010 (+11%) en weer gedaald in de periode 2010-2020 (-6%).
- Vleeskalverensector: aantal vergunde dierplaatsen is in de periode 2000-2010 flink toegenomen (+ 61%) en in de periode 2010-2020 licht gedaald (-17%).
- Geitenhouderij: aantal vergunde dierplaatsen is aanzienlijk toegenomen in de periode 2000-2010 (+ 415%) en in de periode 2010-2020 weer licht gedaald (-6%).
- Pluimveehouderij: aantal vergunde dierplaatsen is toegenomen in de periode 2000-2010 (+44%) en in de periode 2010-2020 licht toegenomen (+3%).
- Paardenhouderij: aantal vergunde dierplaatsen neemt procentueel toe in de periode 2000-2010 (+125%) en neemt licht af in de periode 2010-2020 (- 15%). Het aandeel vergunde dierplaatsen ten opzichte van de andere sectoren is in 2020 beperkt.

Verdeling veehouderijbedrijven per sector en omvang in de gemeente Gilze en Rijen

Figuur 3.9: Veehouderijen in Gilze en Rijen, naar type en omvang, 2020 (Kaart A)

3.2 Ontwikkeling veehouderij per veehouderijsector

(Melk)rundveehouderij

In de gemeente Gilze en Rijen heeft de (melk)rundveehouderij het grootste aandeel. In de gemeente Alphen-Chaam heeft de (melk)rundveehouderij een gelijk aandeel ten opzichte van de intensieve veehouderij. In Baarle-Nassau is het aandeel van de (melk)rundveehouderij ondergeschikt aan de intensieve veehouderij. De (melk)rundveebedrijven liggen verspreid over het hele buitengebied. De verwachting is dat de trend van minder, maar grotere melkrundveebedrijven (schaalvergroting) zal doorzetten in de komende 10-15 jaar. Verouderde rundveestallen moeten worden aangepast aan de Brabantse reductie-eisen voor ammoniak en innovatieve integrale emissiearme stalsystemen zijn ook voor de rundveehouderij volop in ontwikkeling. Bedrijven met verouderde stallen waar geen bedrijfsopvolger is, de locatie onvoldoende ontwikkelingsmogelijkheden heeft vanwege de ligging van de locatie en/of te weinig landbouwgrond beschikbaar is zullen niet meer investeren en stoppen met de (melk)rundveehouderij. De toekomstgerichte bedrijven zullen gaan uitbreiden om de investering in (integrale) emissiearme stalsystemen terug te kunnen verdienen.

Paardenhouderij

Het aantal paarden zal naar verwachting toenemen naarmate het aantal burgerwoningen en herbestemmingen in het buitengebied toeneemt. Dit betreft voornamelijk hobbymatige paardenhouderij. Het gaat daarbij om relatief kleine aantallen paarden per locatie.

Door de wettelijke vaste afstanden voor melkrundvee- en paardenstallen en vaste mestopslagen tot geurgevoelige objecten, vormt geurhinder door melkrundvee- en paardenhouderij over het algemeen geen probleem. Eventuele knelpunten waarbij vaste afstanden worden overschreden zijn locatie gebonden.

Geitenhouderij

De provincie Noord-Brabant heeft op 7 juli 2017 besloten tot een moratorium op de geitenhouderij als voorzorgmaatregel met het oog op de volksgezondheid. Dit is verwerkt in de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant en betreft een bouwverbod voor geitenstallen, waardoor praktisch gezien nieuwvestiging en uitbreiding van geitenhouderijen niet toegestaan is. Uitzondering hierop zijn bedrijven die nog een onbenutte, rechtsgeldige bouwvergunning hebben voor uitbreiding. De geitensector zit in Brabant aan de maximale omvang en zal komende jaren niet verder groeien.

Varkenshouderij

De intensieve veehouderij is in de gemeente Gilze en Rijen ondergeschikt aan de grondgebonden veehouderij, maar van de intensieve veehouderijsectoren is in de gemeente Gilze en Rijen de varkenshouderij de grootste sector. Het gaat om een enkel bedrijf ten westen van Molenschot, ten noorden van Raakeind, ten oosten van Gilze en twee kleine clusters van bedrijven aan de Mosstraat ten noordoosten van Rijen en dichtbij de bebouwde kom van Gilze aan de zuidzijde. Het aantal bedrijven en het aantal dierplaatsen is licht gedaald en deze trend zal naar verwachting doorzetten komen de jaren.

In Alphen-Chaam heeft de varkenshouderij een relevant aandeel. Naast enkele verspreid liggende bedrijven ligt ten zuiden van Alphen een cluster van varkensbedrijven in het gebied Boslust-Terover in het voormalig Landbouwontwikkelingsgebied Oostflank.

In Baarle-Nassau is het aandeel van de varkenshouderij het grootste van de drie ABG-gemeenten. De varkensbedrijven bevinden zich in verschillende clusters: ten oosten van Baarle-Nassau in het voormalige landbouwontwikkelingsgebied Oostflank (Oordeelsestraat, Heikant-Veldbraak en Kapelstraat), ten noorden van Ulicoten (Maaijkant en omgeving), ten zuiden van Nieuwe Strumpt en nabij Hogeind ten zuidwesten van Baarle-Nassau.

Over het algemeen geldt dat de grote varkensbedrijven (IPPC-bedrijven) klaar zijn voor de toekomst en het maximale bouwblok volledig benut hebben. Deze toekomstgerichte ondernemers kiezen steeds vaker voor meerdere locaties en zullen hiervoor gunstig gelegen varkensbedrijven aankopen. De blijvers die nog enkele verouderde stallen moeten aanpassen aan de Brabantse emissie-eisen zullen over het algemeen alle stallen voorzien van gecombineerde luchtwassers en de investering gepaard laten gaan met een uitbreiding, voor zover het bouwblok hiervoor ruimte biedt (trend van schaalvergroting).

Momenteel worden verschillende kansrijke innovatieve stalsystemen ontwikkeld die ammoniakemissies bij de bron reduceren, maar de meeste varkensbedrijven zullen luchtwassers toepassen om aan de Brabantse emissie-eisen te kunnen voldoen.

Met name de kleinere varkenshouderijen op ongunstig gelegen locaties (nabij de bebouwde kom of natuurgebieden) en die nog verouderde stallen hebben die aangepast moeten worden in de periode 2024 - 2028, zullen gaan stoppen en deze locaties worden in de meeste gevallen herbestemd naar wonen of een niet-agrarische bedrijf.

Provinciale regels en saneringsregelingen zorgen voor minder varkens in nabijheid van natuur- en woongebieden, zodat de afstand tussen varkenshouderijlocaties en deze functies toeneemt. De ontwikkeling in de varkenshouderij leidt met name in de gebieden waar nu sprake is van clusters van varkensbedrijven er toe dat de toekomstgerichte bedrijven blijven / ontwikkelen en de kleinere bedrijven stoppen, waardoor in deze gebieden steeds meer menging van functies zal optreden.

Vleeskalverenhouderij

De ontwikkeling van de vleeskalverenhouderij is in alle ABG-gemeenten stabiel. Alleen in de gemeente Baarle-Nassau heeft deze sector een relevant aandeel. De vleeskalverenbedrijven liggen net als bij de varkensbedrijven in clusters verspreid over het grondgebied van de gemeente Baarle-Nassau: met name in het voormalig LOG Oostflank, rondom Hoogeind en twee grotere bedrijven bij Nieuwe Strumpt. Ook in de vleeskalverenhouderij moeten verouderde stallen voldoen aan de Brabantse emissie-eisen en worden voorzien van gecombineerde luchtwassers. Gezien de trend van afgelopen 10 jaar wordt verwacht dat de omvang en ontwikkeling van de vleeskalverenhouderij stabiel blijft.

Pluimveehouderij

Het aantal pluimveebedrijven is in alle ABG-gemeenten beperkt ten opzichte van het totaal aantal veehouderijbedrijven. De locaties liggen verspreid over het buitengebied en zijn overwegend grote bedrijven. De impact van de Brabantse emissie-eisen op de pluimveehouderij is groot, omdat praktijkrijpe technieken om de verplichte reducties te halen nog niet voorhanden zijn. Luchtwassers zijn problematisch vanwege fijnstof-emissies en buitenuitlopen. Voor de Brabantse pluimveehouderij vormt de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant (niet alleen het voldoen aan de ammoniak-eisen, maar ook aan de BZV) een rem op de ontwikkelingsmogelijkheden van de pluimveehouderij. Naar verwachting zal het aantal pluimveebedrijven licht afnemen en hebben de blijvende, toekomstgerichte bedrijven weinig mogelijkheden om uit te breiden in dieraantallen.

Overige sectoren

De overige veehouderijsectoren (o.a. schapen, konijnen) zijn ondergeschikt en relatief klein in aantallen bedrijven en vergunde dierplaatsen.

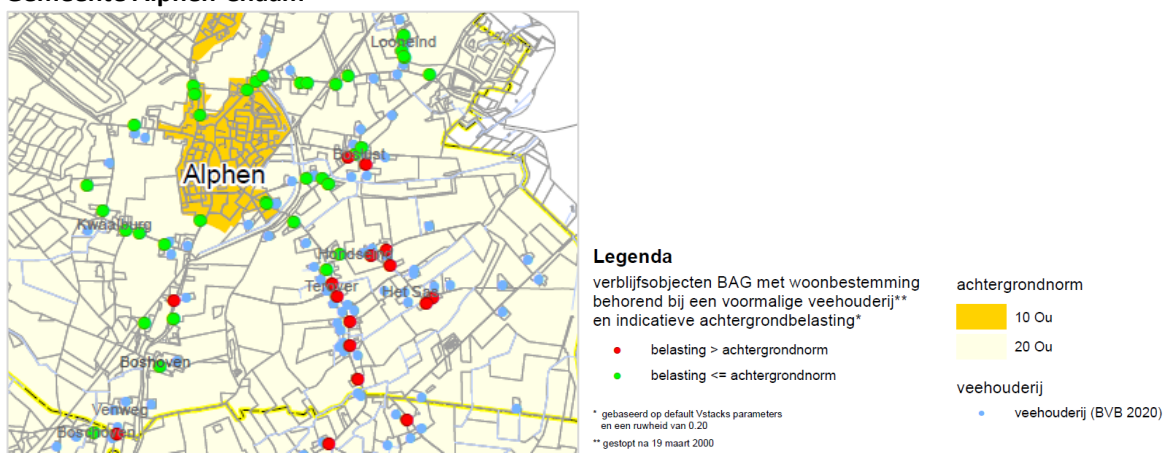
3.3 Vrijkomende agrarische bebouwing (Vab-locaties)

Vanuit de grote veranderingsopgave van het buitengebied, die de ABG-gemeenten 'Plattelandsontwikkeling' noemen, zijn de ABG-gemeenten in het voorjaar van 2019 begonnen met het uitvoeren van een inventarisatie van de Vab-locaties en veehouderijen.

In de zomer van 2020 is deze inventarisatie en analyse afgerond. De resultaten hiervan zijn opgenomen in een (interne) notitie 'vab's en veehouderijen'. Binnen de ABG-gemeenten waren in augustus 2020 bijna 140 Vab-locaties aanwezig en dit aantal zal toenemen in de komende jaren. Op deze Vab-locaties moet op termijn een geschikte herontwikkeling en herbestemming plaatsvinden om leegstand in het buitengebied te voorkomen. Deze geurgebiedsvisie is één van de acties die zijn benoemd in het kader van de 'Plattelandsontwikkeling'. Vanuit de dynamiek van gebieden wordt gekozen voor een gebiedsgerichte benadering. Veel principeverzoeken zien toe op een woonbestemming of een bestemming waarbij wonen een nadrukkelijk onderdeel uitmaakt van het beoogde gebruik. Een functieverandering naar een (niet-agrarische) bedrijfsbestemming staat op een tweede plaats. De laatste jaren zijn de provinciale kaders verruimd en wordt meer ruimte geboden voor maatwerkinvulling bij hergebruik van Vab-locaties voor niet-agrarische functies. Hergebruik wordt niet meer beperkt tot bebouwingsconcentraties, maar is in het gehele buitengebied toegestaan. Vooral in gebieden met een sterke concentratie aan intensieve veehouderijen bepaalt de geurbelasting of een wijziging naar een woonfunctie (of met wonen vergelijkbaar) mogelijk is.

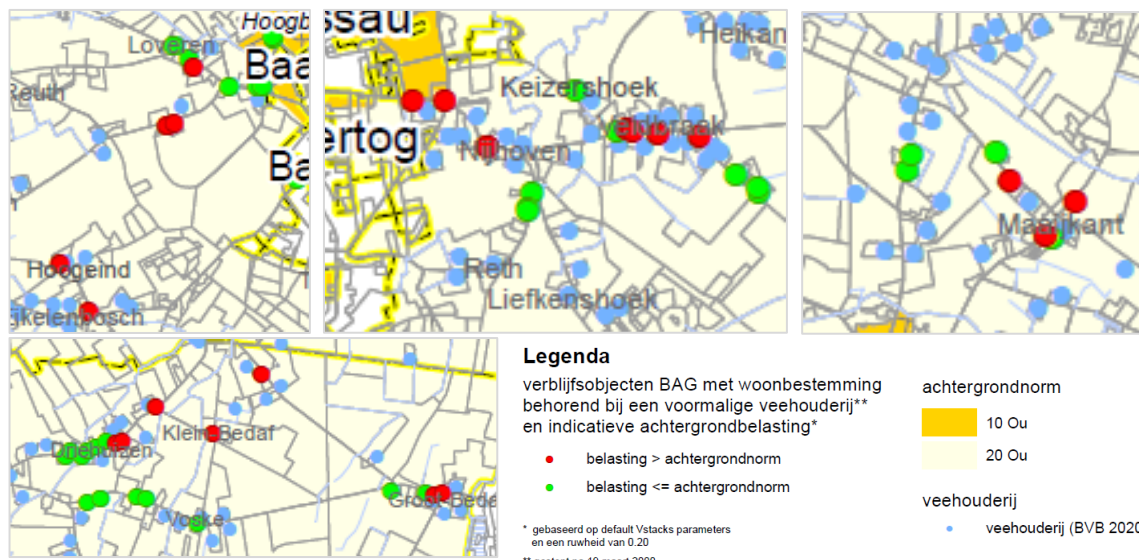
Voormalige bedrijfswoningen van veehouderijen die zijn gestopt na 19 maart 2000, maar ook nieuwe woningen ter plaatse van voormalige veehouderijlocaties (zoals Ruimte voor Ruimte woningen) worden wettelijk niet beschermd door voorgrond geurnormen (de geurbelasting van individuele veehouderijen), maar alleen door minimale afstanden. Bij hergebruik van de voormalige bedrijfswoning of veehouderijlocatie is er risico op (geur)overlast als deze dichtbij blijvende of groeiende intensieve veehouderijen ligt. In de aandachtsgebieden ontstaan op de langere termijn problemen voor (toekomstige) bewoners én voor intensieve veehouderijen die willen ontwikkelen. Dit probleem speelt vooral in delen van het buitengebied waar een sterke concentratie van intensieve veehouderijen aanwezig is, met name het voormalige LOG Oostflank. Er zijn ook grote delen van het buitengebied waar dit probleem niet of nauwelijks speelt, zoals het buitengebied van Chaam en het grootste deel van het buitengebied van Gilze en Rijen. Op **Kaart E** in de bijlagen is de indicatieve achtergrondbelasting weergegeven op voormalige bedrijfswoningen behorende bij veehouderijen die gestopt zijn na 19 maart 2000. Hieronder uitsneden van deze kaart ter plaatse van de aandachtsgebieden.

Gemeente Alphen-Chaam

Figuur 3.10: Indicatieve achtergrondbelasting op voormalige bedrijfswoningen van veehouderijen die zijn gestopt na 19 maart 2000, gemeente Alphen-Chaam (**Kaart E**)

Gemeente Baarle-Nassau

Figuur 3.11: Indicatieve achtergrondbelasting op voormalige bedrijfswoningen van veehouderijen die zijn gestopt na 19 maart 2000, gemeente Baarle-Nassau (Kaart E)

Gemeente Gilze en Rijen

Figuur 3.12: Indicatieve achtergrondbelasting op voormalige bedrijfswoningen van veehouderijen die zijn gestopt na 19 maart 2000, gemeente Gilze en Rijen (Kaart E)

In een aantal aandachtsgebieden in de gemeenten Alphen-Chaam en Baarle-Nassau zijn de opties voor functieverandering beperkt vanwege de geuruitstoot van aanwezige veehouderijen. In deze gebieden is in de loop der jaren door de vele stoppende veehouderijen een menging van veehouderij- en woonfuncties ontstaan.

De volgende gebieden zijn benoemd als aandachtsgebied ten aanzien van functiewijzigingen op Vab-locaties:

- Boslust-Terover; ten oosten van Alphen
- Oordeelsestraat, Heikant-Veldbraak en Kapelstraat; ten oosten van Baarle-Nassau

De aandachtsgebieden hebben een overwegend matig of slecht woon- en leefklimaat. Geen van de aandachtsgebieden ligt in de zonering 'beperkingen veehouderijen' uit de Interim Omgevingsverordening van de Provincie Noord-Brabant. Intensieve veehouderijen in deze gebieden hebben daardoor groeimogelijkheden en geen 'slot op de muur'. Er zijn weinig stoppers in deze gebieden en geen van de varkenshouderijen in deze gebieden hebben zich aangemeld voor de warme sanering.

In de gemeente Gilze en Rijen zijn geen aandachtsgebieden voor Vab-locaties benoemd. Zowel bij Molenschot als het Raakeind is slechts een enkele voormalige bedrijfswoning overbelast ten gevolge van een enkele naastgelegen veehouderij.

Onder de huidige Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) en het Activiteitenbesluit (Ab) gelden voor 'voormalige bedrijfswoningen behorende bij een veehouderij die gestopt is na 19 maart 2000' geen geurnormen voor de vergunningverlening, maar alleen vaste minimumafstanden.

Voor de beoordeling van de achtergrondbelasting (de cumulatieve geur uit stallen van veehouderijen) heeft de gemeente beleidsvrijheid hoe voormalige bedrijfswoningen dienen te worden getoetst. De gemeente zal bij ruimtelijke procedures een beoordeling van het woon- en leefklimaat moeten opnemen, ook voor (voormalige) bedrijfswoningen en plattelandswoningen. In de provinciale Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant wordt er bij uitbreidingen van veehouderijen getoetst aan de achtergrondbelasting, waarbij de systematiek van de Wgv/Ab is gevolgd. Het staat de gemeente vrij om hier andere keuzen in te maken, zolang deze niet in strijd zijn met de provinciale regels

Ook onder de toekomstige Omgevingswet behouden gemeenten beleidsvrijheid. In het Omgevingsplan kan de gemeente regels (algemene regels, beoordelingsregels voor vergunningverlening of omgevingswaarden) voor geur vastleggen. Bijvoorbeeld door voor voormalige bedrijfswoningen (of voor andere gebieden en functies) vast te leggen hoe vergunningen worden getoetst aan de cumulatieve geurbelasting. Om de (toekomstige) bewoners meer te beschermen tegen een te hoge cumulatieve geurhinder door veehouderijen of om juist een hogere geurbelasting als aanvaardbaar te benoemen, zodat er meer mogelijkheden voor functiewijziging ontstaan. Dit gemeente moet ook onder de Omgevingswet beoordelen of waarden, afstanden of gebruiksregels in het omgevingsplan leiden tot een aanvaardbaar hinderniveau. De gemeente kan zelf bepalen welke mate van geurhinder ze aanvaardbaar vindt.

Ook onder de Omgevingswet kan de gemeente vastleggen dat normen of afstandseisen niet gelden voor iets dat een voormalige functionele binding heeft met dat bedrijf. Bijvoorbeeld voor een voormalige bedrijfswoning. De gemeente kan in het omgevingsplan vastleggen dat de geurnormen en afstanden niet gelden voor deze woning.

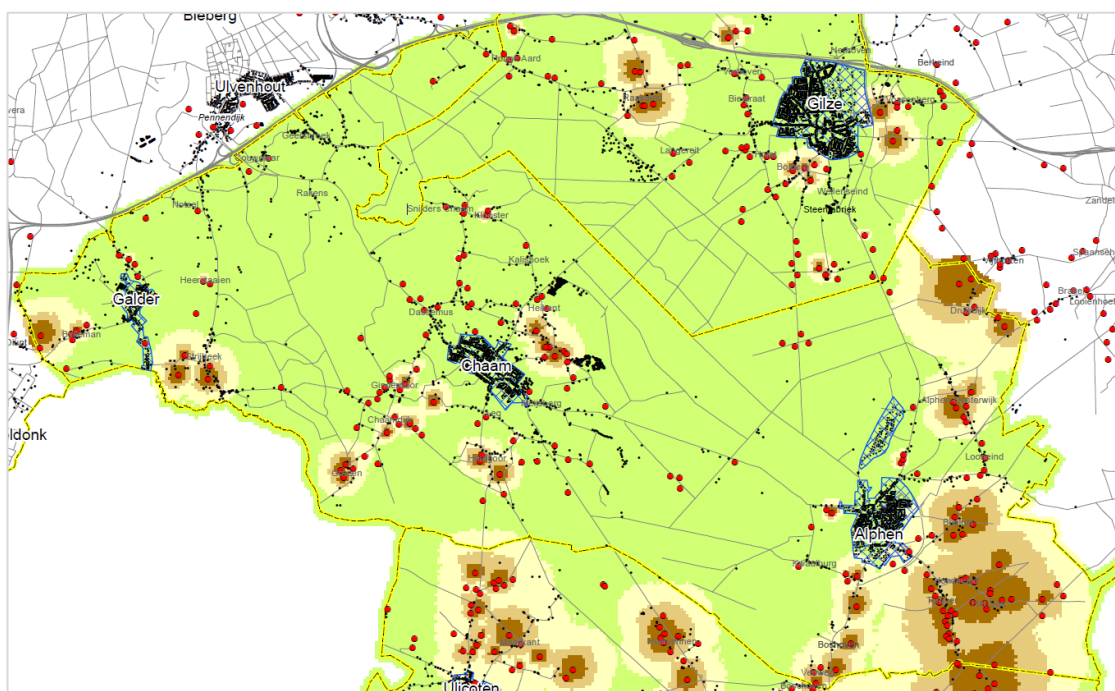
3.4 Bestaande geurbelasting op basis van vergunningen veehouderijen

In de hierna weergegeven berekende en geurbelasting is uitgegaan van de vergunningen en meldingen van veehouderijen en de nu geldende geuremissiefactoren, dus rekening houdend met de bijstelling van de geuremissiefactoren voor de gecombineerde luchtwassers. De achtergrondbelasting geur (= cumulatieve geurbelasting uit stallen van meerdere veehouderijen) is voor de ABG-gemeenten berekend op basis van een geactualiseerd veehouderijbestand (BVB november 2020, bewerkt door Pouderoyen Tonnaer in februari 2021).

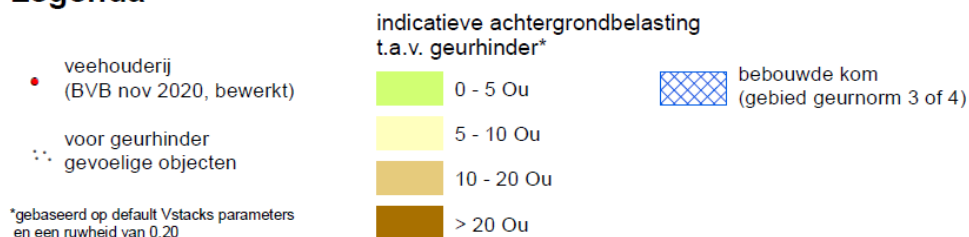
3.4.1 Gemeente Alphen-Chaam

De achtergrondbelasting geur, vertaald in een classificatie van het woon- en leefklimaat, is in groot deel van de gemeente overwegend goed tot redelijk goed te noemen.

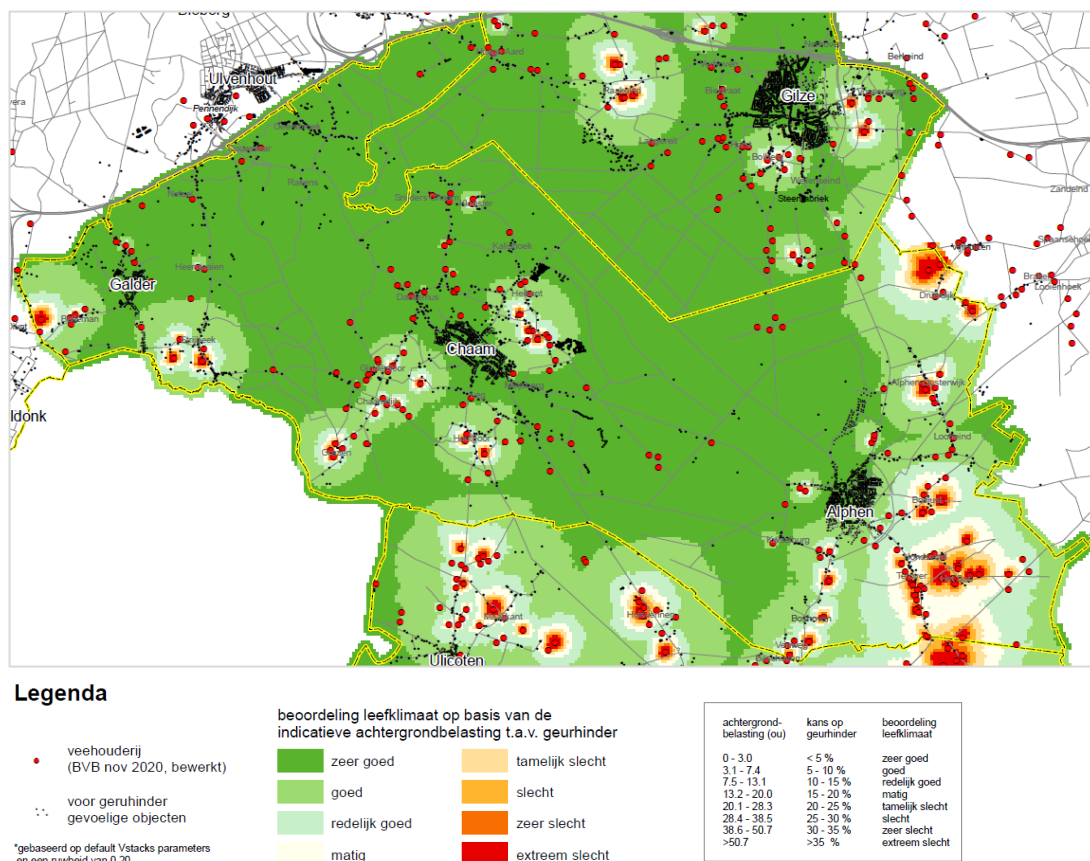
In de woonkernen is sprake van een zeer goed tot goed woon- en leefklimaat en ligt de achtergrondbelasting van geur onder de gezondheidskundige advieswaarde van 5 Ou voor de bebouwde kom. In het buitengebied zijn een aantal verspreid liggende locaties c.q. woningen waar sprake is van een matig tot slecht woon- en leefklimaat door een hogere cumulatieve geurbelasting uit stallen van veehouderijen. Hier ligt de achtergrondbelasting van geur boven de gezondheidskundige advieswaarde van 10 Ou en/of boven de provinciale geurnorm van 20 Ou.

Legenda

Figuur 3.13: Indicatieve achtergrondbelasting geur huidige, vergunde situatie gemeente Alphen-Chaam (Kaart B)

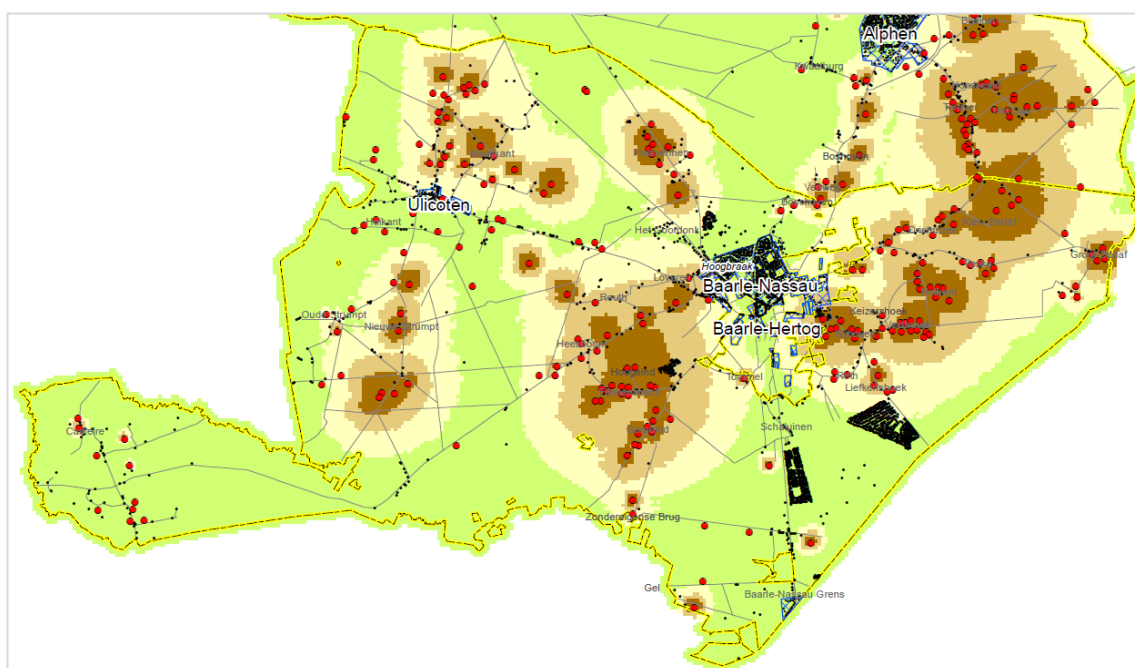
Figuur 3.14. Leefklimaat o.b.v. indicatieve achtergrondbelasting geur huidige vergunde situatie gemeente Alphen-Chaam (Kaart C)

3.4.2 Gemeente Baarle-Nassau

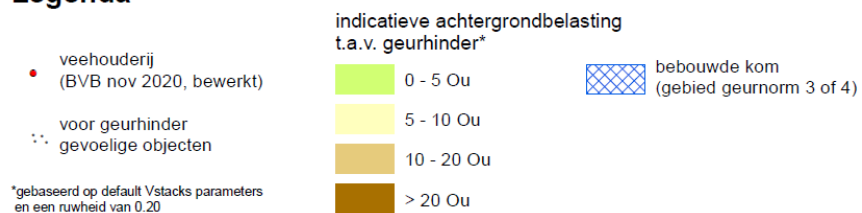
De achtergrondbelasting geur, vertaald in een classificatie van het woon- en leefklimaat, is in een groot deel van het buitengebied matig tot slecht te noemen.

In een groot deel van de bebouwde kom van Baarle-Nassau heerst een redelijk goed tot goed woon- en leefklimaat en ligt de achtergrondbelasting van geur onder de gezondheidskundige advieswaarde van 5 Ou. In het westelijke deel van de bebouwde kom (nabij Loveren) en het oostelijke deel van de bebouwde kom (Kapelstraat en bedrijventerrein) is sprake van een matig tot redelijk slecht woon- en leefklimaat en overschrijdt de achtergrondbelasting de provinciale geurnorm van 10 Ou. In de bebouwde kom van Ulicoten is sprake van een goed tot redelijk goed woon- en leefklimaat. De gezondheidskundige advieswaarde van 5 Ou wordt overschreden, maar de achtergrondbelasting ligt wel onder de provinciale norm van 10 Ou.

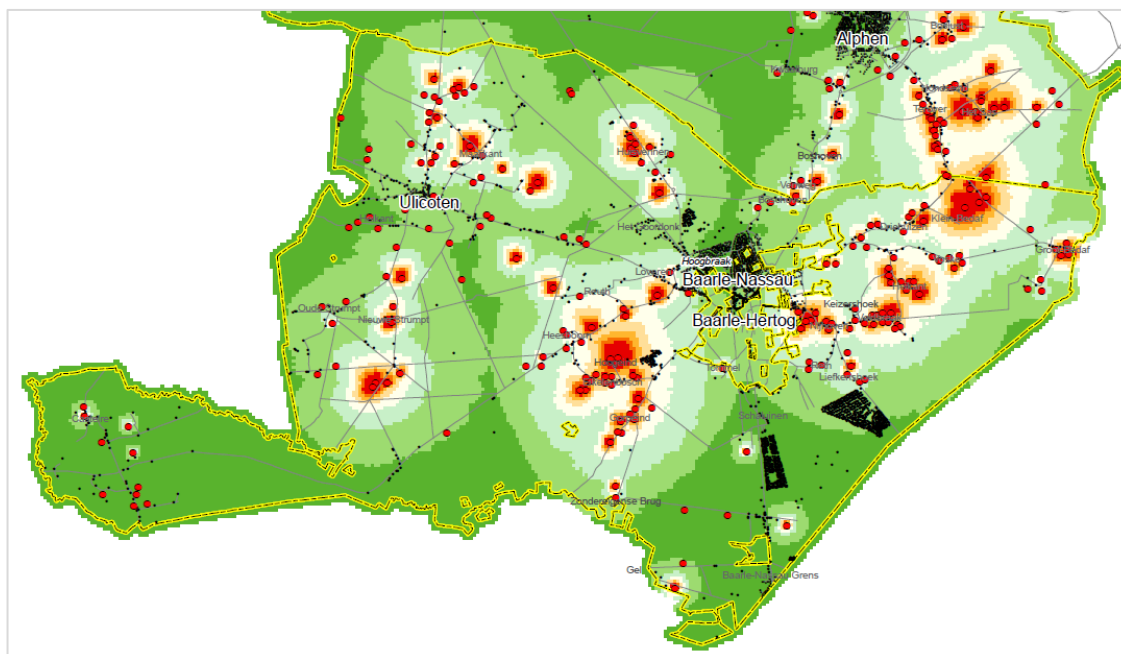
In het buitengebied zijn meerdere gebieden waar sprake is van een matig tot slecht woon- en leefklimaat door een hogere cumulatieve geurbelasting uit stallen van veehouderijen: ten noorden van Ulicoten, Oude en Nieuwe Strumpt, Hoogeind, Loveren, Huisvennen en het hele voormalige LOG Oostflank (Oordeelsestraat, Heikant-Veldbraak-Nijhoven, Kapelstraat, Driehuizen-Klein Bedaf en Groot Bedaf).

Legenda

Figuur 3.15. Indicatieve achtergrondbelasting geur huidige, vergunde situatie gemeente Baarle-Nassau (Kaart B)

Legenda

- veehouderij (BVB nov 2020, bewerkt)
- voor geruïnder gevoelige objecten

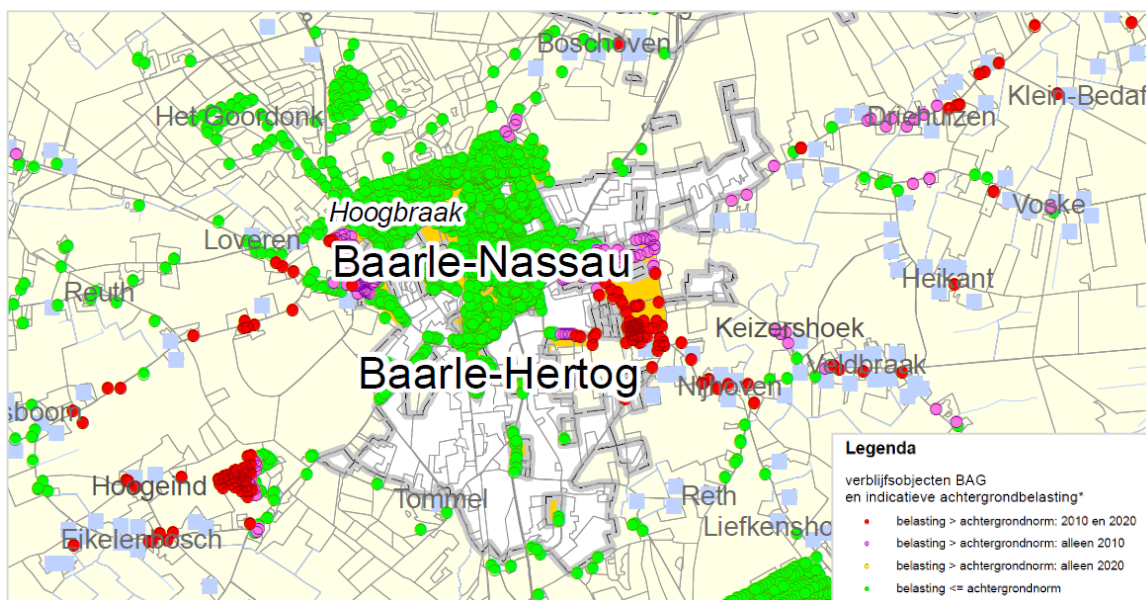
*gebaseerd op default Vstacks parameters en een ruïheid van 0.20

beoordeling leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting t.a.v. geurhinder

zeer goed	tamelijk slecht
goed	slecht
redelijk goed	zeer slecht
matig	extreem slecht

achtergrond-belasting (ou)	kans op geurhinder	beoordeling leefklimaat
0 - 3.0	< 5 %	zeer goed
3.1 - 7.4	5 - 10 %	goed
7.5 - 13.1	10 - 15 %	redelijk goed
13.2 - 20.0	15 - 20 %	matig
20.1 - 28.3	20 - 25 %	tamelijk slecht
28.4 - 38.5	25 - 30 %	slecht
38.6 - 50.7	30 - 35 %	zeer slecht
>50.7	>35 %	extreem slecht

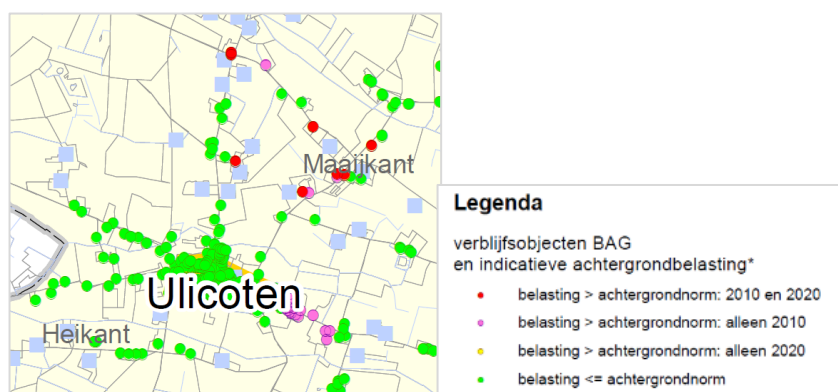
Figuur 3.16: Leefklimaat o.b.v. indicatieve achtergrondbelasting geur huidige vergunde situatie gemeente Baarle-Nassau (Kaart C)

Legenda

- verblijfsobjecten BAG en indicatieve achtergrondbelasting*
- belasting > achtergrondnorm: 2010 en 2020
- belasting > achtergrondnorm: alleen 2010
- belasting > achtergrondnorm: alleen 2020
- belasting <= achtergrondnorm

Figuur 3.17: Indicatieve achtergrondbelasting t.o.v. achtergrondnorm in 2010 en 2020 Baarle-Nassau (Kaart D)

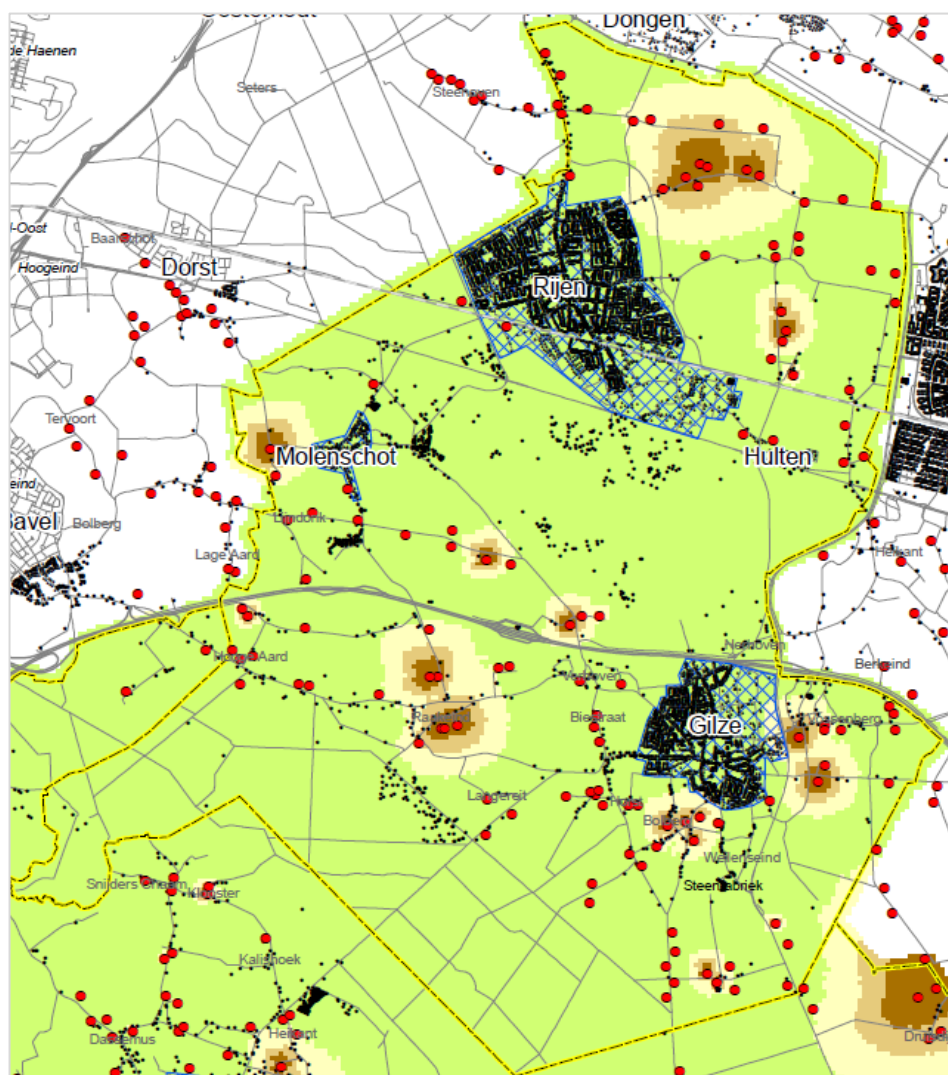
Figuur 3.18: Indicatieve achtergrondbelasting t.o.v. achtergrondnorm in 2010 en 2020 Ulicoten (Kaart D)

3.4.3 Gemeente Gilze en Rijen

De achtergrondbelasting geur, vertaald in een classificatie van het woon- en leefklimaat, is in de woonkernen en een groot deel van het buitengebied goed tot zeer goed te noemen.

Op vier plaatsen in het buitengebied is sprake van een te hoge achtergrondbelasting van geur en lokaal sprake van een matig tot slecht woon- en leefklimaat:

- ten noordoosten van Rijen aan de Mosstraat: hier zijn slechts twee geurgevoelige objecten aanwezig waarvoor geurnormen gelden.
- ten westen van Molenschot: de geurcontour is afkomstig van slechts één veehouderij en ook hier is het aantal overbelaste geurgevoelige objecten waarvoor geurnormen gelden beperkt.
- ten zuidoosten van Gilze: het aantal overbelaste geurgevoelige objecten waarvoor geurnormen gelden is hier beperkt. De bebouwde kom van Gilze is niet overbelast, maar in de kernrandzone ten zuiden en oosten van Gilze is de achtergrondbelasting te hoog. In 2008 zijn er geen afwijkende geurnormen vastgesteld voor het gebied De Bolberg ten zuiden van Gilze, omdat uitgegaan werd van sanering van de vier aanwezige varkenshouderijen. In 2020 zijn de vergunningen van deze varkensbedrijven nog actief waardoor de vergunde geurbelasting te hoog is. Ten oosten van Gilze is de geurbelasting te hoog door één grote varkenshouderij en iets noordelijker nog een geitenhouderij.
- het gebied Raakeind: van 2008 tot 2017 gold hier een soepelere gemeentelijke voorgrondnorm voor geur van 25 Ou. Ten opzichte van de wettelijke geurnorm die geldt vanaf 2017 is de situatie ter plaatse overbelast ten aanzien van geur.

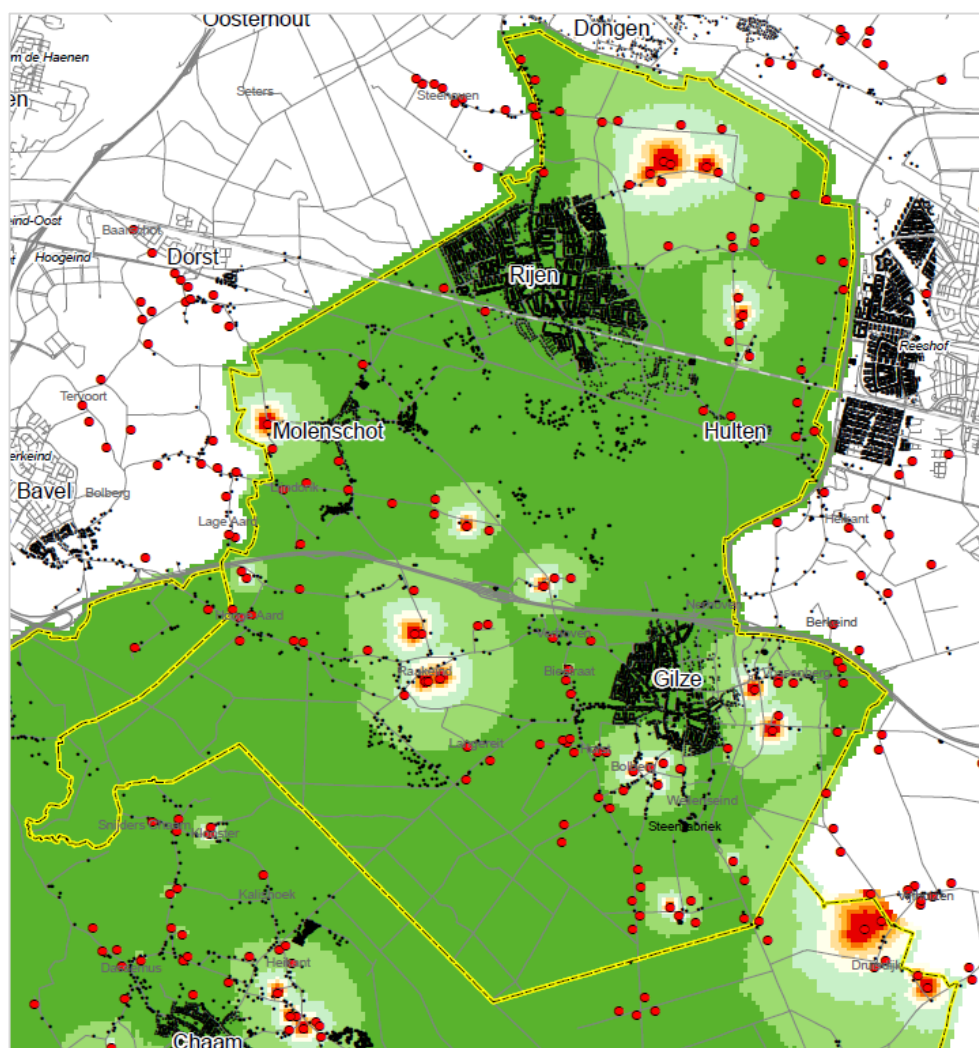

Legenda

• veehouderij (BVB nov 2020, bewerkt)	indicatieve achtergrondbelasting t.a.v. geurhinder*	bebouwde kom (gebied geurnorm 3 of 4)
∴ voor geurhinder gevoelige objecten	0 - 5 Ou	
	5 - 10 Ou	
	10 - 20 Ou	
	> 20 Ou	

*gebaseerd op default Vstacks parameters
en een ruwheid van 0.20

Figuur 3.19: Indicatieve achtergrondbelasting geur huidige, vergunde situatie gemeente Gilze en Rijen (**Kaart B**)

Legenda

- veehouderij (BVB nov 2020, bewerkt)
- voor geruïnder gevoelige objecten

*gebaseerd op default Vstacks parameters en een ruwheid van 0.20

beoordeling leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting t.a.v. geurhinder

zeer goed	tamelijk slecht
goed	slecht
redelijk goed	zeer slecht
matig	extreem slecht

achtergrond-belasting (ou)	kans op geurhinder	beoordeling leefklimaat
0 - 3.0	< 5 %	zeer goed
3.1 - 7.4	5 - 10 %	goed
7.5 - 13.1	10 - 15 %	redelijk goed
13.2 - 20.0	15 - 20 %	matig
20.1 - 28.3	20 - 25 %	tamelijk slecht
28.4 - 38.5	25 - 30 %	slecht
38.6 - 50.7	30 - 35 %	zeer slecht
>50.7	>35 %	extreem slecht

Figuur 3.20: Leefklimaat o.b.v. indicatieve achtergrondbelasting geur huidige, vergunde situatie gemeente Gilze en Rijen (**Kaart C**)

3.5 Overige gezondheidseffecten door veehouderijen

De ontwikkeling van de veehouderij en daaraan gerelateerde stalemissies hebben invloed op gezondheid van omwonenden en het de kwaliteit van het woon- en leefklimaat op een locatie of in een gebied. Te hoge geurbelasting en geurhinder die wordt ervaren is een belangrijk gezondheidsaspect. Te hoge emissies van fijnstof en endotoxinen kunnen ook nadelige effecten hebben voor de gezondheid van omwonenden. Veel brongerichte emissiearme stalsystemen en/of end-of-pipe technieken (luchtwassers) reduceren niet alleen geuremissies, maar ook emissies van ammoniak, fijnstof en endotoxinen. Beleidskaders en maatregelen die gericht zijn op reduceren van emissies uit stallen en op basis waarvan van veehouderijen alleen kunnen ontwikkelen als ze verbetermaatregelen treffen, zorgen niet alleen voor reductie van geur maar voor een algehele verbetering van de kwaliteit van het woon- en leefklimaat en vermindering van de nadelige gezondheidseffecten in aandachtsgebieden.

3.5.1 Fijnstof belasting door veehouderijen

Fijn stof wordt gezien als één van de meest schadelijke stoffen van luchtverontreiniging. Tot fijn stof worden in de lucht zwevende deeltjes kleiner dan 10 micrometer (PM_{10}) gerekend. Concentratie van veehouderijen kan de kans op overschrijding van de fijn stof normen verhogen. Een bedrijfswoning van een (andere) veehouderij wordt wettelijk ook beschermd tegen de belasting van fijn stof afkomstig van veehouderijen in de omgeving. Alleen de eigen bedrijfswoning wordt niet beschermd tegen de belasting van fijn stof afkomstig van de eigen veehouderij.

In 2007 zijn de luchtkwaliteitseisen in de Wet milieubeheer aangepast. Het Besluit Niet In Betekende Mate en de bijbehorende NIBM-regeling zorgde voor uitsluiting van het standstill beginsel wat inhield in dat een situatie die voldoet aan de normen, toch niet mag verslechteren tot aan de norm. Uitsluiting van dit beginsel ten aanzien van luchtkwaliteit betekent dat de luchtkwaliteit mag worden 'opgevuld' tot aan de grenswaarden en biedt bedrijven de mogelijkheid uit te breiden en meer fijn stof te emitteren. Hierdoor kunnen ongewenste situaties ontstaan. Het Rijk heeft enkele pluimveerijke gebieden aangeduid waar de NIBM-regeling niet meer van toepassing is, maar deze liggen niet in de ABG-gemeenten.

In de omgeving van pluimveebedrijven is de achtergrondconcentratie PM_{10} hoger dan in de omgeving van andere veehouderijen, maar de achtergrondconcentratie fijnstof (PM_{10}) is volgens de Grootschalige Concentratiekaart Nederland (GCN) in 2020 in de ABG-gemeenten overal lager dan $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$. De achtergrondconcentratie fijnstof ligt dus ver onder de wettelijke grenswaarde van $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ en voldoet ook aan de gezondheidkundige advieswaarde van $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Dit betekent dat ten aanzien van specifiek fijnstof uit veehouderijen geen aandachtsgebieden aanwezig zijn. Het aantal pluimveebedrijven is in alle ABG-gemeenten beperkt en de locaties liggen verspreid over het buitengebied. Naar verwachting zal het aantal pluimveebedrijven licht afnemen en hebben de blijvende, toekomstgerichte pluimveebedrijven door landelijk en provinciaal beleid weinig mogelijkheden om uit te breiden in dieraantallen en zullen fijnstof emissies uit pluimveestallen nog verder afnemen. De ABG-gemeente passen daarbij het endotoxinen toetsingskader toe (dit aspect wordt toegelicht in de volgende paragraaf) en dit toetsingskader voorkomt dat de fijnstofemissies uit stallen toenemen op locaties waar woningen dichtbij pluimvee- en varkenshouderijen liggen.

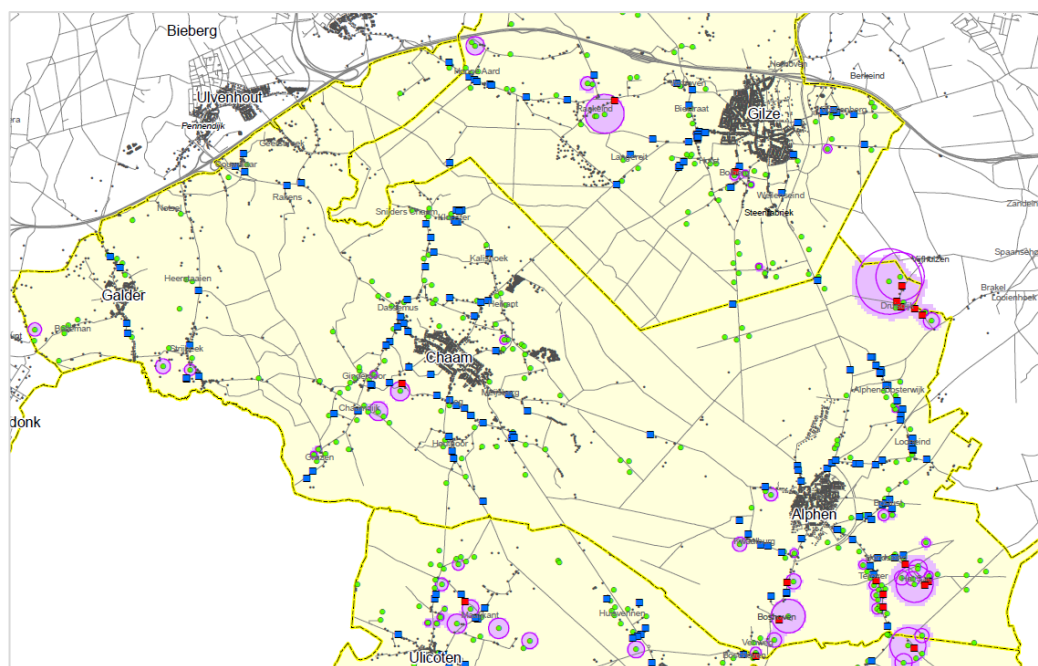
3.5.2 Endotoxinen belasting door veehouderijen

Tegelijk met het VGO-rapport is in juli 2016 het rapport 'Emissies van endotoxinen uit de veehouderij (fase 3a)' bekend gemaakt. Endotoxinen vormen een onderdeel van het fijn stof dat afkomstig is uitveehouderijen. Het Ondersteuningsteam Veehouderij en Volksgezondheid heeft de 'Notitie Handelingsperspectieven Veehouderij en Volksgezondheid: Endotoxine toetsingskader 1.0' (Toetsingskader endotoxinen) opgesteld. Uitgangspunt hierin is de advieswaarde van de Gezondheidsraad van 30 EU/m³ voor endotoxinen. In het toetsingskader zijn voor de relevante diersoorten varkens en pluimvee afstandsgrafieken opgesteld, aan de hand waarvan op basis van de fijnstofemissie kan worden bepaald welke afstand tot gevoelige objecten moet worden aangehouden. De cumulatieve endotoxine-belasting is een doorvertaling hiervan en is een indicatieve beoordeling van waar de advieswaarde van 30 EU/m³ mogelijk overschreden wordt.

Op **Kaart F** in de bijlagen zijn de endotoxinen-contouren weergegeven en navolgend per gemeente een uitsnede van deze kaart. Per geurgevoelig object is aangegeven of de advieswaarde voor endotoxinen wel of niet wordt overschreden.

Gemeente Alphen-Chaam

In de gemeente Alphen-Chaam zijn twee gebieden aanwezig waar ter plaatse van meerdere woningen de endotoxine-blootstelling hoger is dan de gezondheidkundige advieswaarde: Druisdijk en Boslust-Terover. Deze gebieden zijn ook overbelast ten aanzien van geur.

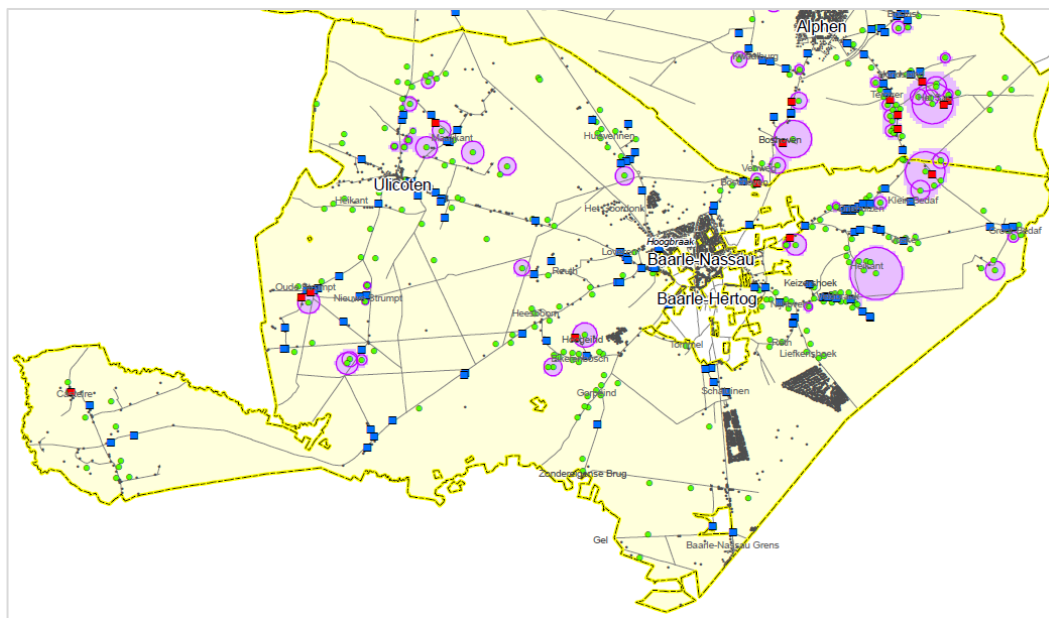
Legenda

• veehouderij
(BVB nov 2020, bewerkt)	risicocontouren volksgezondheid	verblijfsobjecten BAG met woonbestemming
behorend bij een voormalige veehouderij
••• voor geurhinder
gevoelige objecten	○ contour 30 EU / m ³
(advieswaarde)	■ indicatieve cumulatieve belasting
> 30 EU / m ³
	■ indicatieve cumulatieve belasting
> 30 EU / m ³ (advieswaarde)	■ indicatieve cumulatieve belasting
≤ 30 EU / m ³

Figuur 3.21: Endotoxine risicocontouren en indicatieve cumulatieve endotoxinen-belasting vergunde veehouderijen (**Kaart F**)

Gemeente Baarle-Nassau

In de gemeente Baarle-Nassau is ter plaatse van enkele pluimveebedrijven op enkele woningen de endotoxine-blootstelling hoger dan de gezondheidkundige advieswaarde: één woning aan de Maaijkantsestraat in Ulicoten, twee woningen bij Oude-Strumpt en één woning aan de Oordeelsestraat in voormalig LOG Oostflank. Deze objecten zijn ook overbelast ten aanzien van geur.

Legenda

• veehouderij
(BVB nov 2020, bewerkt)	risicocontouren volksgezondheid	verblijfsobjecten BAG met woonbestemming
behorend bij een voormalige veehouderij
••• voor geurhinder
gevoelige objecten	○ contour 30 EU / m ³
(advieswaarde)	■ indicatieve cumulatieve belasting
> 30 EU / m ³
	■ indicatieve cumulatieve belasting
> 30 EU / m ³ (advieswaarde)	■ indicatieve cumulatieve belasting
≤ 30 EU / m ³

Figuur 3.22: Endotoxine risicocontouren en indicatieve cumulatieve endotoxinen-belasting vergunde veehouderijen (Kaart F)

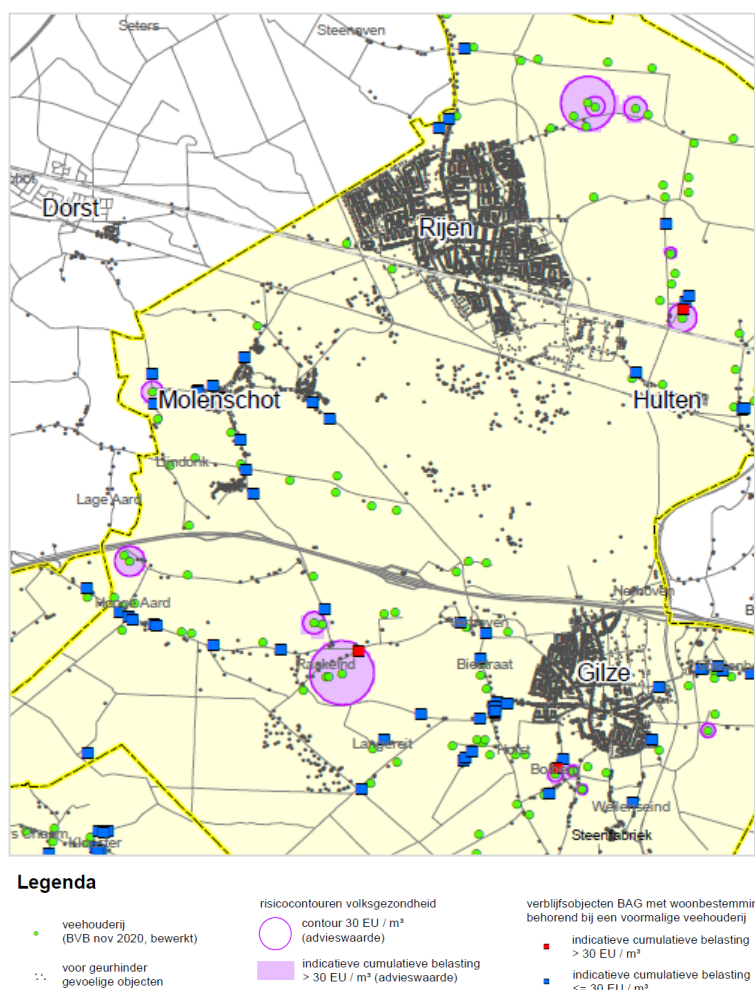
Gemeente Gilze en Rijen

In de gemeente Gilze en Rijen zijn bij Hulten, in het gebied Raakeind en ten noordoosten van Rijen aan de Mosstraat de endotoxine-contouren van drie pluimveebedrijven zichtbaar.

Ten noordoosten van Rijen en ten westen van Molenschot zijn geen woningen van derden aanwezig binnen de indicatieve risicocontouren van de veehouderijen.

In het gebied Raakeind ligt één woning binnen de indicatieve endotoxine-contour van de aanwezige pluimveehouderij. Deze woning is ook overbelast ten aanzien van geur.

Bij Hulten is de risicocontour relatief klein, maar toch ligt hier één woning binnen de indicatieve endotoxine-contour. Deze woning is een voormalige bedrijfswoning van een veehouderij die is gestopt na 19 maart 2000. Ter plaatse van deze woning is wel sprake van een goed woon- en leefklimaat ten aanzien van geur.

Figuur 3.23: Endotoxine risicocontouren en indicatieve cumulatieve endotoxinen-belasting vergunde veehouderijen (**Kaart F**)

4 Mogelijke ontwikkeling geurbelasting

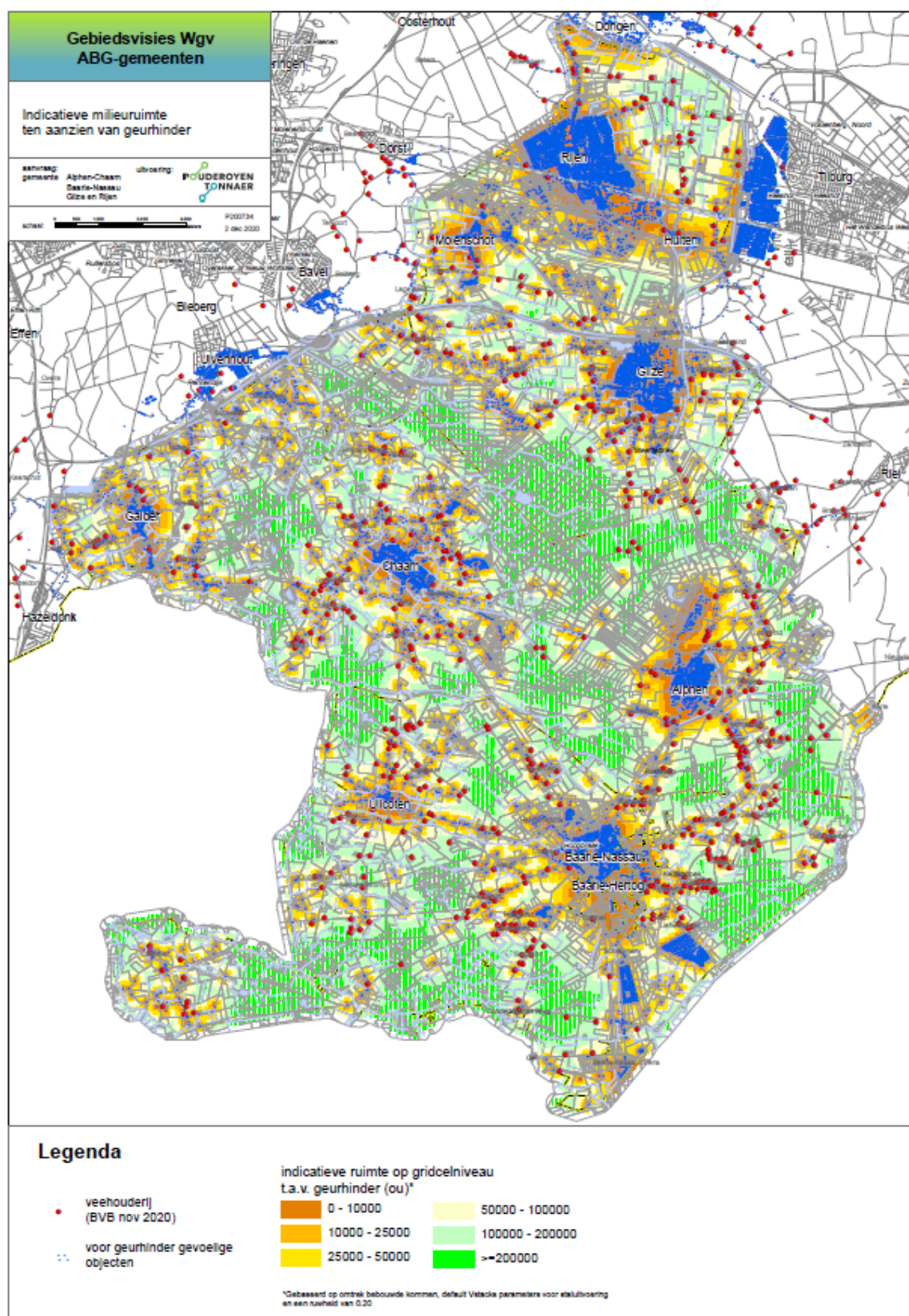
4.1 Milieuruimte huidige geurnormen

Om een beeld te kunnen geven van de risico's op toename van de geurbelasting door groei van (intensieve) veehouderijen in de ABG-gemeenten, is een analyse uitgevoerd naar de indicatieve milieuruimte op het gebied van geur, ofwel de mogelijkheid om de geuremissie te vergroten binnen de wettelijke voorgrondnormen. Hierbij zijn voor het buitengebied voorgrondnormen van 14 Ou en hoger bij ontwikkeling van veehouderijen in de modellering van de (indicatieve) uitbreidingsruimte effectief op 10 Ou veronderstelt, vanwege de provinciale geurnorm in de Interim Omgevingsverordening (IOV).

Met het inwerkingtreden van de provinciale Verordening ruimte 2014 (nu de IOV) en de daarin opgenomen normen voor achtergrondbelasting (maximaal 20% kans op geurhinder ter plaatse van geurgevoelige objecten buiten de bebouwde kom) vormt de norm voor achtergrondbelasting bij uitbreiden van intensieve veehouderijen, als dat gepaard gaat met een toename van de bebouwing, in het buitengebied een "bepalende geurnorm". Maximaal 20% geurgehinderden betekent een maximale voorgrondbelasting van 10 Ou en een maximale achtergrondbelasting van 20 Ou (overeenkomstig Bijlage 6 en 7 van de Handreiking Wet geurhinder en veehouderij).

Het betreft een indicatieve inschatting op basis van gemeente-brede gegevens en analyses op de schaal- en het detailniveau van het onderzoek t.b.v. deze geurgebiedsvisie. De vergunde geurbelasting en de mogelijkheden om wel of niet uit te kunnen breiden op basis van de gemeentelijke geurnormen en de provinciale geurnormen, is echter sterk afhankelijk van de exacte kenmerken en locatie van de emissiepunten, de locatie van de voor geurhinder gevoelige objecten en de proportionele bijdragen van omliggende veehouderijen in de achtergrondbelasting. Een dergelijke gedetailleerde analyse en gegevensverzameling past niet bij het doel en de aard van het gemeente brede onderzoek in deze geurgebiedsvisie.

De indicatieve ontwikkelingsmogelijkheden op basis van de voorgrondbelasting geur zijn op **Kaart H** in de bijlagen en in navolgend figuur 4.1. weergegeven. Hieruit kan afgeleid worden dat in het buitengebied in de kernrandzones en bebouwingslinten geen tot zeer beperkte milieuruimte beschikbaar is ten aanzien van geur. Toch zijn er ook nog meerdere plaatsen in het buitengebied aan te wijzen waar de geuremissie van individuele veehouderijen mogelijk nog kan toenemen ten opzichte van de huidige geurbelasting. Met name in de primaire agrarisch gebieden. De aanwezige milieuruimte ten aanzien van geur is in de gemeente Gilze en Rijen kleiner dan in de gemeenten Alphen-Chaam en Baarle-Nassau.

Figuur 4.1: Indicatie milieuruimte geur (voorgrondbelasting) intensieve veehouderijen ABG-gemeenten (**Kaart H**)

4.2 Scenario-onderzoek ontwikkeling geurbelasting huidige geurnormen

4.2.1 Uitgangspunten scenario's

Er zijn voor de intensieve veehouderijen (bedrijven met dieren waarvoor geuremissiefactoren zijn vastgesteld) twee ontwikkelscenario's uitgewerkt op basis van de vergunde situatie in 2020:

1. **Uitgangspunten trendmatig scenario** (stoppers, blijvers en groeiers):
 - 245 locaties zonder dieren waarvoor geuremissiefactoren zijn vastgesteld;
 - Voort 123 locaties met een beperkte omvang (<70 Nge intensieve veehouderij) is verondersteld dat deze stoppen met de tak intensieve veehouderij. 1 bedrijf met een concreet plan om te stoppen is ook aangemeld als stopper;
 - Locaties gelegen in de zone beperkingen veehouderij met een grotere omvang dan >70 nge, zijn aangemerkt als blijver (in omvang gelijk). Net als voor locaties met enkel schapen.
 - 118 locaties met >70 Nge.
2. **Uitgangspunten groei scenario** (alleen blijvers en grotere groeiers, geen stoppers):
 - 245 bedrijven zonder dieren waarvoor geuremissiefactoren zijn vastgesteld;
 - 108 locaties <40 Nge intensieve veehouderij, locaties met enkel schapen en locaties in de Zone beperking veehouderij zijn aangemerkt als blijver;
 - 133 locaties >40 Nge intensieve veehouderij zijn aangemerkt als groeier (waarvan 76 bedrijven op basis van de indicatieve analyse geen ruimte hebben om die groei gepaard te laten gaan met een toename van de geurbelasting).

	Vergund 2020 (512 veehouderijen)	Scenario trendmatig	Scenario groei
Aantal veehouderijen zonder dieren met geuremissiefactor	245	245	245
Veehouderijen met geuremissie, onderdeel scenario	267	267	267
Geuremissie (2020 = 100%)	100%	96%	111%
Aantal stoppers scenario	n.v.t.	124	0
Aantal blijvers	n.v.t.	25	134
Aantal groeiers zonder geurruimte (indicatief)	n.v.t.	72	76
Aantal groeiers met geurruimte (indicatief)	n.v.t.	46	57

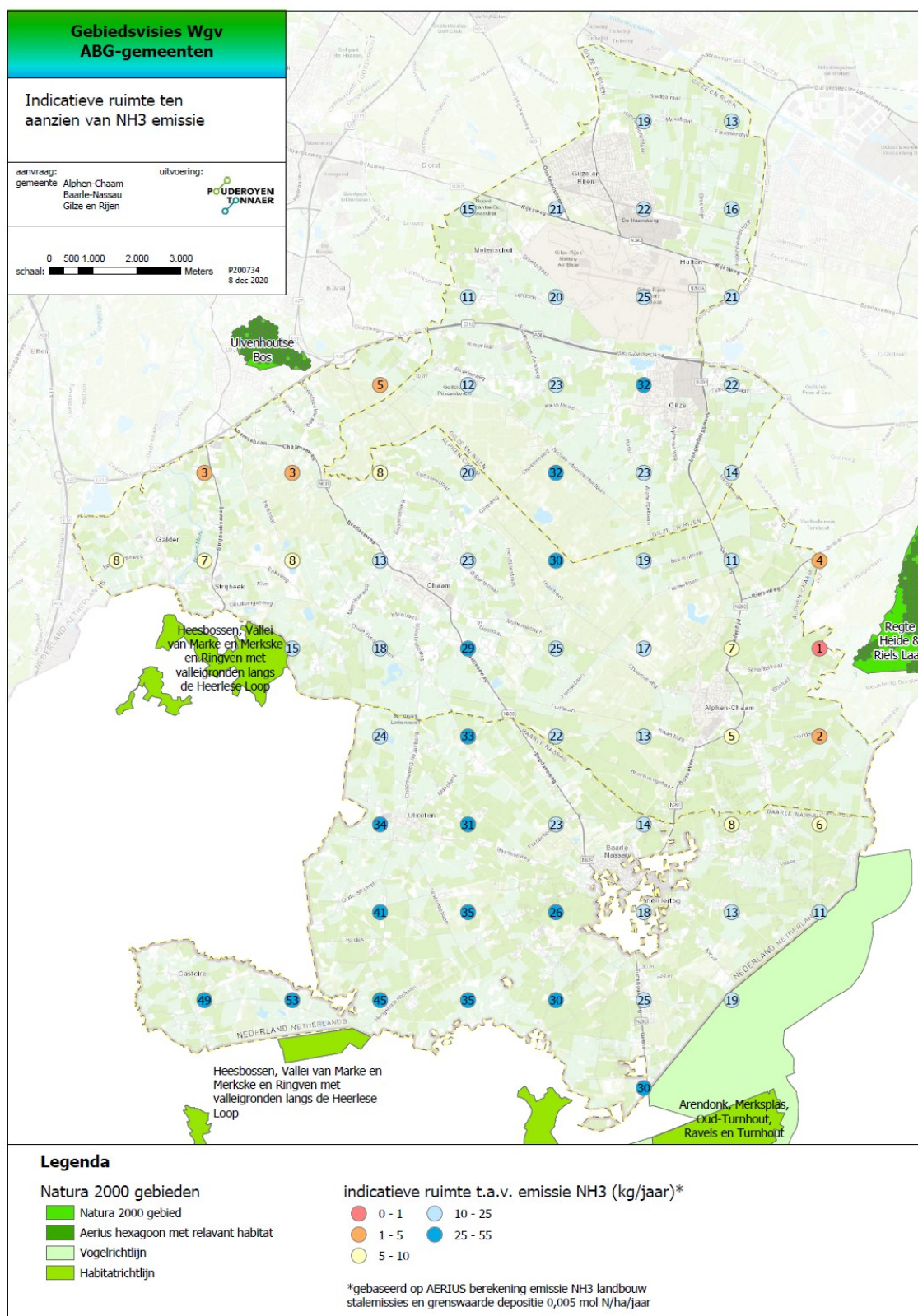
Tabel 4.1: Uitgangsgegevens trendmatig scenario en groeiscenario

Er is in de analyse geen rekening gehouden met de beperkte milieuruimte die er is op het gebied van de emissie en –depositie van stikstof (mede naar aanleiding van de PAS-uitspraak van de Raad van State in mei 2019). Stikstofdepositie op Natura2000 gebieden beperkt de feitelijke mogelijkheden voor uitbreiding van de emissies (van ammoniak en daarmee indirect ook qua geur) van veehouderijen. Uitbreiding van emissies lijkt vooralsnog alleen mogelijk op basis van interne of externe saldering. Dit omdat de Brabantse Natura2000 gebieden qua stikstofdepositie sterk zijn overbelast en een relevante toename van de stikstofdepositie door uitbreiding van een veehouderij niet is toegestaan, tenzij een andere emissiebron wordt gesaneerd (inclusief afroaming bij externe saldering). Daarnaast stelt de provincie Noord-Brabant eisen ten aanzien van de ammoniakemissie per de IOV en moeten verouderde stallen aangepast worden in de periode 2024-2028 (Verordening natuurbescherming).

Verder is per 1 januari 2020 de landelijke stoppersregeling i.k.v. het Actieplan ammoniak en veehouderij beëindigd en zijn alle locaties die deelnamen aan deze gedoogregeling inmiddels gestopt of aangepast zodat op 1 januari 2020 voldaan werd aan de maximale emissiewaarden voor ammoniak in het Besluit emissiearme huisvesting.

Momenteel wordt er nog uitvoering gegeven aan de landelijke regeling Sanering varkenshouderij, waarin er mogelijkheden zijn geboden aan varkensbedrijven om hun locaties te beëindigen tegen een vergoeding van de varkensrechten en voor de sloop van de gebouwen. Daarnaast is er op rijks- en op een opkoopregeling voor piekbelasters op Natura2000 gebieden om de emissie – en depositie van stikstof vanuit veehouderijen te beperken.

Gezien voornoemde ontwikkelingen zal het aandeel groeiers waarvan de groei gepaard gaat met een toename van de geuremissie waarschijnlijk aanzienlijk lager liggen dan is verondersteld. In figuur 4.2 is een indicatie opgenomen van de milieuruimte t.a.v. de ammoniakemissie op een aantal locaties, uitgaande van de grenswaarde van maximaal 0,005 mol/ha/jaar op een voor stikstof overbelast habitat of leefgebied binnen de Nederlandse Natura2000-gebieden (Aerius 2020). De ruimte om uit te breiden qua ammoniakemissie is zeer beperkt. Dat zal ook consequenties hebben voor de praktische mogelijkheden voor veehouderij om te ontwikkelen. Dit kan vaak niet gepaard gaan met een toename van de emissie van ammoniak. Maar omdat er gebruik kan worden gemaakt van saldering of eerder vergunde ruimte kan worden benut, is groei van emissies op bepaalde locaties niet uitgesloten.

Figuur 4.2: Indicatie milieuruimte ammoniak (grenswaarde maximaal 0,005 mol/ha/jr. op een voor stikstof overbelast Nederlands Natura2000-gebied) op enkele locaties binnen het grondgebied van de ABG-gemeenten

4.2.2 Ontwikkeling geurbelasting scenario's

Trendmatig scenario

Om een beeld te kunnen geven van de potentiële risico's op toename van de geurbelasting door groei van (intensieve) veehouderijen in de ABG-gemeenten, is voor het trendmatig scenario de indicatieve achtergrondbelasting berekend en vergeleken met de vergunde situatie in 2020. Uit de analyse volgt dat een uitbreiding van de geuremissie en geurbelasting, kijkend naar de geldende geurnormen, niet is uit te sluiten. Een afname van de geurbelasting op basis van de wettelijke geurnormen (Wgv) is ook geen zekerheid.

Kaart I in de bijlagen laat de indicatieve achtergrondbelasting in het trendmatig scenario zien.

Kaart J in de bijlagen laat de trendmatige ontwikkeling zien door het verschil in beeld te brengen tussen de indicatieve achtergrondbelasting in het trendmatig scenario en in de vergunde situatie in 2020. Navolgend is per gemeente een uitsnede van deze kaart opgenomen.

De scenario's zijn berekend aan de hand van defaultwaarden per veehouderijbedrijf. De werkelijke geursituatie zal hierdoor op locatieniveau afwijken van de theoretische geursituatie op gebiedsniveau.

De paarse en rode bolletjes in figuur 4.3, 4.5 en 4.7 (**Kaart J** in de bijlagen) geven de geurgevoelige objecten weer waar in het trendmatig scenario de achtergrondbelasting van geur hoger is dan de norm, rekening houdend met de huidige geurnormen.

Groei scenario

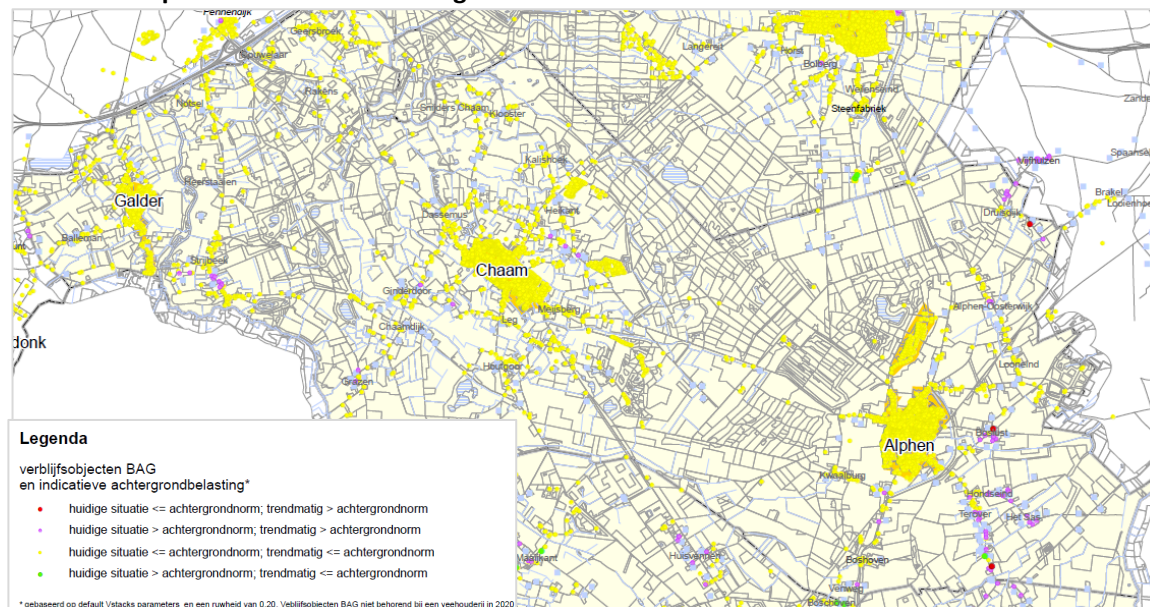
Kaart K in de bijlagen laat de indicatieve achtergrondbelasting in het groei scenario zien.

Kaart L in de bijlagen laat de worstcase ontwikkeling zien door het verschil in beeld te brengen tussen de indicatieve achtergrondbelasting in het groei scenario en in de vergunde situatie in 2020.

De paarse en rode bolletjes in figuur 4.4, 4.6 en 4.8 (**Kaart L** in de bijlagen) geven de geurgevoelige objecten weer waar in het groei scenario de achtergrondbelasting van geur hoger is dan de norm, rekening houdend met de huidige geurnormen.

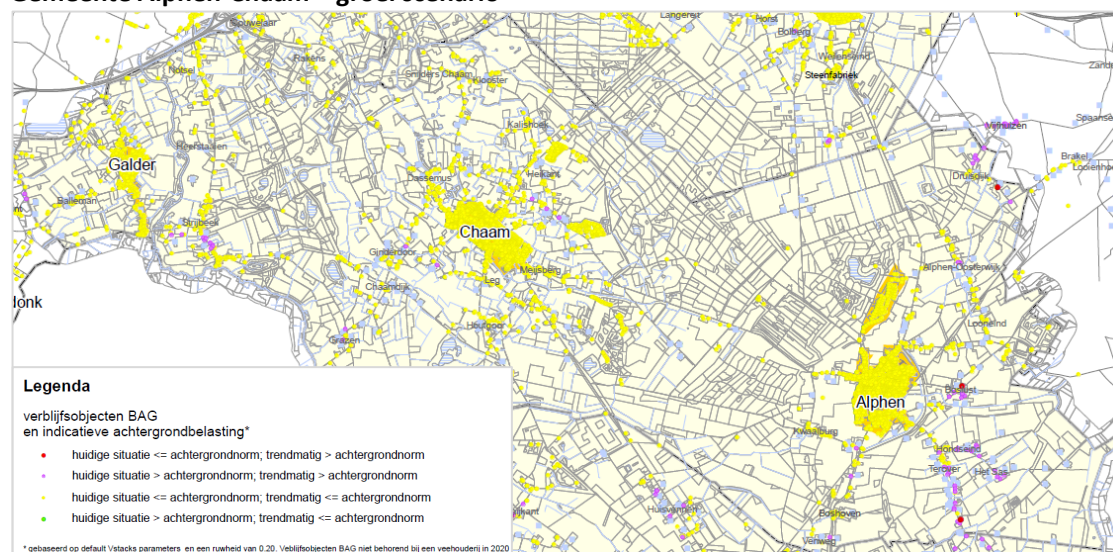
Als er sprake is van een cluster van overbelaste objecten en dit het gevolg is van de ontwikkeling van meerdere grotere intensieve veehouderijen dan is sprake van een aandachtsgebied.

Gemeente Alphen-Chaam – trendmatig scenario

Figuur 4.3: Vergelijking indicatieve achtergrondbelasting vergund 2020 en **trendmatig scenario**, gemeente Alphen-Chaam (Kaart J)

Gemeente Alphen-Chaam – groei scenario

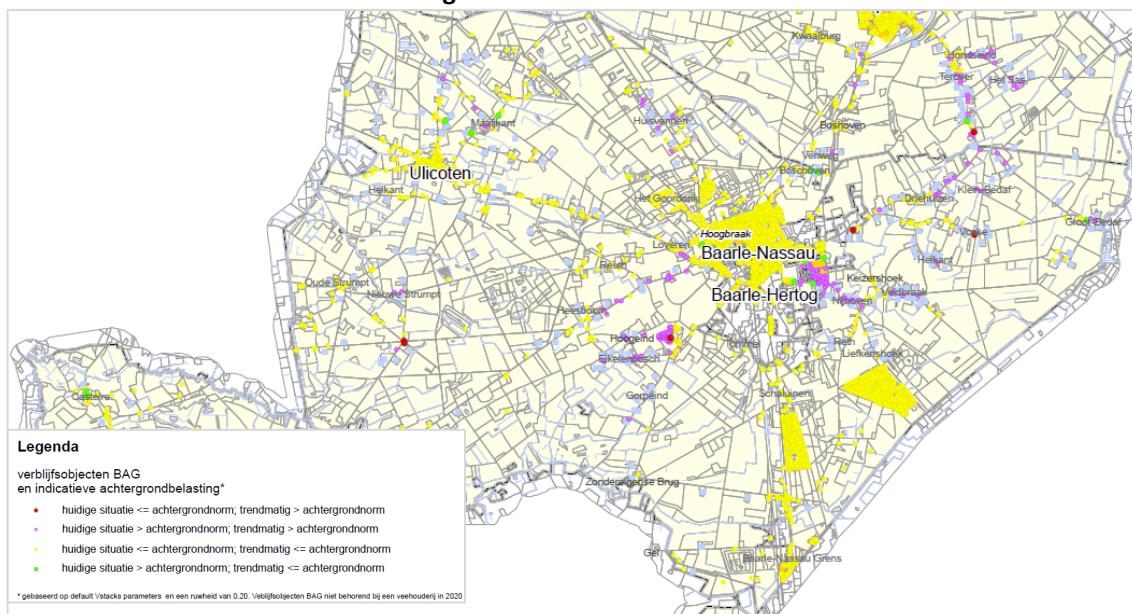

Figuur 4.4: Vergelijking indicatieve achtergrondbelasting vergund 2020 en **groei scenario**, gemeente Alphen-Chaam (Kaart L)

In de gemeente Alphen-Chaam zien we bij het trendmatig scenario en het groei scenario dat de overbelaste situatie bij Strijbeek, Druisdijk en in het voormalige LOG Oostflank Boslust-Hondseind-Terover blijft voortbestaan. In het voormalige LOG Oostflank kunnen volgens de analyse ook nieuwe knelpunten ontstaan ten aanzien van geur. In de gemeente Alphen-Chaam zijn de volgende mogelijke aandachtsgebieden te onderscheiden:

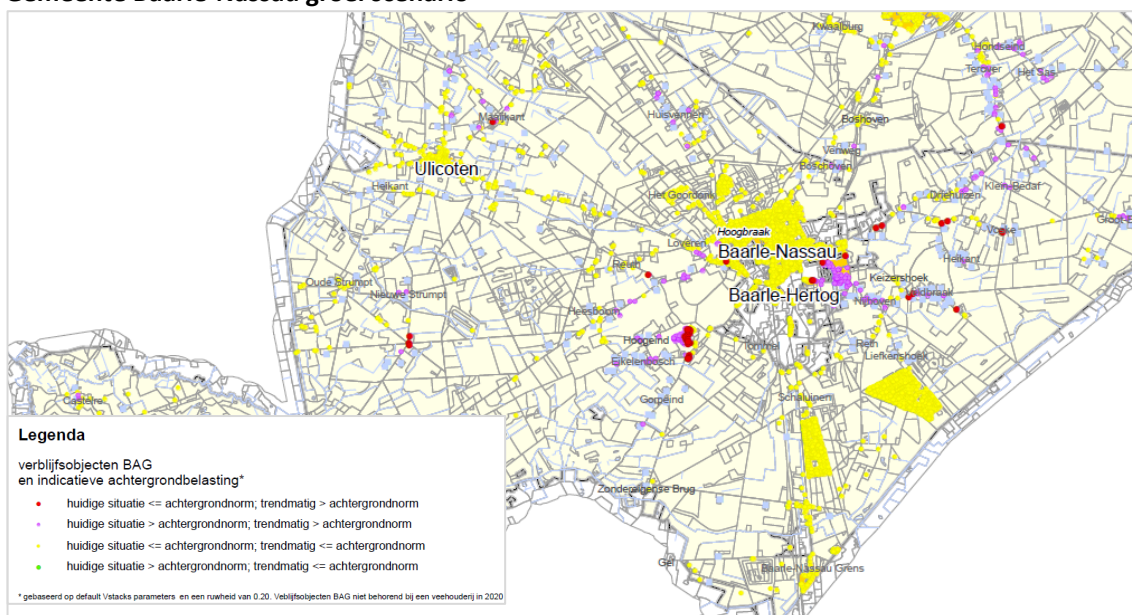
1. Voormalig LOG Oostflank: Boslust, Hondseind, Terover en Het Sas.
2. Druisdijk, ten noordoosten van Alphen;
3. Strijbeek, ten zuidoosten van Galder;

Gemeente Baarle-Nassau – trendmatig scenario

Figuur 4.5: Vergelijking indicatieve achtergrondbelasting vergund 2020 en **trendmatig scenario**, gemeente Baarle-Nassau (Kaart J)

Gemeente Baarle-Nassau groei scenario

Figuur 4.6: Vergelijking indicatieve achtergrondbelasting vergund 2020 en **groei scenario**, gemeente Baarle-Nassau (Kaart L)

In de gemeente Baarle-Nassau worden in het groeiscenario meer rode stippen in Hoogeind en voormalig LOG Oostflank zichtbaar ten opzichte van het trendmatig scenario. Dit betekent dat in deze gebieden overbelaste objecten bij kunnen komen en nieuwe knelpunten kunnen ontstaan.

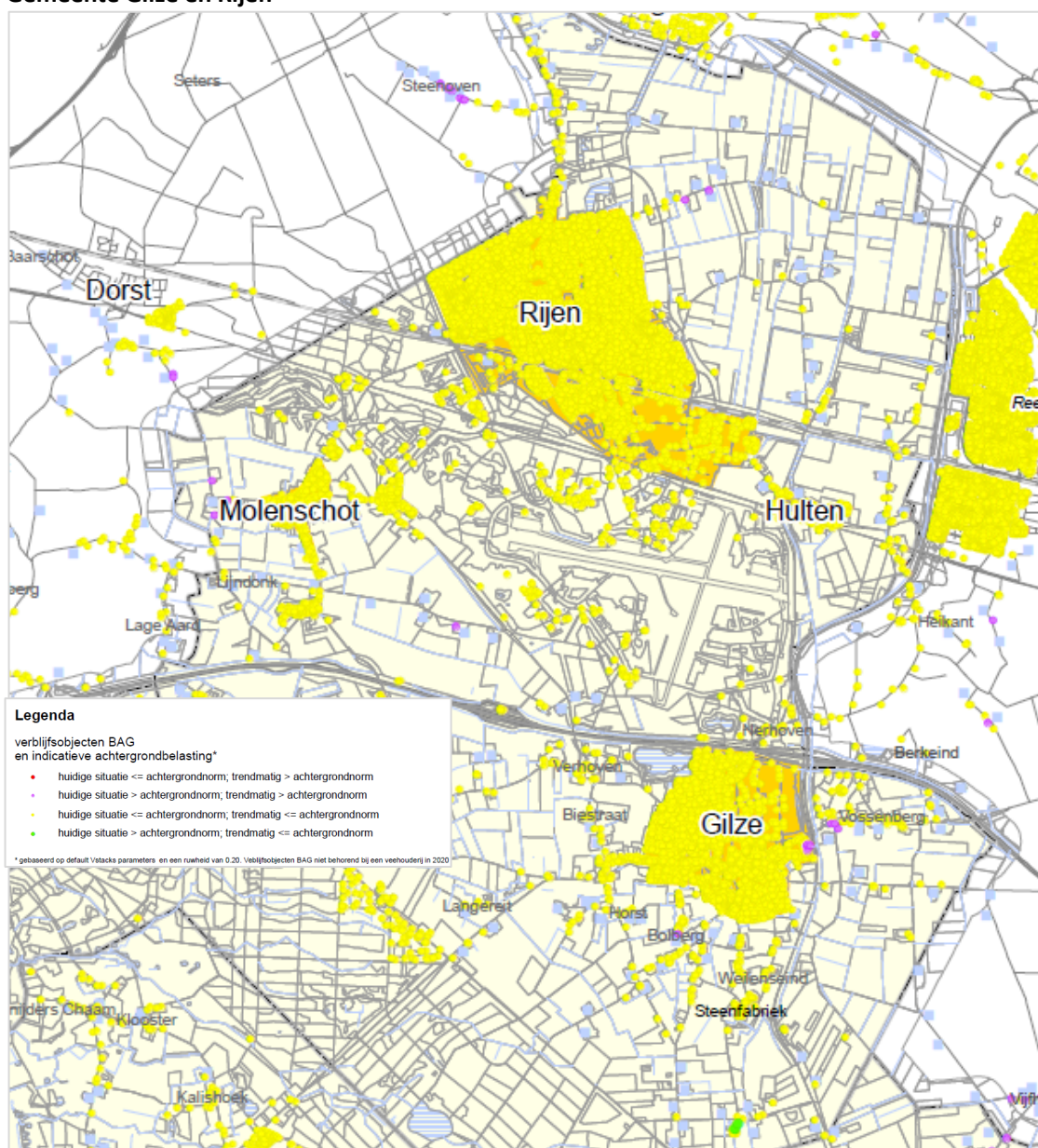
De situatie bij Maaijkant in Ulicoten en ten westen van Molenschot is hetzelfde als in het trendmatig scenario.

Ten zuiden van Nieuwe Strumpt, bij Groot-Bedaf en Maaijkant in Ulicoten zijn ook locaties aanwezig waar de achtergrondbelasting te hoog is in het trendmatig scenario, maar hier is het aantal overbelaste objecten beperkt. Dit zijn vrijwel allemaal voormalige bedrijfswoningen van veehouderijen die gestopt zijn na 19 maart 2000.

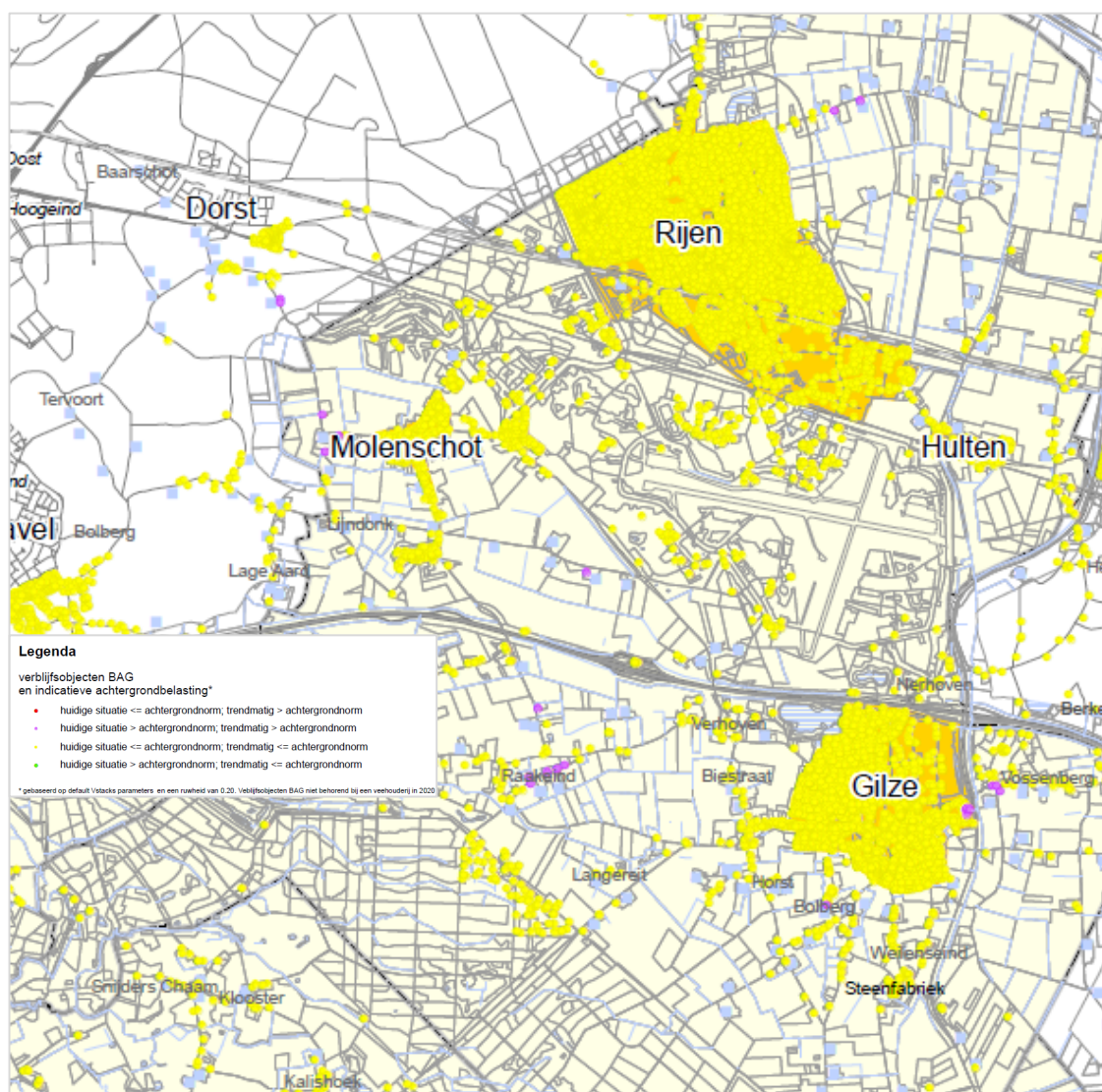
In de gemeente Baarle-Nassau zijn de volgende mogelijke aandachtsgebieden te onderscheiden:

1. Voormalig LOG Oostflank: Kapelstraat, Nijhoven, Veldbraak;
2. Voormalig LOG Oostflank: Driehuizen, Klein-Bedaf;
3. Loveren;
4. Hoogeind.

Gemeente Gilze en Rijen

Figuur 4.7: Vergelijking indicatieve achtergrondbelasting vergund 2020 en **trendmatig scenario**, gemeente Gilze en Rijen (Kaart J)

Figuur 4.8: Vergelijking indicatieve achtergrondbelasting vergund 2020 en **groeiscenario**, gemeente Gilze en Rijen (**Kaart L**)

Ten westen van Molenschot en ten noordoosten van Rijen (Molsstraat) zijn overbelaste objecten in beide scenario's. In Molenschot gaat het om één veehouderij en twee voormalige bedrijfswoningen van veehouderijen die zijn gestopt na 19 maart 2000. In Rijen gaat het om meerdere veehouderijen, maar slechts twee overbelaste objecten. Omdat in de gemeente Gilze en Rijen weinig milieuruimte beschikbaar is ten aanzien van geur, wijkt het groeiscenario niet wezenlijk af van het trendmatig scenario. De analyse laat zien dat de overbelaste situatie in Raakeind en ten oosten van Gilze blijft voortbestaan en verder geen knelpunten ten aanzien van geur te verwachten zijn.

In de gemeente Gilze en Rijen zijn de volgende mogelijke aandachtsgebieden te onderscheiden:

1. Raakeind
2. Vossenbergh, ten oosten van Gilze

Aantallen geurgevoelige objecten NIET behorend bij een (voormalige) veehouderij								
Ingedeeld o.b.v. klassen achtergrondbelasting binnen en buiten bebouwde kom, ABG-gemeenten								
Geurbelasting [Ou/m ³]	Vergund 2010	%	Vergund 2020	%	Trendmatig scenario	%	Groei scenario (worstcase)	%
<i>Bebouwde kom</i>								
0-5	14.564	86%	16.122	95%	16.446	97%	15.979	94%
5-10	2.163	13%	797	5%	478	3%	932	5%
10-20	216	1%	37	0%	46	0%	40	0%
>=20	38	0%	25	0%	11	0%	30	0%
Totaal	16.981		16.981		16.981		16.981	
<i>Buiten bebouwde kom</i>								
0-5	2.209	59%	2.786	75%	2.896	78%	2.659	72%
5-10	869	23%	500	13%	430	11%	606	16%
10-20	416	11%	280	8%	243	7%	271	7%
>=20	220	6%	148	4%	145	4%	]]	5%
Totaal	3.714		3.714		3.714		3.714	

Tabel 4.2: Geurgevoelige objecten NIET behorend bij een (voormalige) veehouderij (incl. objecten zonder woon- of logiesfunctie), naar klasse achtergrondbelasting, totaal ABG-gemeenten

Aantallen geurgevoelige objecten behorend bij een (voormalige) veehouderij								
Ingedeeld o.b.v. klassen achtergrondbelasting binnen en buiten bebouwde kom, ABG-gemeenten								
Geurbelasting [Ou/m ³]	Vergund 2010	%	Vergund 2020	%	Trendmatig scenario	%	Groei scenario (worstcase)	%
<i>Bebouwde kom</i>								
0-5	12	40%	18	60%	20	67%	18	60%
5-10	13	43%	11	37%	10	33%	11	37%
10-20	4	13%	1	3%	0	0%	1	30%
>=20	1	3%	0	0%	0	0%	0	0%
Totaal	30		30		30		30	
<i>Buiten bebouwde kom</i>								
0-5	80	25%	154	48%	164	51%	144	44%
5-10	59	18%	49	15%	41	13%	50	15%
10-20	67	21%	67	21%	65	20%	68	21%
>=20	118	36%	54	17%	54	17%	62	19%
Totaal	324		324		324		324	

Tabel 4.3: Aantallen geurgevoelige objecten behorend bij een (voormalige) veehouderij (incl. objecten zonder woon- of logiesfunctie), naar klasse achtergrondbelasting, totaal ABG-gemeenten

In voorgaande tabellen 4.2 en 4.3 is uitgegaan van de totale aantallen objecten in de ABG-gemeenten, ongeacht of deze een woon- en logiesfunctie hebben. Objecten zonder woon- of logiesfunctie zijn met name bedrijfsgebouwen:

- Van de 16.981 objecten in de bebouwde kom - niet behorend bij een (voormalige) veehouderij- hebben 15.884 objecten een woon- en logiesfunctie.
- Van de 3.714 objecten buiten de bebouwde kom - niet behorend bij een (voormalige) veehouderij- hebben 3.311 objecten een woon- en logiesfunctie.
- Van de 30 objecten in de bebouwde kom - behorend bij een (voormalige) veehouderij- hebben 27 objecten een woon- en logiesfunctie.
- Van de 324 objecten buiten de bebouwde kom - behorend bij een (voormalige) veehouderij- hebben 298 objecten een woon- en logiesfunctie.

Uit tabellen 4.2 en 4.3 kan het volgende afgeleid worden:

In de woonkernen (bebouwde kom) neemt het aantal objecten waar de standaard norm van 10 Ou wordt overschreden af in het trendmatig scenario en blijft deze ongeveer gelijk in het groei scenario. Het aantal objecten waar de gezondheidskundige advieswaarde van 5 Ou wordt overschreden neemt in het trendmatig scenario af, maar neemt toe in het (worstcase) groei scenario. Bij (voormalige) bedrijfswoningen bij veehouderijen in de bebouwde kom zijn er in de scenario's geen wezenlijke wijzigingen, vanwege de kleine aantallen objecten.

In het buitengebied blijft het aantal objecten waar de standaard norm van 20 Ou wordt overschreden ongeveer gelijk in het trendmatig scenario, maar neemt deze toe in het groeiscenario. Het aantal objecten waar de gezondheidskundige advieswaarde van 10 Ou wordt overschreden neemt in het trendmatig scenario licht af en het aantal objecten in de klasse 0-5 Ou neemt in dat scenario toe ten gevolge van stoppende veehouderijen. Maar in het (worstcase) groei scenario neemt het aantal objecten met een geurbelasting >10 Ou licht toe. Bij de (voormalige) bedrijfswoningen is een vergelijkbaar beeld te zien.

4.3 Conclusies onderzoek ontwikkeling geurbelasting

In het voorgaande is ingegaan op de ontwikkeling van de geurbelasting uit stallen van veehouderijen. In de periode tussen 2000 en 2020 (hoofdstuk 3) en de mogelijke ontwikkeling van de geurbelasting in de komende jaren, bij handhaving van de huidige geurnormen (hoofdstuk 4).

De drie gemeenten kennen samen ruim 500 veehouderij-locaties (op basis van de registratie van vergunningen, waarvan ongeveer de helft een locatie betreft waarin dieren worden gehuisvest waarvoor wettelijk een geuremissiefactor is vastgesteld, zoals varkens, pluimvee, vleeskalveren en geiten. Tussen 2000 en 2020 is het aantal locaties met ongeveer 30% afgenomen, is de economische omvang van de vergunde dierplaatsen gegroeid met ongeveer 20% en is de vergunde/berekende geuremissies uit stallen ongeveer gelijk gebleven. Deze ontwikkeling sluit aan bij de ontwikkeling van schaalvergroting in de landbouw: concentratie van de productie en arealen in een steeds kleiner aantal bedrijven die gemiddeld qua grootte zijn toegenomen.

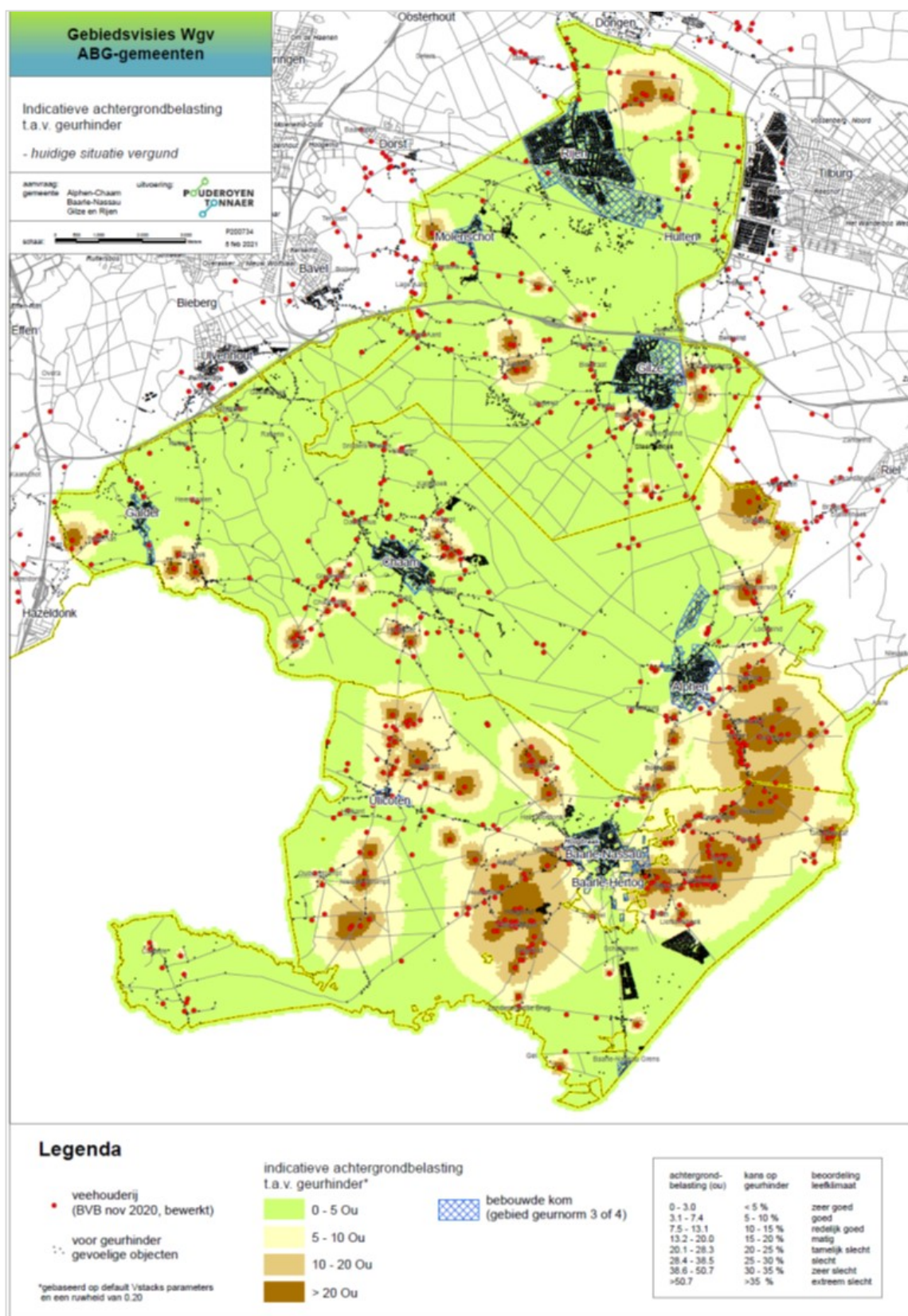
Verwacht mag worden dat die ontwikkeling zich in de komende decennia voort zal zetten. O.a. vanwege de autonome trend tot schaalvergroting in combinatie met eisen van de overheid (landelijk, provinciaal, gemeentelijk) worden stallen gemoderniseerd, in combinatie met uitbreiding van het aantal dieren per locatie bij de zogenaamde “groeiers”.

Echter, voor wat betreft de vergunde geuremissie uit de stallen van de veehouderijen is er nauwelijks sprake geweest van een afname van de geuremissie door modernisering van stallen. Dit wordt deels veroorzaakt door tussentijdse aanpassing van de geuremissiefactoren van gecombineerde luchtwassers die in de varkenshouderij veel toegepast worden bij nieuwe stallen (van 70-85% geurreductie naar 30-45% geurreductie). De nu berekende geuremissie is daardoor hoger dan de ten tijde van vergunningverlening veronderstelde geuremissie. De veranderingen in de vergunde dierplaatsen en huisvestingssystemen zijn gepaard gegaan met toepassing van betere stallen met lagere emissies per dierplaats. Met name vanwege de bijstelling van de geuremissiefactoren voor combiwassers en de toename van het aantal vergunde dierplaatsen is de vergunde, berekende geuremissie per saldo nauwelijks afgenomen: een daling van 4%. Daarnaast is er door de ABG- gemeenten tot dusverre geen gebruik gemaakt van het vaststellen van strengere geurnormen om bij bedrijfsontwikkeling van (intensieve) veehouderijen te sturen op een afname van de geurbelasting door geur uit stallen. Wel stuurt de provincie sinds 2014 via regels bij ontwikkeling van intensieve veehouderijen op een afname van de geurbelasting in overbelaste gebieden.

De ABG-gemeenten hebben geen eigen doelen of normen m.b.t. de geuremissie of geurbelasting uit stallen van veehouderijen vastgelegd in beleidsregels of vergelijkbare beleidsdocumenten. Daarom is de ontwikkeling van de cumulatieve geurbelasting vergeleken met de normen die de provincie Noord-Brabant sinds 2014 heeft opgenomen in de voorwaarden die gelden bij de ontwikkeling van veehouderijen. Deze regels leiden er toe dat als er sprake is van uitbreidingen van intensieve veehouderijen in gebieden met een te hoge geurbelasting, o.b.v. provinciale normen), die uitbreiding gepaard moet gaan met een afname van de geurbelasting. Naar rato van de bijdrage van die veehouderij aan de overbelasting.

Bij een vergelijking van de ontwikkeling van de geurbelasting in de ABG-gemeenten aan de provinciale geurnormen, komt het beeld naar voren dat er in de bebouwde kom van de ABG-gemeenten in het algemeen wordt voldaan aan de provinciale norm voor de bebouwde kom (een maximale achtergrondbelasting van 10 Ou). Ook in grote delen van het buitengebied wordt voldaan aan de provinciale norm voor het buitengebied (een maximale achtergrondbelasting van 20 Ou, maar er zijn ook delen in het buitengebied waar er sprake is van een overschrijding van de provinciale norm voor het buitengebied. Er zijn in de ABG-gemeenten ruim 200 voor geurhinder gevoelige objecten waar er sprake is van een overschrijding van de provinciale geurnorm. Deze liggen vooral in het buitengebied van Baarle-Nassau en Alphen-Chaam (zie hst 3).

Wanneer de geurbelasting uit stallen wordt vergeleken met de strengere GGD-adviezen t.a.v. de cumulatieve geurbelasting, dan is er vooral in grote delen van het buitengebied van Baarle-Nassau en Alphen-Chaam sprake van een te hoge geurbelasting (meer dan 10 Ou). In het overgrote deel van de bebouwde kommen in de ABG-gemeenten voldoet de achtergrondbelasting aan de advieswaarde van de GGD voor de bebouwde kom (maximaal 5 Ou). In delen van kernen, zoals Ulicoten en Baarle-Nassau is sprake van een hogere geurbelasting.

Figuur 4.9: Berekende geurbelasting eind 2020 in relatie tot advieswaarden van de GGD: maximaal 5 O_u/m³ voor de bebouwde kom en maximaal 10 O_u/m³ voor het buitengebied (Kaart B)

Onderzoek naar de mogelijke ontwikkeling van de geurbelasting, bij zowel een trendmatige ontwikkeling als bij een sterkere groei en concentratie, laten zien dat de bestaande knelpunten/overbelasting bij ongewijzigd beleid slechts beperkt verminderen.

Het risico op toename van de geurbelasting op deze woningen door uitbreidende veehouderijen wordt als relatief beperkt ingeschat. Dit komt vooral door de provinciale geurnormen, de doorwerking van de regels voor het gebied “beperkingen veehouderij”, eisen van de provincie m.b.t. stalruimte (staldering) en stikstofregels en –jurisprudentie (Europese bescherming delen van de natuurgebieden in combinatie met een hoge stikstofbelasting, provinciale eisen t.a.v. de maximale ammoniakemissie per dierplaats en de uitwerking van de landelijke en provinciale regels die gericht zijn op de afname van de stikstofbelasting van Natura2000 gebieden). Groei van veehouderijen zal in veel gevallen gepaard moeten gaan met een afname van de geurbelasting. Of in ieder geval niet gepaard mogen gaan met een toename van emissies (ammoniak) en de berekende geurbelasting op omliggende woningen.

Risico op nieuwe geuroverlast is vooral te verwachten voor nieuwe woningen c.q. functieveranderingen op locaties van stoppers / reeds gestopte veehouderijen, gelegen nabij blijvende of ontwikkelende intensieve veehouderijen. En door opvulling van de zogenaamde latente ruimte op veehouderijlocaties nabij woningen in buitengebied, bij (zijwaartse) uitbreidingen van veehouderijen.

Er zal vooral sprake zijn van afname van geuroverlast door stoppende veehouderijen (autonoom en op basis van regelingen van rijk en provincie) en door modernisering van bestaande stallen vanwege de provinciale eisen vanaf 1 januari 2024. Aanvullend kan er sprake zijn van emissiereductie vanwege de werking van gemeentelijke en provinciale geurnormen en innovatieregelingen.

Verwachte ontwikkeling op de langere termijn

Op de langere termijn (2030 – 2050) zal de impact van de klimaatopgave (een sterke reductie van de broeikasgassen) doorwerken in de emissies vanuit de veehouderij en zeer waarschijnlijk ook op de omvang van de veehouderij. Uitgaande van een verwachte krimp van de veestapel in de periode tot 2030, in combinatie met eisen van de overheid t.a.v. het beperken van emissies (stikstof, broeikasgassen, fijn stof en geur) in huisvestingssystemen en bij de aanwending van mest, zal de geurbelasting afnemen en het aantal stoppende c.q. gestopte veehouderijen verder toenemen.

De landbouw neemt in 2017 ongeveer 14% van de emissies van broeikasgassen in Nederland voor haar rekening. Daarbij gaat het om vooral om emissies door veehouderij (dieren en mestopslagen), gewasteelt (door bemesting van landbouwbodems, zowel kunstmest als dierlijke mest) en glastuinbouw (gasverbruik bij verwarming van kassen). De helft van de emissie van broeikasgassen uit de Nederlandse landbouwsector komt uit de veehouderij (dieren en mestopslagen). Circa 70% van de broeikasgasemissies uit de Nederlandse veehouderij komt van de rundveehouderij en circa 20% uit de varkenshouderij. De Brabantse melkkoeien en varkens hebben beiden een aandeel van ongeveer 10% in de broeikasgasemissies van de Nederlandse veehouderij. Voor wat betreft de reductie van broeikasgassen door aanpassing van stallen, ligt het meeste perspectief bij stalsystemen waar de mest bij de bron gescheiden wordt, de verse mest uit de stal wordt verwijderd en ter plaatse wordt vergist of afgevoerd naar een centrale mestverwerker om daar verder te worden bewerkt.

Het PBL heeft becijferd dat bij de huidige omvang van de veestapel een reductie van de broeikasgassen uit de veehouderij tot 10 Mton in 2050 maximaal haalbaar is, mits alle nu bekende mogelijke technische en overige maatregelen maximaal en effectief te worden ingezet. In dat scenario zou de veehouderij verantwoordelijk zijn voor de volledige maximale jaarlijkse broeikasgasuitstoot in Nederland, uitgaande van de afgesproken klimaatdoelen. Dit is geen reëel perspectief, omdat elders in de maatschappij de emissies dan naar nul teruggebracht zouden moeten worden. Een verdere reductie van uitstoot uit de veehouderij (en andere sectoren) is noodzakelijk en bij de huidige stand van de technologie zal de veestapel moeten krimpen om de klimaatdoelen te halen. Toepassing van nieuw te ontwikkelen kennis en technologie kan dat wellicht deels opvangen, maar hoeveel dat oplevert blijft onzeker. Het is zeer waarschijnlijk dat ook dan een krimp van de veestapel noodzakelijk zal zijn om de klimaatdoelen op de langere termijn te halen.

Bronnen:

- www.emissieregistratie.nl.
- Rapport Duurzaam en gezond, Raad voor de leefomgeving en infrastructuur, 2018.
- Rapport Effect aanpassingen stallen van veehouderijen op emissies van broeikasgassen, provincie Noord-Brabant (Pouderoyen, WUR en Connecting Agri&Food, 2019).

5 Overwegingen t.a.v. gemeentelijke geurnormen

5.1 Ontwikkeling veehouderij en de geurbelasting uit stallen

Het onderzoek dat is uitgevoerd ten behoeve van deze geurgebiedsvisie geeft inzicht in de geurbelasting van meerdere veehouderijen samen en de verwachte relatie tussen die cumulatieve geurbelasting en kans op hinder voor andere functies. Op basis van de berekende en vergunde cumulatieve geurbelasting op basis van de vergunde situatie in 2020 wordt het woon- en leefklimaat binnen de bebouwde kom in de ABG-gemeenten overwegend beoordeeld goed tot redelijk goed. In het buitengebied is dat voor een deel van de woningen ook het geval. Maar voor een aantal woningen in het buitengebied is er sprake van een matig, slecht of zeer slecht woon en leefklimaat.

Op basis van de geldende gemeentelijke geurnormen voor het buitengebied is een toename van de geurbelasting ten gevolge van geur uit stallen van veehouderijen niet uit te sluiten. Echter, de beperkte milieuruimte die er is op het gebied van de emissie en depositie van stikstof (mede naar aanleiding van de PAS-uitspraak van de Raad van State in mei 2019) beperken de feitelijke mogelijkheden voor uitbreiding van de emissies van veehouderijen (van ammoniak en daarmee indirect ook qua geur en in planologische zin). Daarnaast stelt de provincie Noord-Brabant grenzen aan de cumulatieve geurbelasting door veehouderijen en stelt zij eisen aan de maximale ammoniakemissie per dierplaats voor bestaande stallen (per 2024 en daarna). Al sinds langere tijd gelden er op basis van regels van het rijk en de provincie eisen voor nieuwe stallen. De modernisering van stallen ten gevolge van deze eisen leidt naar verwachting ook tot een afname van de geuremissie per dierplaats en tot een afname van het aantal veehouderijlocaties.

Ook door het per 1 januari 2020 aflopen van de gedoogregeling (stoppersregeling) voor veehouderijen die niet voldeden aan de landelijke eisen voor stallen en de verwachte deelname van veehouderijen aan de nu lopende en aangekondigde stoppers- en innovatieregelingen voor veehouderijen, zal er naar verwachting sprake zijn van een afname van het aantal intensieve veehouderijen en wordt een afname van de geurbelasting uit stallen verwacht. De invloed van de klimaatafspraken om de broeikasgassen zeer sterk terug te brengen, zal vooral in de periode tussen 2030 en 2050 leiden tot een kleinere veestapel en minder locaties waar vee wordt gehouden.

5.2 Overwegingen m.b.t. bijstellingen van de voorgrondnormen

Strengere voorgrond geurnormen voor het buitengebied zijn op basis van adviezen van de GGD en de knelpunten m.b.t. de geurbelasting vooral in delen van het buitengebied te overwegen. Strengere voorgrond geurnormen bieden extra bescherming tegen geurhinder en extra sturing op afname van de geurbelasting bij ontwikkelingen van (intensieve) veehouderijen in overbelaste situaties.

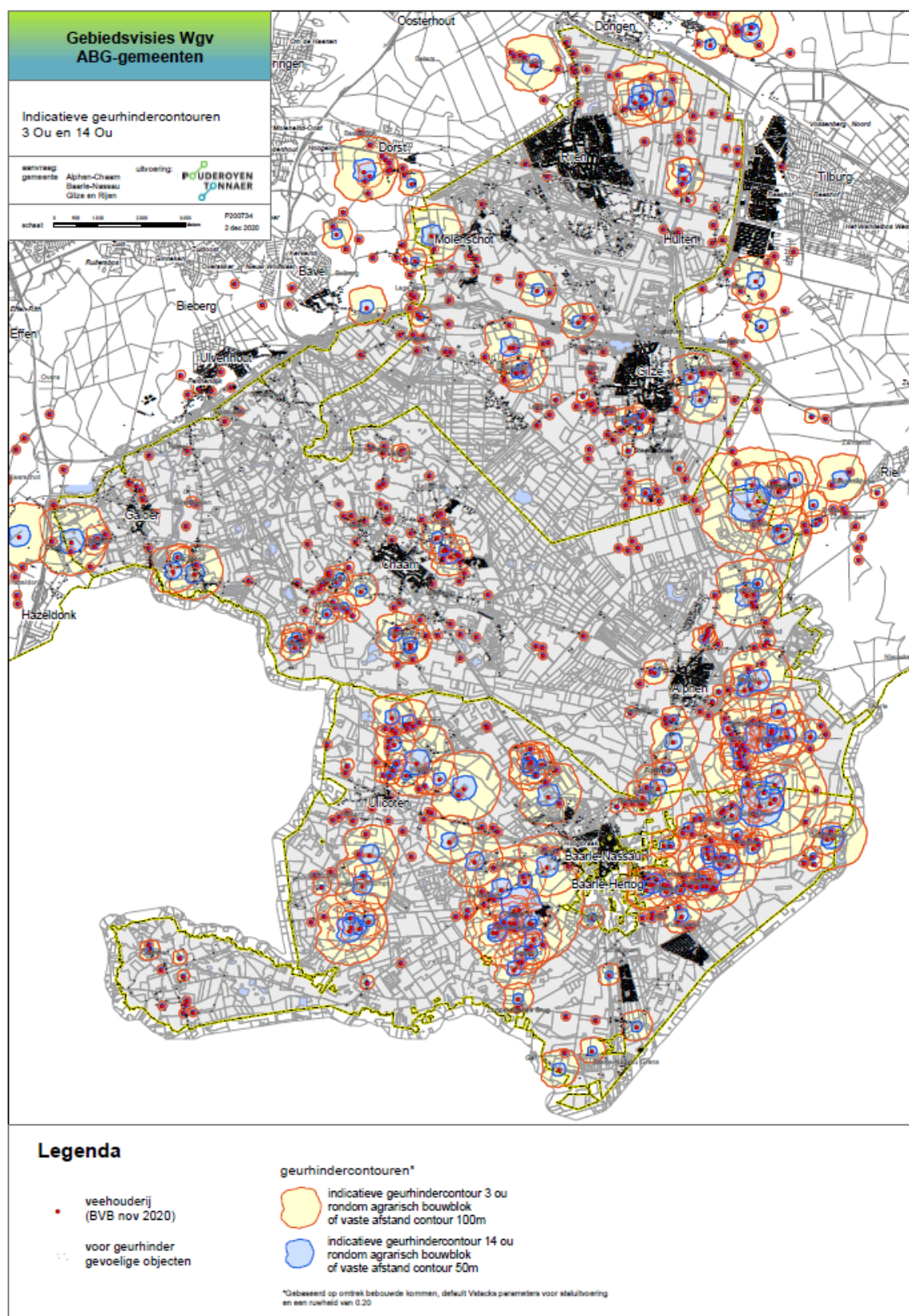
Strengere geurnormen beperken de ontwikkeling van veehouderijen en kunnen een kostprijsverhogende werking hebben voor veehouderijen. Strengere geurnormen kunnen ook leiden tot extra beperkingen voor functieveranderingen in de omgeving van veehouderijen.

Strengere geurnorm (lage waarde) Grotere vaste afstand Hogere geurbelasting niet aanvaardbaar	Soepelere geurnorm (hoge waarde) Kleinere vaste afstand Hogere geurbelasting wel aanvaardbaar
Extra bescherming tegen geurhinder	Minder bescherming tegen geurhinder
Bij ontwikkeling veehouderij sturen op afname geurbelasting	Minder sturen op afname geurbelasting bij ontwikkeling veehouderij
Meer knelpunten voor functieveranderingen, zoals nieuwe woningen, nabij veehouderijen	Minder knelpunten voor functieveranderingen, zoals nieuwe woningen, nabij veehouderijen
Beperking ontwikkeling veehouderij of extra randvoorwaarden bij ontwikkeling	Meer ruimte ontwikkeling veehouderij of minder randvoorwaarden bij ontwikkeling

Figuur 5.1: Afwegingen bij gemeentelijke geurnormen voorgrondbelasting

Strengere geurnormen, met name voor het buitengebied, zijn op basis van eerdere adviezen van de GGD en de knelpunten m.b.t. de geurbelasting in delen van het buitengebied te overwegen. Bijvoorbeeld een voorgrondnorm van 8 Ou of 5 Ou voor delen van het buitengebied of een strengere norm voor delen van de bebouwde kom, met name voor die delen waar er sprake is van een hogere geurbelasting (hoger dan de advieswaarden van de GGD). Dit om bij ontwikkeling (uitbreiding van veehouderijen) extra te sturen op afname van de geuroverlast.

Strengere geurnormen leiden wel tot een grotere omgekeerde werking. In figuur 5.2 (tevens opgenomen in de bijlagen als **Kaart M**) zijn de geurhindercontouren op basis van de vaste wettelijke geurnormen en afstanden rondom bouwvlakken geprojecteerd. Het betreft de standaard norm voor de bebouwde kom (norm 3 Ou, de gele zones) en de standaard norm voor het buitengebied (norm 14 Ou, de blauwe zones).

Figuur 5.2 Indicatie omgekeerde werking: geurcontouren rondom bouwblokken, o.b.v. vergunde rechten van veehouderijen 2020 (Kaart M)

Bij een aanscherping van de geurnormen, bijvoorbeeld van 14 Ou naar 8 of 5 Ou voor het buitengebied, wordt de omgekeerde werking vergroot. Hierdoor wordt het risico groter dat gewenste functieveranderingen in de omgeving van veehouderijen worden geblokkeerd.

Omdat, zoals ook is geconstateerd door de commissie Verdaas (2016) en de commissie Biesheuvel (2019), de Wgv in de huidige vorm onvoldoende handvatten biedt om bestaande geuroverlast terug te dringen (vanwege de 50%-regeling en het feit dat bestaande overlast niet hoeft te worden beperkt als een veehouderij niet ontwikkelt), is het mogelijk dat er per saldo weinig effect sorteert van de strengere normen, terwijl gewenste ruimtelijke ontwikkelingen wel worden geblokkeerd. Daarnaast is de wet- en regelgeving sterk in ontwikkeling (Aanpak stikstof, Omgevingswet). Tenslotte kunnen generiek strengere normen tot gevolg hebben dat veehouderijen die al emissiereducties hebben bereikt weinig tot geen mogelijkheden meer hebben om te ontwikkelen, terwijl veehouderijen die nog weinig emissiereducties hebben gerealiseerd, juist nog wel kunnen uitbreiden met toepassing van de 50% regeling.

Binnen de ABG-gemeenten waren in augustus 2020 bijna 140 Vab-locaties aanwezig en dit aantal zal naar verwachting sterk toenemen in de komende jaren. Op deze Vab-locaties moet op termijn een geschikte herontwikkeling en herbestemming plaatsvinden om leegstand in het buitengebied te voorkomen. Veel ingediende principeverzoeken voor functieveranderingen op deze locaties zien toe op een woonbestemming of een bestemming waarbij wonen een nadrukkelijk onderdeel uitmaakt van het beoogde gebruik. Vooral in gebieden met een sterke concentratie aan intensieve veehouderijen bepaalt de geurbelasting of een wijziging naar een woonfunctie (of met wonen vergelijkbare functie) mogelijk is. Strengere voorgrondnormen kunnen leiden tot extra beperkingen voor deze functieveranderingen, vanwege de zogenaamde 'omgekeerde werking'. Maar bieden tegelijkertijd bescherming tegen een toename van de geurbelasting. De bestaande (soepele) voorgrond geurnormen bieden minder bescherming. Maar de (cumulatieve) geurnormen van de provincie beperken het risico op een hoge achtergrondbelasting.

Omdat de provinciale (cumulatieve) geurnormen soepeler zijn dan de GGD-advieswaarden, is geuroverlast niet uit te sluiten. Daarnaast bieden de provinciale geurnormen geen (directe) bescherming tegen een hoge achtergrondbelasting ter plaatse van voormalige bedrijfswoningen en zogenaamde ruimte-voor-ruimte woningen. Deze woningen worden niet wettelijk beschermd door de voorgrondnormen (de geurbelasting van individuele veehouderijen), maar alleen door minimale afstanden.

De Crisis- en Herstelwet biedt voor de ABG-gemeenten voor de komende jaren extra wettelijke mogelijkheden om gericht te sturen op de afname van geurbelasting in knelpuntsituaties. Het is vooral van belang om via een maatwerkaanpak voor specifieke situaties die daar aanleiding voor geven (vooral in de verschillende aandachtsgebieden zoals die zijn benoemd in hoofdstuk 3 en 4) te sturen op vermindering van de te hoge blootstelling aan geur uit stallen op reguliere woningen en voormalige bedrijfswoningen. De sturing door aanpassing van gemeentelijke voorgrondnormen alleen is in dergelijke aandachtsgebieden relatief beperkt, maar strengere normen bieden wel bescherming tegen een toename van de geurbelasting in de nu al zwaarder belaste gebieden.

Voor andere gebieden in het buitengebied kan een gedeeltelijke aanscherping van de gemeentelijke geurnormen (voorgrondnormen) meer bescherming bieden tegen een hoge geurbelasting op bestaande woningen en nieuw te realiseren woningen en te beperken tot een aanvaardbaar hinderniveau. Dit gelet op de advieswaarden van de GGD, de transitie van het buitengebied (die leidt tot een toename van de woon- en verblijfsfuncties in het buitengebied) en de ontwikkeling van de woonkernen op de langere termijn.

5.3 Overwegingen bij gemeentelijke normen t.a.v. de achtergrondbelasting

Het is noodzakelijk om bij ontwikkelingen gericht op nieuwe functies en uitbreidingen van veehouderijen te toetsen aan de cumulatieve geuroverlast en de eigen bijdrage van die ontwikkeling aan een (mogelijk) cumulatief overbelaste situatie. Onder de huidige wet- en regelgeving kan dit alleen bij nemen van nieuwe ruimtelijke besluiten. De Omgevingswet biedt straks meer mogelijkheden om ook bij de vergunningverlening hierop te toetsen dan de huidige wetgeving.

Het is aan een gemeente om een afweging te maken over de geaccepteerde geurhinder. Bij de beoordeling van de vraag of er bij de realisatie van een nieuw voor geurhinder gevoelig object of de ontwikkeling van een veehouderij sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat, is een afweging met betrekking tot de hoogte van de geurbelasting (en de daarmee samenhangende kans op hinder) in relatie tot de aard van het gebruik van belang. Ook de te verwachten ontwikkeling van de geurbelasting dient hierbij betrokken te worden. In het algemeen geldt dat de gemeenteraad de nodige beleidsvrijheid heeft bij die afweging, mits die voldoende onderbouwd is. De ABG-gemeenten maken dergelijke overwegingen wel, bijvoorbeeld in ruimtelijke procedures en bij het beoordelen van principeverzoeken om medewerking te geven aan functieveranderingen. Er zijn echter geen beleidsregels o.i.d. door de gemeenten vastgesteld waarin is aangegeven welke streefwaarden (doelen ten aanzien van een goed woon- en leefklimaat) en toetswaarden (grenswaarden bij de beoordeling van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat) worden gehanteerd.

In deze geurgebiedsvisie is een voorstel opgenomen voor de toetswaarden met betrekking tot de achtergrondbelasting van geur (de cumulatieve geurhinder van alle veehouderijen samen). De toetswaarden zijn van belang in het kader van ruimtelijke procedures, zoals bestemmingsplannen en soortgelijke plannen voor nieuwe woningen en andere voor geurhinder gevoelige functies. En voor procedures onder de Omgevingswet, waarin een toets op de cumulatieve geurbelasting aan de orde is. Hiermee geeft de gemeenteraad aan welk niveau van geurhinder, geur uit stallen van alle veehouderijen samen, als acceptabel wordt aangemerkt.

Daarnaast is het ook van belang dat de gemeenteraad streefwaarden vaststelt. Streefwaarden zijn van belang om de ontwikkeling van de geurbelasting te monitoren en te beoordelen. Het voorstel is om voor de langere termijn de streefwaarden te baseren op de advieswaarden van de GGD (maximaal 5 Ou voor geurgevoelige objecten in de woonkernen, maximaal 10 Ou voor geurgevoelige objecten in het buitengebied). Maar daarbij ook erkennen dat deze streefwaarden voor delen van het buitengebied (vooral in Alphen-Chaam en Baarle-Nassau) op de korte en middellange termijn buiten beeld blijven. Voor deze gebieden is een streefwaarde van maximaal 20 Ou (achtergrondbelasting) passender.

Daarnaast zal de transitie in het buitengebied gepaard gaan met een verdere toename van het aantal Vab-locaties. Daar waar hergebruik of ontwikkelingsmogelijkheden van Vab-locaties nabij veehouderijen wenselijk worden geacht, zal dit gepaard kunnen gaan met een hogere geurbelasting.

In het voorstel is ruimte voor maatwerk opgenomen. Een maatwerk-benadering in de vorm van het (mogelijk) stellen van aanvullende eisen voor veehouderijen die een relevante bijdrage hebben in een hoge geuroverlast op omliggende woningen en die ook mogelijkheden hebben om de geuroverlast te verminderen, sluit aan op de situatie ten aanzien van knelpunten in een aantal aandachtsgebieden. Het ligt daarbij voor de hand dat die aanpak (het stellen van aanvullende eisen bij ontwikkelingen en eventueel eisen van reductie van de geurbelasting bij de zogenaamde 'stilzitters') primair te richten op die veehouderijen die tot dusverre weinig tot geen stappen hebben gezet met betrekking tot de reductie van hun eigen geurbelasting naar de omgeving en waarbij sprake is van overschrijding van de huidige geurnormen.

Ook kan door de gemeenten, samen met andere partijen zoals veehouders, leveranciers, de rijks en provinciale overheid en kennisinstellingen, gewerkt worden aan het beter laten functioneren van de combi-luchtwassers die in gebruik zijn voor wat betreft de reductie van geur- en ammoniakemissie. De Commissie Geurhinder en Veehouderij (Commissie Biesheuvel) heeft o.a. geadviseerd meer inzicht te bieden in de effectiviteit van luchtwassers en hierbij de geurproductie in de stal te betrekken. In opdracht van het ministerie voert de WUR een onderzoek uit naar de mogelijkheden om de geur- en ammoniakrendementen van gecombineerde luchtwassers te verbeteren.

5.4 Gebiedsgericht geurbeleid

Om te komen tot een voorstel voor een gedeeltelijke bijstelling van de gemeentelijke voorgrondnormen en normen voor de cumulatieve geurbelasting uit stallen van veehouderijen, is gebruik gemaakt van een typering van gebieden op basis van aanwezigheid van woningen en veehouderijen. Met deze benadering zijn vier gebiedstyperingen te onderscheiden:

1. Gebieden met relatief weinig woningen en weinig veehouderijen

Hier kan volstaan worden met de reguliere wettelijke geurnormen en het reguliere ruimtelijke beleid. De wettelijke voorgrondnormen en voldoende afstand tussen veehouderij en woningen is bepalend om knelpunten te voorkomen. Deze gebieden zijn geen specifieke aandachtsgebieden voor het gemeentelijke geurbeleid.

2. Gebieden met relatief weinig woningen en veel veehouderijen

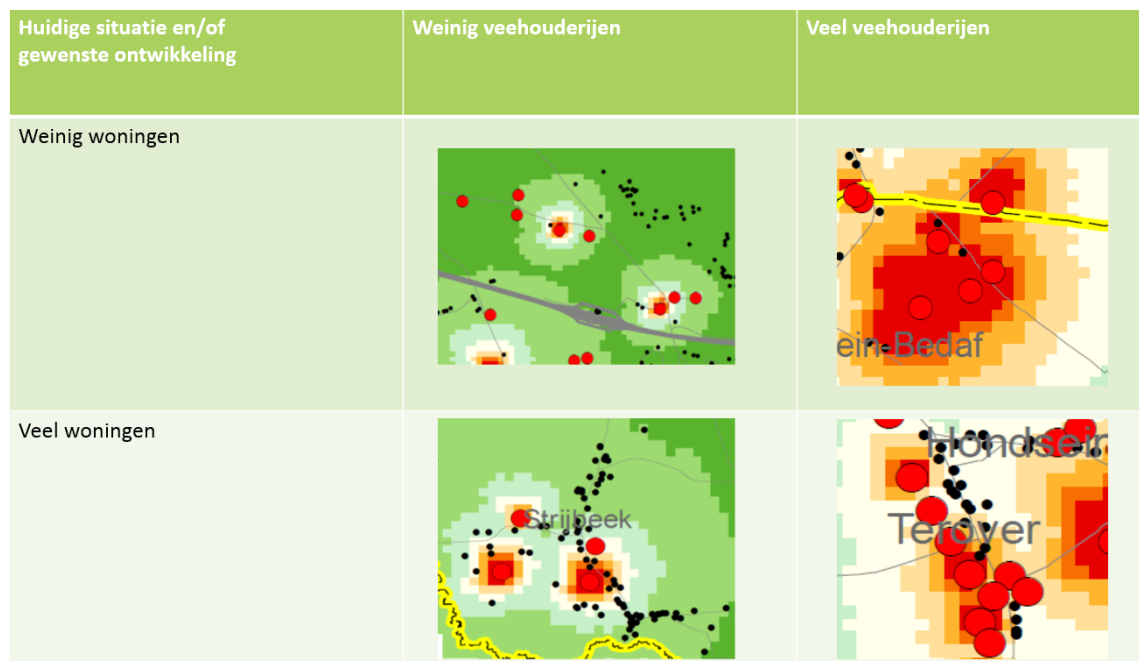
In een gebied met relatief veel veehouderijen en weinig woningen is de aanwezige ontwikkelingsruimte voor de veehouderij een belangrijk aandachtspunt. Zeker in gebieden waar er om meerdere redenen ruimte is c.q. wordt geboden voor de intensieve veehouderij is behoud van ontwikkelingsruimte van belang. In dit type gebied dient bij voorkeur terughoudend te worden omgegaan met nieuwe woningen. Daar waar deze woningen al aanwezig zijn of wenselijk worden geacht is een lagere bescherming tegen geurhinder te overwegen.

3. Gebieden met veel woningen en weinig veehouderijen

In een gebied met veel woningen en weinig veehouderijen is een goed woon- en leefklimaat een belangrijk aandachtspunt. In dit type gebied moet terughoudend worden omgegaan met het bieden van ontwikkelruimte voor de intensieve veehouderij en kunnen vanuit het aspect geurhinder mogelijkheden voor nieuwe woningen of functieverandering naar wonen worden geboden.

4. Gebieden met relatief veel woningen en veel veehouderijen

In dit type gebied is een gebiedsgerichte aanpak c.q. maatwerkaanpak nodig. Deze huidige situatie is over een langere periode ontstaan. Aanvankelijk was het een gebied met sterke concentratie aan intensieve veehouderijen die in de jaren 70, 80 en 90 hebben kunnen groeien in de trend van schaalvergroting. De laatste 20 jaar zijn er veehouderijen gestopt en zijn er op sommige locaties op het voormalig erf nieuwe woningen gebouwd, heeft de voormalige bedrijfswoning vaak een woonbestemming gekregen of is aangeduid als plattelandswoning. Op sommige locaties heeft een functieverandering naar niet-agrarische bedrijvigheid plaatsgevonden. Dit gebiedstype heeft vandaag de dag een grote menging aan functies, waardoor knelpunten zijn (en kunnen) ontstaan ten aanzien van geur. Voor het oplossen van knelpunten is een lange adem nodig en is maatwerk vereist. In deze gebieden moeten op locatieniveau gerichte keuzes gemaakt worden ten aanzien van de gewenste ontwikkeling van het gebied en hier moet het geurbeleid de ruimte bieden om hier op in te kunnen spelen en instrumenten bieden om de gewenste ontwikkeling te kunnen faciliteren.

Figuur 5.3: Voorbeelden van de vier te onderscheiden gebiedstyperingen

Huidige situatie en/of gewenste ontwikkeling	Weinig veehouderijen	Veel veehouderijen
Weinig woningen	Reguliere geurnormen en regulier ruimtelijk beleid Voorgrondnorm en voldoende afstand bepalend om nieuwe knelpunten te voorkomen en om bij ontwikkeling te sturen op afname geurbelasting	Ontwikkelingsruimte veehouderij belangrijk aandachtspunt. Terughoudend zijn met nieuwe woningen (incl. nieuwe plattelandswoningen) en daar waar aanwezig of toch wenselijk, verankeren lagere bescherming tegen geurbelasting.
Veel woningen	Goed woon- en leefklimaat belangrijk aandachtspunt. Terughoudend met ontwikkelruimte intensieve veehouderij. Mogelijkheden voor functieveranderingen bieden. Mogelijk afwijkende normen voor plangebieden	Gebiedsgerichte aanpak, maatwerk, lange adem nodig. Onderscheid in bescherming reguliere woningen en woningen op voormalige locaties veehouderij.

Figuur 5.4: Hoofdpijnen voorstel gebiedsgericht geurbeleid

De gebiedsindeling in figuur 5.4 is vertaald in de deelgebieden A t/m D. Hierbij is aangesloten bij het onderscheid tussen bebouwde kom en het buitengebied (uit de Wet geurhinder en veehouderij en de Omgevingswet) en de gebieden die sinds 2005 worden gehanteerd door provincie en gemeenten m.b.t. de ontwikkeling van de intensieve veehouderij.

- Deelgebied A: Bebouwde kom conform de Wgv c.q. de bebouwingscontour conform de Ow;
- Deelgebied B: Zone beperkingen veehouderij (ZBV) rond kernen;
- Deelgebied C: Zone beperkingen veehouderij (ZBV) rond natuur;
- Deelgebied D: Agrarisch kerngebied en overig buitengebied.

Deelgebieden A en B (bestaande en toekomstige concentraties van woningen; roze in figuur 5.4) zijn gebieden met weinig veehouderijen en veel woningen. Vooral in de kernrandzones dient terughoudend te worden omgegaan met het bieden van ontwikkelruimte voor de intensieve veehouderij, moet een toename van de geurbelasting worden voorkomen en is in delen een afname van de geurbelasting gewenst. Deelgebied B is gerelateerd aan de Zone Beperking Veehouderij (ZBV) rond kernen.

Deelgebied C is ook gerelateerd aan de provinciale Zone Beperking Veehouderij (ZBV), maar dan rondom natuurgebieden. In de ZBV hebben intensieve veehouderijen 'het bouwblok op de muur' en is geen uitbreiding in stallen toegestaan. Een geurnorm van 8 Ou overeenkomstig de standaard geurnorm voor het buitengebied in 'niet-concentratiegebieden' is in deelgebied C beter passend dan de huidige geurnorm van 14 Ou.

Deelgebied D is het deelgebied met veel veehouderijen, waaronder de voormalige landbouw-ontwikkelingsgebieden en het overige buitengebied. In dit deelgebied is voor de veehouderij behoud van ontwikkelingsruimte van belang en dient bij voorkeur terughoudend te worden omgegaan met toevoegen van nieuwe woningen. In deze gebieden is de standaard norm voor het buitengebied in concentratiegebieden 14 Ou en wordt een geurnorm van 10 OU voorgesteld.

Een maximaal hinderpercentage van 20% wordt in het algemeen voor het buitengebied als aanvaardbaar geacht. Voor de bebouwde kom ligt dat percentage lager (maximaal 12%, dit komt overeen met de richtwaarde uit de Nederlandse Emissie Richtlijn, dat het geurbeleid voor industriële inrichtingen bevat). De waarde van 20% voor het buitengebied is ontleend aan de milieukwaliteitscriteria van het RIVM zoals die zijn opgenomen in de handleiding bij de Wet geurhinder en Veehouderij. Voor het concentratiegebied (zoals het grondgebied van de ABG-gemeenten) ligt een hinderpercentage van 20% op de grens van een matige geursituatie. Deze grenswaarde is voor de industrie door jurisprudentie al geaccepteerd. Daarnaast wordt het buitengebied als een dynamisch gebied gezien, waarbij verschillende functies mogelijk moeten zijn en dus een hogere hinderpercentage als aanvaardbaar wordt geacht. Een hinderpercentage van 20% voor het buitengebied komt in het concentratiegebied (zoals de ABG gemeenten) overeen met een voorgrondnorm van 10 Ou. Een voorgrondnorm van 14 Ou komt overeen met een hinderpercentage van 25%. Voor reguliere woningen, zoals een burgerwoning in het buitengebied, is een norm van 14 Ou dus relatief hoog (14 Ou komt overeen met een tamelijk slecht woon- en leefklimaat, 25% hinderpercentage).

Voor een consequent geurbeleid in het buitengebied is het logisch om het maximaal hinderpercentage van 20%, dat ook door de provincie Noord-Brabant wordt gehanteerd in de (interim) omgevingsverordening als grens voor de cumulatieve geurbelasting van veehouderijen, ook te hanteren voor de voorgrondbelasting (individuele geurbelasting van veehouderijen) in het buitengebied. Het hinderpercentage van de provincie van maximaal 20% in het buitengebied komt overeen met een voorgrondbelasting van maximaal 10 Ou.

Voor voormalige bedrijfswoningen van veehouderijen of woningen die worden gerealiseerd op het bouwblok van een veehouderij gelden de reguliere voorgrondnormen niet, dus is een voorgrondnorm van 10 Ou of 14 Ou niet aan de orde. Voor deze woningen gelden alleen vaste (minimum) afstanden. Dus intensieve veehouderijen worden niet geraakt door een normaanpassing van 14 Ou naar 10 Ou als het gaat om dergelijke (bedrijfs)woningen of woningen op Vab-locaties van een gestopte veehouderij. Veel woningen in de voormalige LOG-gebieden zijn voormalige bedrijfswoningen van gestopte veehouderijen. In het voorstel voor de maximale cumulatieve geurbelasting is voor deze categorie een hinderpercentage van 25% (cumulatief 28 Ou) gehanteerd. Dit is soepeler dan voor reguliere woningen in het buitengebied.

Bij uitbreiding binnen bestaande stallen is alleen de voorgrondnorm van toepassing. Bij geurnorm 10 Ou is de ruimte om de geuremissie toe te laten nemen in niet-overbelaste situaties kleiner dan bij norm 14 Ou. Een lagere geurnorm biedt daardoor meer bescherming tegen een toename van geur.

Veehouderijen die nu de geurnormen overschrijden zitten niet 'op slot', maar zullen bij ontwikkeling wel meer inspanningen moeten leveren om de geurbelasting op geurgevoelige objecten te verminderen. Dit kan via de inzet van emissiearme stalsystemen en emissie reducerende technieken, maar ook door aanpassing van de emissiepunten; zoals een gunstiger gelegen plek voor de emissiepunten waar de geur wordt uitgestoten (locatie van de emissiepunten) en/of beïnvloeding van de verspreiding van uitgestoten geur in de buitenlucht (het verhogen van de uitstroombuigtheet en de uitstroombuigtheet zorgt voor meer verdunning en verspreiding van de uitgestoten geur in de buitenlucht en heeft daardoor een positieve invloed op de geurbelasting in de omgeving).

De blijvende veehouderijen hebben meestal nog mogelijkheden om de geurbelasting verder te verlagen door aanpassen van emissiepunten. Zij kunnen bij een overschrijding van de norm van 10 Ou nog steeds ontwikkelen, maar zullen de geurbelasting wel verder moeten beperken. Dit is een gewenst effect.

Als door de gemeente geen aanhoudingsbesluit wordt genomen zullen lopende plannen/initiatieven voorafgaand aan het moment van aanscherping niet verstoord worden. Dit betekent dat ondernemers die al vergevorderde bedrijfsontwikkelingsplannen hebben niet ineens geconfronteerd worden met een strengere geurnorm. In de meeste ontwikkelplannen wordt ook uitgebreid in stallen waardoor de veehouders al te maken hebben met de provinciale norm voor de achtergrondbelasting van 20 Ou op basis van de norm van maximaal 20% gehinderden.

In onderstaand overzicht (figuur 5.5) is een voorstel opgenomen ten aanzien van het aanpassen van de gemeentelijke normen voor de voorgrondbelasting en de toetswaarden voor de achtergrondbelasting. Bij de toetswaarden voor de achtergrondbelasting is een onderscheid gemaakt tussen:

- woningen en functies met een vergelijkbaar gebruik (kans op langdurige blootstelling aan geurhinder) die op basis van de huidige Wgv als voor geurhinder gevoelig object worden aangemerkt (hieronder vallen ook ruimte voor woningen op nieuwe kavels), en
- voormalige bedrijfswoningen van een veehouderij en nieuwe woningen op een voormalige locatie van een veehouderij (veehouderij op of na 19 maart 2000 gestopt), ruimte voor woningen op de kavel van een voormalige veehouderij (als bedoeld in de Wgv) en overige geurgevoelige functies waar er gezien de aard van het gebruik (niet-wonen) een hogere blootstelling aanvaardbaar wordt geacht.

Deelgebied	voorgond	Achtergrond regulier	Achtergrond VAB/niet-wonen
A bebouwde kom	3 Ou (8 %)	10 Ou (12%)	10 Ou
B zone beperkingen veehouderij rond kernen	5 Ou (12%)	13 Ou (15%)	20 Ou (20%)
C zone beperkingen veehouderij rond natuur	8 Ou (17%)	20 Ou (20%)	20 Ou
D Agrarisch kerngebied en overig buitengebied	10 (20%)	20 Ou (20%)	28 Ou (25%)

Figuur 5.5: Voorstel normstelling gebiedsgericht geurbeleid. Geurnorm en kans op hinder, concentratiegebied, handleiding Wgv

Om inzicht te geven in de uitwerking van dit voorstel in een ontwerp geurverordening en beleidsregel, is hiervan een uitwerking opgenomen in hoofdstuk 6.

6 Uitwerking concept gebiedsgericht geurbeleid

6.1 Ontwerp geurverordening 2021

Deelgebied	Geurnorm (voorgrondbelasting)
A Bebouwde kom	3,0 Ou
B Zone beperkingen veehouderij rond kernen	5,0 Ou
C Zone beperkingen veehouderij rond natuur	8,0 Ou
D Agrarisch kerngebied en overig buitengebied	10,0 Ou

In de kaart die als bijlage bij de geurverordening wordt gevoegd, zijn deze gebieden begrensd. Hiermee is ook de bebouwde kom aangegeven (deelgebied A). In de geurverordening is voor de definitie van een geurgevoelig object aangesloten bij de Wet geurhinder en veehouderij en, na inwerkingtreding van de Omgevingswet, de definitie van een geurgevoelig object zoals deze is opgenomen in de uitvoeringsregels van de Omgevingswet (i.c. het Besluit Kwaliteit Leefomgeving).

Verordening geurhinder en veehouderij gemeente X

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

Deze verordening verstaat onder:

- Geurgevoelig object: een object zoals bedoeld in artikel 1 van de Wet geurhinder en veehouderij en na inwerkingtreding van de Omgevingswet, zoals bedoeld in het Besluit Kwaliteit Leefomgeving
- Geurbelasting: de waarde ter plaatse van de gevel van het gevoelige object, berekend met V-Stacks, uitgedrukt in Europese odour units per tijdseenheid.
- Odour units: geurconcentratie als aantallen Europese odour units in een volume-eenheid lucht (ouE/m³), gemeten volgens de NEN-EN 13725:2003. Hierbij wordt voor de geurbelasting uitgegaan van het gebruikelijke 98-percentiel geurconcentratie. Hetgeen betekent dat de – met een verspreidingsmodel – berekende geurconcentratie gedurende 98 procent van de tijdseenheid niet wordt overschreden.
- Veehouderij: een inrichting die tot een krachtens artikel 1.1, derde lid van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht aangewezen categorie behoort en is bestemd voor het fokken, mesten, houden, verhandelen, verladen of wegen van dieren;
- Wet: de Wet geurhinder en veehouderij;

Artikel 2 Aanwijzing gebieden

Als gebied als bedoeld in artikel 6 van de Wet worden de gebieden aangewezen die zijn aangegeven op de bij deze verordening behorende en als zodanig gewaarmerkte kaart.

Artikel 3 Bebouwde kom

Als bebouwde kom zoals bedoeld in de Wet alsmede de bebouwingscontour geur zoals bedoeld in het Besluit Kwaliteit Leefomgeving (Omgevingswet), wordt aangewezen het gebied zoals aangegeven op de bij deze verordening behorende en gewaarmerkte kaart, voor zover aangeduid als deelgebied A

Artikel 4 Waarden voor de maximale geurbelasting

In afwijking van artikel 3, lid 1 van de Wet bedraagt de maximale waarde voor de geurbelasting van een veehouderij op een geurgevoelig object in het gebied zoals aangegeven op de bij deze verordening behorende en gewaarmerkte kaart, als volgt:

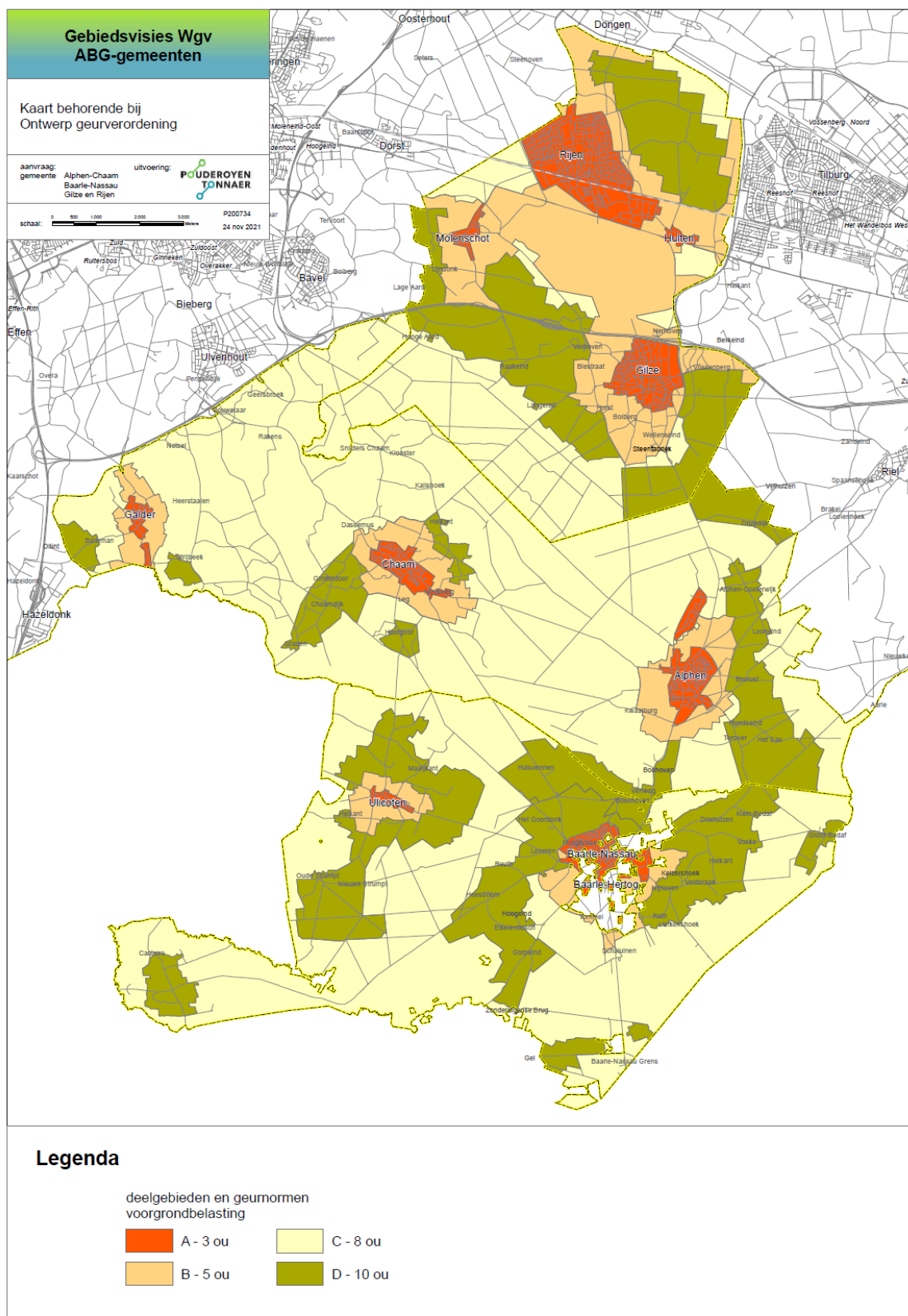
- Deelgebied A: 3,0 odour units
- Deelgebied B: 5,0 odour units.
- Deelgebied C: 8,0 odour units
- Deelgebied D: 10,0 odour units

Artikel 5 Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking op de dag na de datum van bekendmaking.

Artikel 6 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening geurhinder en veehouderij gemeente xx

Figuur 6.1: Kaart behorend bij ontwerp geurverordening ABG-gemeenten. Zie kaart N in de bijlagen.

6.2 Beleidsregel beoordelen cumulatieve geurbelasting 2021

Met deze beleidsregel wordt invulling gegeven aan de uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State waarin de afdeling aangeeft dat bij ruimtelijke ontwikkelingen een beoordeling van de geurhinder moet plaatsvinden in het kader van een goed woon- en leefklimaat en alleen een toets aan de normen uit de Wgv niet volstaat.

De beleidsregel ziet toe op de beoordeling van de cumulatieve geurbelasting uit stallen van veehouderijen op geurgevoelige objecten (zoals bedoeld in de Wgv) en voor andere functies waar er sprake is van langdurige blootstelling aan geurhinder in gebouwen, zoals voormalige bedrijfswoningen. In de beleidsregel wordt voor de begripsbepalingen en berekeningswijze van de geurbelasting verwezen naar de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv), de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en de Omgevingswet en bijbehorende uitvoeringsbesluiten waar de Wgv en Wro in op gaan.

Beleidsregel ruimtelijke ontwikkelingen en geurhinder, gemeente x

Artikel 1 Toepassingsbereik

De beleidsregel ziet toe op de beoordeling van de cumulatieve geurbelasting uit stallen van veehouderijen op geurgevoelige objecten.

Artikel 2 Begripsbepalingen

In deze beleidsregel wordt verwezen naar:

- de begripsbepalingen en berekeningswijze van de geurbelasting uit de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv);
- de beoordeling of er sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat in het kader van “een goede ruimtelijke ordening”, zoals bedoeld in de Wet ruimtelijke ordening (Wro)
- de overeenkomstige bepalingen in de Omgevingswet (Ow) en haar uitvoeringsregels, waaronder het Besluit Kwaliteit Leefomgeving, na inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Artikel 3

Bij de beoordeling van de cumulatieve geurbelasting op voor geurhinder gevoelige functies is in artikel 5 een onderscheid gemaakt tussen:

- wonen: woningen en functies met een vergelijkbaar gebruik (kans op langdurige blootstelling aan geurhinder)
- Vab/niet-wonen: woningen op een voormalige locatie van een veehouderij (op of na 19 maart 2020 gestopt), ruimte voor ruimte woningen (als bedoeld in de Wgv) en geurgevoelige functies waar er gezien de aard van het gebruik (niet-wonen) een hogere blootstelling aanvaardbaar wordt geacht.

Artikel 4 Toetswaarden

Bij het beoordelen van:

- ruimtelijke initiatieven en plannen voor uitbreiding van veehouderijen met dieren waar een geuremissiefactor is vastgesteld *en*
- ruimtelijke initiatieven en plannen waar er sprake is van een nieuw voor geurhinder gevoelig object zoals aangeduid in de Wgv c.q. de uitvoeringsregels van de Omgevingswet

wordt als vertaling van het criterium 'een aanvaardbaar woon- en leefklimaat' voor het aspect cumulatieve geurhinder uit stallen van veehouderijen, onderstaande waarden gehanteerd

Deelgebied	Type object conform artikel 3	Voldoende	Onvoldoende
Deelgebied A	Wonen	< 10,0 Ou	>= 10,0 Ou
	Vab—niet-wonen		
Deelgebied B	wonen	< 13,0 Ou	>= 13,0 Ou
	Vab/niet-wonen	< 20,0 Ou	>= 20,0 Ou
Deelgebied C	Wonen	< 20,0 Ou	>= 20,0 Ou
	Vab/niet-wonen		
Deelgebied d	wonen	< 20,0 Ou	>= 20,0 Ou
	Vab/niet-wonen	< 28,0 Ou	>= 28,0 Ou

Voor de aanduiding van de begrenzing van de deelgebieden wordt verwezen naar de bij de "Verordening geurhinder en veehouderij gemeente x " behorende kaart

Artikel 5 Achtergrondbelasting 'voldoende' (toetswaarde)

Als de achtergrondbelasting geclassificeerd kan worden als 'voldoende' dan zijn er vanuit het deelaspect 'cumulatieve geurhinder uit stallen van veehouderijen' geen belemmeringen om mee te werken aan een ruimtelijk initiatief.

Artikel 6 Achtergrondbelasting 'onvoldoende'

Als de achtergrondbelasting geclassificeerd kan worden als 'onvoldoende' (zoals beschreven in artikel 3) dan is er in beginsel geen sprake van een 'aanvaardbaar woon- en leefklimaat'.

Artikel 7 Afwijkingsbevoegdheid bij overschrijding van de toetswaarde

- Indien bij een ruimtelijk initiatief, met uitzondering van de toetswaarde in deze beleidsregel, de beoordeling van de overige omgevingsaspecten wel positief uitvalt, kan overwogen worden om gemotiveerd van deze toetswaarde af te wijken ten einde via een procedure mee te werken aan het ruimtelijke initiatief. Bijvoorbeeld omdat er concreet zicht is op een verbetering van de achtergrondbelasting of er vanwege het gebruik van het geurgevoelige object weinig hinder te verwachten is of de hinder acceptabel wordt geacht. Een nadere motivering en besluitvorming, is dan wel nodig.
- Bij het toetsen van ruimtelijke initiatieven of plannen van veehouderijen wordt de absolute en relatieve bijdrage van de betreffende veehouderij aan de achtergrondbelasting en de verandering van die bijdrage in de afweging, betrokken. Ook wordt hierbij meegenomen of de op dat moment best beschikbare en betaalbare technieken onderdeel zijn van het initiatief:

technieken die leiden tot een beperkte milieubelasting, rekening houdend met het type en grootte van het bedrijf en de plaatselijke achtergrondbelasting

Artikel 8 Inwerkingtreding

Deze beleidsregel treedt in werking op de dag na de datum van bekendmaking.

Artikel 9 Citeertitel

Deze beleidsregel wordt aangehaald als: Beleidsregel ruimtelijke ontwikkelingen en geurhinder gemeente x

6.3 Plattelandswoningen

Een plattelandswoning is een voormalige agrarische bedrijfswoning die door derden, die geen functionele binding hebben met het bedrijf, mag worden bewoond. Dit is juridisch-planologisch mogelijk omdat aan de plattelandswoning een lager beschermingsniveau wordt toegekend dan aan een burgerwoning. In een bestemmingsplan, omgevingsvergunning of de opvolgers daarvan onder de Omgevingswet, blijft de bestemming van de woning agrarisch, maar krijgt een aanduiding als 'specifieke vorm van agrarisch: plattelandswoning'.

De versoepelde normen voor geur (en geluid) van een plattelandswoning gelden voor het 'eigen' (agrarische) bedrijf, maar niet voor omliggende bedrijven. Voor plattelandswoningen gelden geen soepelere normen ten aanzien van luchtkwaliteit (met name fijnstof PM₁₀).

Voorstel

Voorgesteld wordt om voor wat betreft geur uit stallen de aanvaardbaarheid van een verzoek tot aanwijzing van een plattelandswoning als volgt te beoordelen:

- De afstand tussen de plattelandswoning en de 'eigen stallen' (stallen op hetzelfde bouwblok) is minimaal 25 meter (minimum afstand Wgv)
- De cumulatieve geurbelasting, exclusief de geur uit de 'eigen stallen' is gelijk aan de toetswaarde m.b.t. de geurbelasting per deelgebied. Dus lager dan 10,0 Ou voor deelgebied A, lager dan 13,0 Ou voor deelgebied B en lager dan 20,0 Ou voor overige delen van het buitengebied. Dit om bij een eventuele beëindiging van de veehouderij de woning te kunnen blijven gebruiken.
- De cumulatieve geurbelasting, inclusief de geur uit de 'eigen stallen' is lager dan 28,0 Ou, gelijk aan de hoogste toetswaarde voor Vab-locaties en niet-woonfuncties in het buitengebied. Dit met het oog op een basis beschermingsniveau voor deze woningen.
- Geen medewerking te geven aan de aanduiding van plattelandswoningen in de gebieden met een sterke concentratie van grotere intensieve veehouderijen: de voormalige landbouwontwikkelingsgebieden binnen deelgebied D (gebieden met relatief weinig woningen en veel grotere intensieve veehouderijen).
- Via een hardheidsclausule de mogelijkheid op te nemen om in bijzondere situaties van bovenstaande af te wijken en een daartoe een onderbouwd voorstel aan de raad te kunnen voorleggen.

Het voorstel ten aanzien van toetsing van geur voor plattelandswoningen laat onverlet dat er voor diverse andere aspecten een beoordeling van de aanvaardbaarheid c.q. wenselijkheid dient plaats te vinden, zoals de luchtkwaliteit, concentratie endotoxinen, ruimtelijke kwaliteit en de aspecten t.a.v. volkshuisvesting.

6.4 Beschermingsniveau onder de Omgevingswet

In de uitvoeringsregels van de Omgevingswet (Besluit kwaliteit leefomgeving) is opgenomen welke geurgevoelige objecten (of gedeelten) altijd geurgevoelig zijn: gebouwen met functies wonen (en nevengebruiksfunctie), onderwijs, gezondheidszorg en kinderopvang. Nadat de Omgevingswet in werking is getreden kan de gemeenteraad een besluit nemen of ook andere voor geurhinder gevoelige objecten bij de vergunningverlening van veehouderijen als geurgevoelig aangemerkt worden. Zoals bijvoorbeeld kantoren, werkplaatsen waar mensen langdurig verblijven, horeca voorzieningen en recreatiewoningen. Extra aangewezen geurgevoelige objecten en locaties moeten dan ook beoordeeld worden bij de toetsing van initiatieven van veehouders. Functioneel met de veehouderij verbonden gebouwen, zoals de bedrijfswoning en tijdelijke gebouwen voor een duur korter dan 10 jaar, kunnen niet aangewezen worden voor extra bescherming tegen geurhinder uit veehouderijen bij de vergunningverlening voor veehouderijen.

Ook kan de gemeente na de inwerkingtreding van de Omgevingswet een gebouw dat nog niet aanwezig is, maar op grond van een omgevingsplan of omgevingsvergunning mag worden gerealiseerd, meewegen in de beoordeling van initiatieven.

In het omgevingsplan moeten ook bebouwingscontouren vastgesteld worden. Dit zijn in ieder geval stedelijke gebieden en woonkernen. Aanwijzen van overige bebouwingsconcentraties zoals lintbebouwing als onderdeel van de 'bebouwde kom' is ter afweging van de gemeenteraad.

Voorstel

Het voorstel is om na de inwerkingtreding van de Omgevingswet bij de toetsing van de voorgrondbelasting aan te sluiten bij de definitie van een voor geurhinder gevoelig object zoals deze nu wordt gehanteerd op basis van de Wet geurhinder en veehouderij. En om bij de toetsing van de cumulatieve geurbelasting uit te gaan van de onderverdeling en beschrijving van de geurgevoelige objecten in artikel 4 van de concept beleidsregel.

Aanwijzing van een gebouw dat nog niet aanwezig is, maar op grond van een omgevingsplan of omgevingsvergunning mag worden gerealiseerd, kan geëffectueerd worden na de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Na de inwerkingtreding van de Omgevingswet kan de gemeenteraad hier pas een besluit over nemen. Volgens de laatste berichtgeving van de landelijke overheid treedt de Omgevingswet op 1 juli 2022 in werking.

Ten aanzien van het aanwijzen van bebouwingscontouren wordt voorgesteld om de begrenzing van de bebouwde kom zoals opgenomen in de kaart behorende bij de ontwerp-geurverordening en als zodanig is benoemd in de ontwerp geurverordening te beschouwen als bebouwingscontour geur. Deze bebouwingscontour geur kan in de toekomst via een wijziging van het gemeentelijk omgevingsplan worden geactualiseerd.

6.5 Gebruik maken extra bevoegdheden Crisis- en Herstelwet

Een aantal provincies, waaronder de Provincie Noord-Brabant, nemen deel aan experimenten onder de Crisis- en herstelwet (Chw). Met deze Chw-experimenten krijgen gemeenten onder andere meer mogelijkheden om in te grijpen in bestaande situaties, met als doel emissiereductie bij stallen te realiseren. Het gaat om de reductie van de emissies van geur, ammoniak en fijnstof. Ook kan de toepassing van innovatieve technieken in huisvestingssystemen van veehouderijen worden versneld door deze via experimenteerruimte vroegtijdig toe te staan. De extra bevoegdheden voor gemeenten binnen de provincie Noord-Brabant zijn op basis van deze Chw-experimenten vanaf 23 april 2021 van kracht. De manier waarop de gemeente invulling geeft aan één of meerdere van deze bevoegdheden moet worden vastgelegd in beleidsregels, in een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte (zoals een omgevingsplan moet worden vastgesteld bij inwerkingtreding van de Omgevingswet) of in een gemeentelijke geurverordening.

Voorstel

Voorgesteld wordt om als gemeente van deze bevoegdheden, bij ontwikkeling van veehouderijen in de aandachtsgebieden zoals benoemd in deze geurgebiedsvisie, gebruik te maken. Om zo veehouderijen in lokale knelpuntsituaties bij te laten dragen aan de afname van een te hoge geurbelasting. Specifiek gaat het voorstel om de bevoegdheid zoals genoemd in artikel 7af in het Besluit van 8 april 2021 tot wijziging en aanvulling van het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet (Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet (eenentwintigste tranche)), om in individuele gevallen af te kunnen wijken van de 50% regeling (binnen een bandbreedte tussen 0 en 50%), voor die situaties waarbij:

- sprake is van een beoordeling van een ontwikkelplan van een veehouderij voor wat betreft het aspect geur uit stallen;
- sprake is van een overschrijding van de standaard wettelijke voorgrondnorm voor het buitengebied (14 Ou) op meerdere geurgevoelige objecten in deelgebied D;
- sprake is van een cumulatieve geurbelasting van 20 Ou of meer op een geurgevoelig object in deelgebied D (conform artikel 4 van de ontwerp beleidsregel) en die als 'onvoldoende' is aangemerkt in de beleidsregel;
- concrete mogelijkheden zijn om via de inzet van beschikbare en betaalbare technieken de geuremissie en geurbelasting te beperken, rekening houdend met het type en grootte van het bedrijf en de bijdrage van het bedrijf aan de te hoge achtergrondbelasting;

De inzet van extra instrumenten, zoals het kunnen afwijken van de standaard 50% regeling bij ontwikkeling van intensieve veehouderijen, zal per situatie waarin dat overwogen wordt goed onderbouwd moeten worden. Inzet van extra bevoegdheden is slechts in incidentele gevallen voorzien. Doel van de inzet is om bij uitbreidingen van veehouderijen in voor geur hoog belaste gebieden als gemeente te kunnen sturen en ervoor te zorgen dat gebruik wordt gemaakt van de Beste Beschikbare Technieken (BBT-toets), adequaat bedrijfsmanagement en een goed ontwerp van de bedrijfsgebouwen om de uitstoot en belasting van geur zoveel mogelijk te beperken. Bij de beoordeling van de noodzaak van dergelijke maatregelen wordt de absolute en relatieve bijdrage van de betreffende veehouderij aan de achtergrondbelasting en de verandering van die bijdrage in de afweging betrokken. Deze bevoegdheid ziet niet toe op het aanpakken van zogenaamde 'stilzitters' in overbelaste situaties.

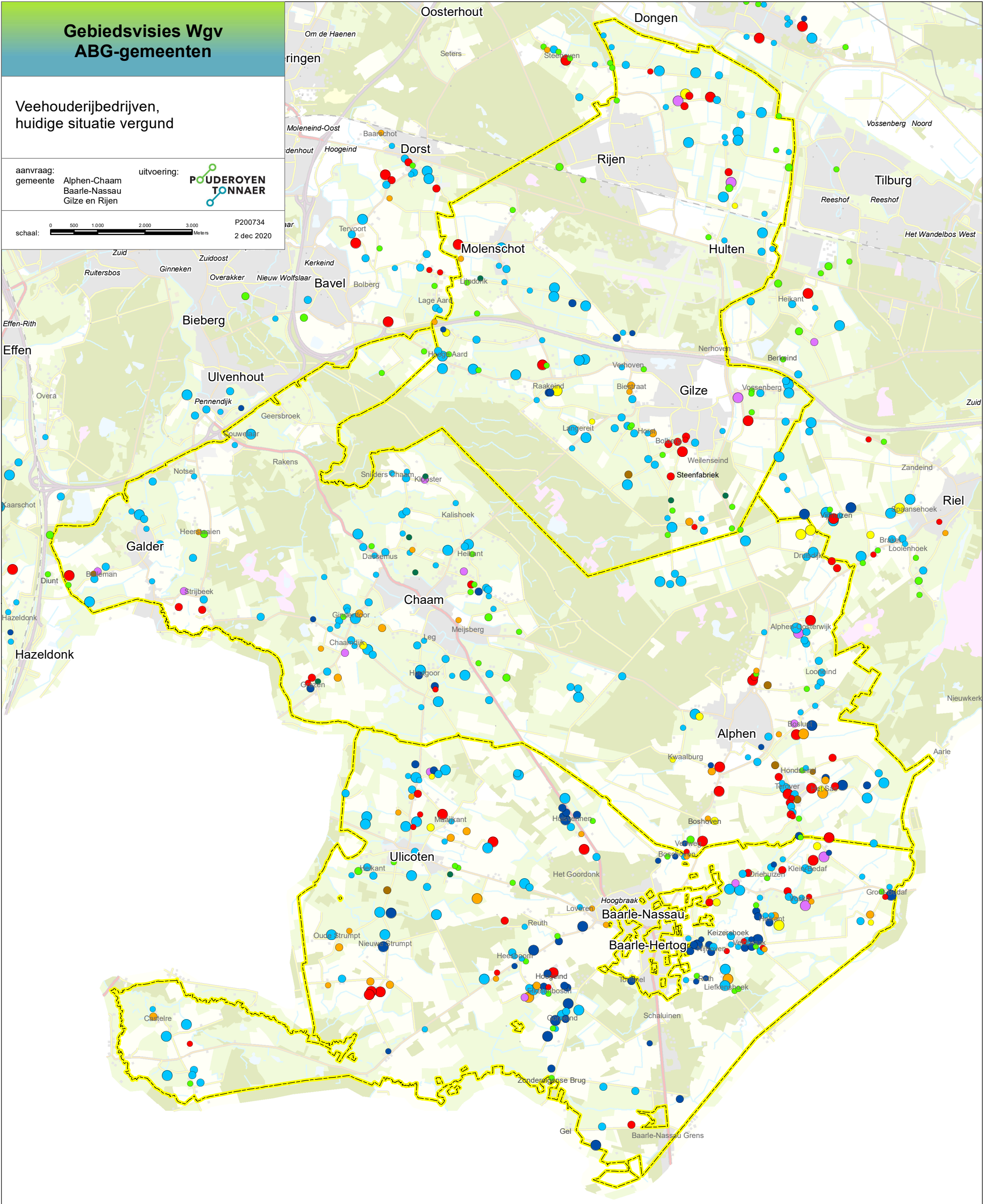
Op deze manier kan rekening worden gehouden met de (on)mogelijkheden om de overbelasting op te heffen dan wel zo veel mogelijk te beperken. Dit kan door aandacht te hebben voor de oorzaak van de overbelasting, de aard van de overbelaste locaties en de kosten van de te nemen maatregelen en de gezondheidslast. De gemeente kan in overbelaste situaties ook afwegen dat eisen tot het nemen van aanvullende maatregelen of een afwijking van de 50% regeling niet passend is. Bijvoorbeeld als de overbelasting is ontstaan door woningbouw of functieveranderingen in de omgeving van de veehouderij.

Als het bevoegd gezag (gemeente of provincie) een besluit neemt, waardoor een veehouder onevenredig wordt benadeeld, kan dit ertoe leiden dat het bevoegd gezag nadeelcompensatie moet bieden.

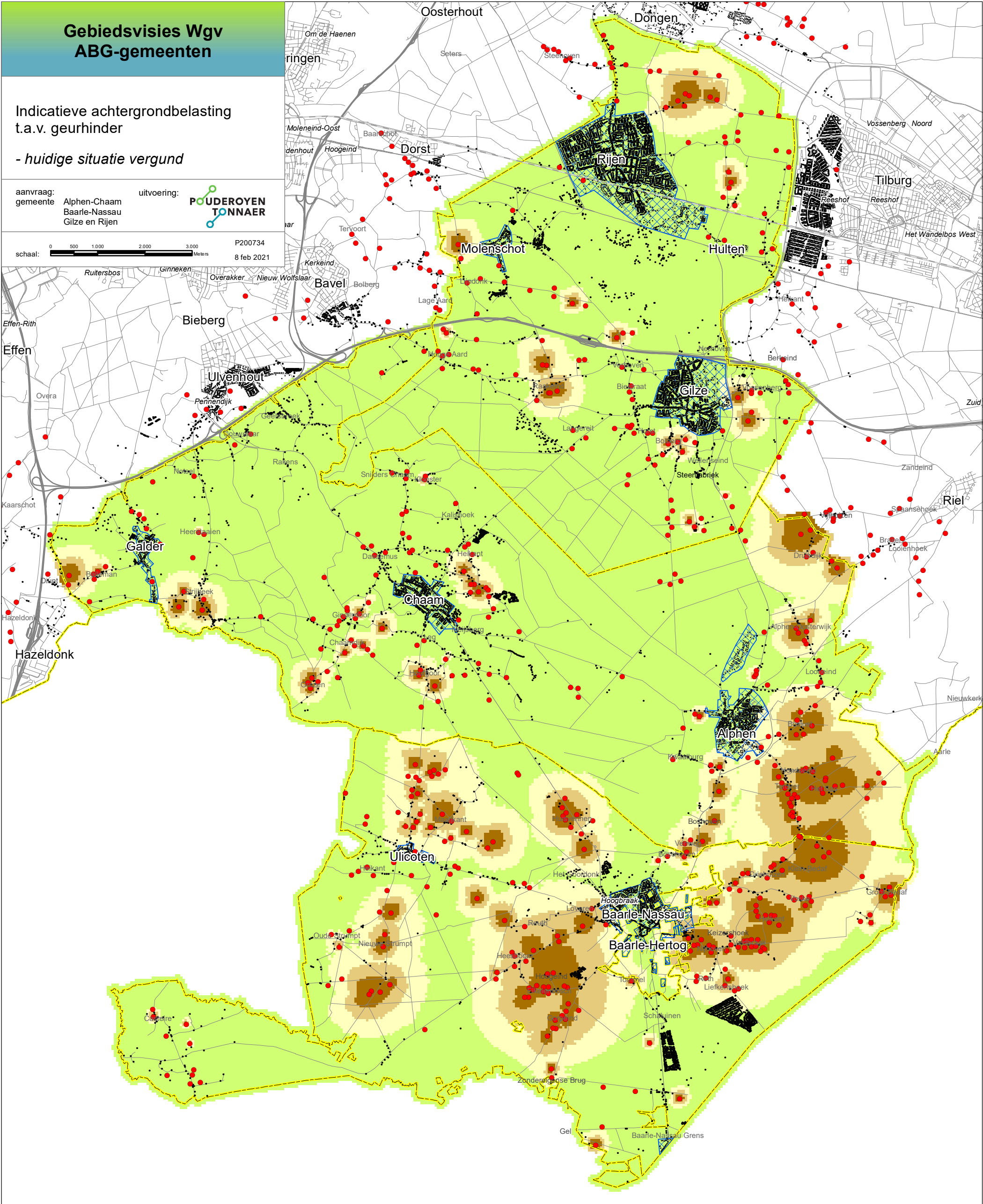
Kaarten

Kaart A	Locaties veehouderijen huidige vergunde situatie
Kaart B	Indicatieve achtergrondbelasting vergunde situatie
Kaart C	Woon- en leefklimaat o.b.v. indicatieve achtergrondbelasting vergunde situatie
Kaart D	Indicatieve achtergrondbelasting t.o.v. achtergrondnorm in 2010 en 2020
Kaart E	Indicatieve achtergrondbelasting op voormalige bedrijfswoningen van veehouderijen in vergunde situatie
Kaart F	Indicatieve endotoxine-risicocontouren o.b.v. vergunde fijnstof emissie
Kaart G	Geldende geurnormen ABG-gemeenten
Kaart H	Indicatieve milieuruimte geur en ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden
Kaart I	Indicatieve achtergrondbelasting trendmatig scenario
Kaart J	Vergelijking indicatieve achtergrondbelasting vergunde situatie en trendmatig scenario
Kaart K	Indicatieve achtergrondbelasting groei scenario (worstcase scenario)
Kaart L	Vergelijking indicatieve achtergrondbelasting vergunde situatie en groei scenario
Kaart M	Indicatie omgekeerde werking (geurcontouren rondom bouwblokken o.b.v. huidige vergunde rechten veehouderijen)
Kaart N	Kaart behorend bij ontwerp geurverordening ABG-gemeenten

Kaart A Locaties veehouderijen huidige vergunde situatie

Kaart B Indicatieve achtergrondbelasting vergunde situatie

Legenda

veehouderij
(BVB nov 2020, bewerkt)

voor geurhinder
gevoelige objecten

*gebaseerd op default Vstacks parameters
en een ruwheid van 0.20

indicatieve achtergrondbelasting
t.a.v. geurhinder*

0 - 5 Ou

5 - 10 Ou

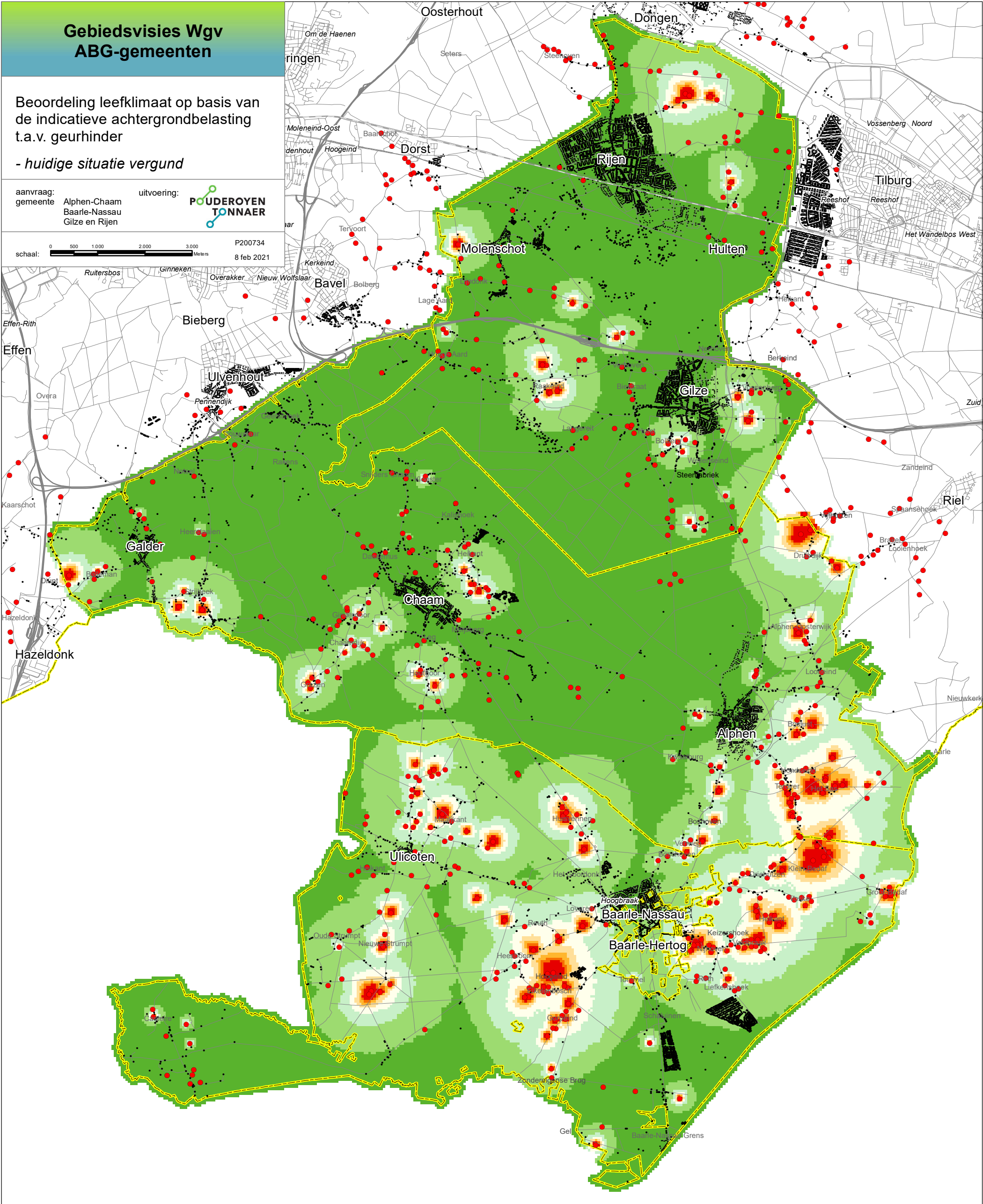
10 - 20 Ou

> 20 Ou

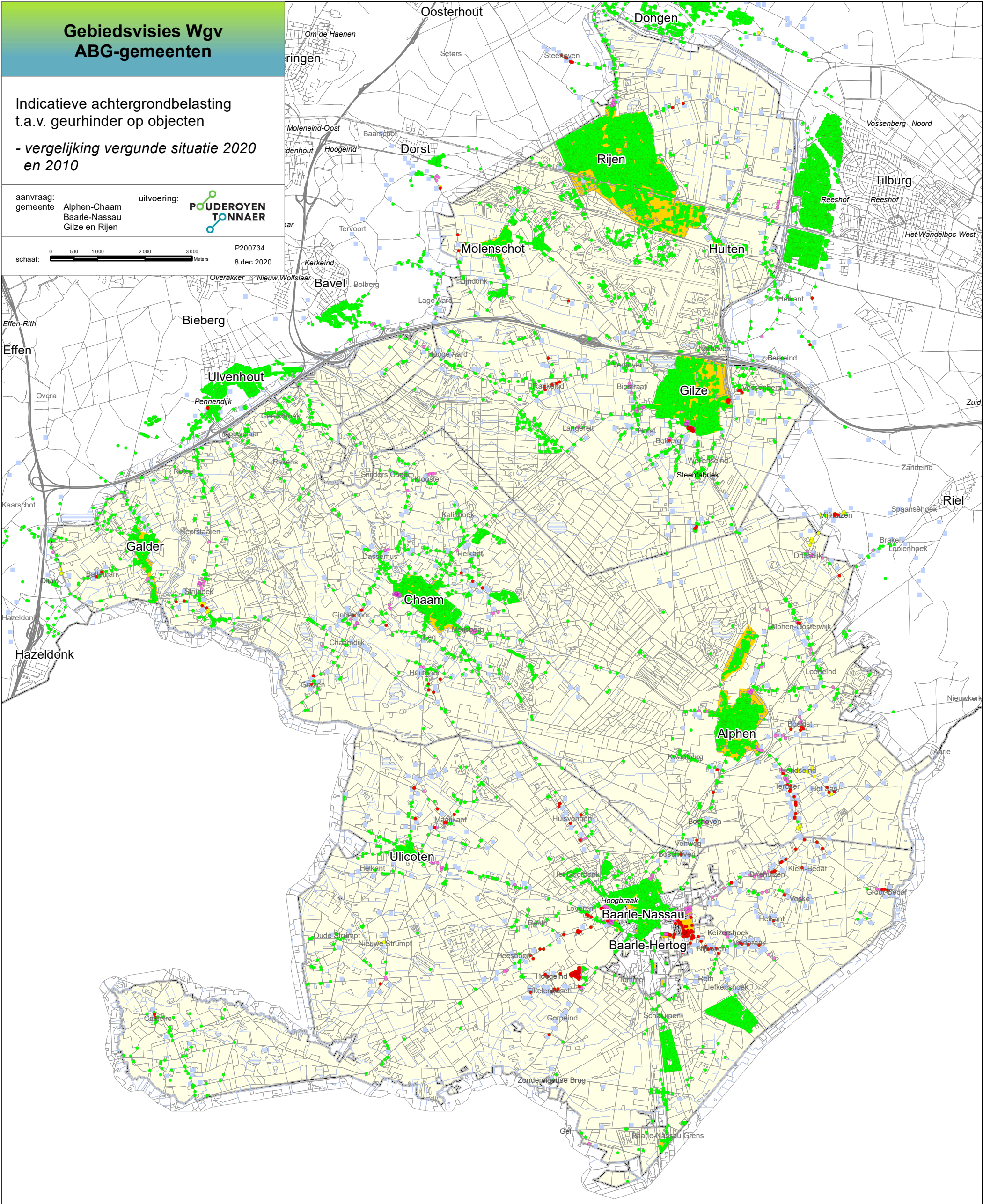
bebouwde kom
(gebied geurnorm 3 of 4)

achtergrond- belasting (ou)	kans op geurhinder	beoordeling leefklimaat
0 - 3.0	< 5 %	zeer goed
3.1 - 7.4	5 - 10 %	goed
7.5 - 13.1	10 - 15 %	redelijk goed
13.2 - 20.0	15 - 20 %	matig
20.1 - 28.3	20 - 25 %	tamelijk slecht
28.4 - 38.5	25 - 30 %	slecht
38.6 - 50.7	30 - 35 %	zeer slecht
>50.7	>35 %	extreem slecht

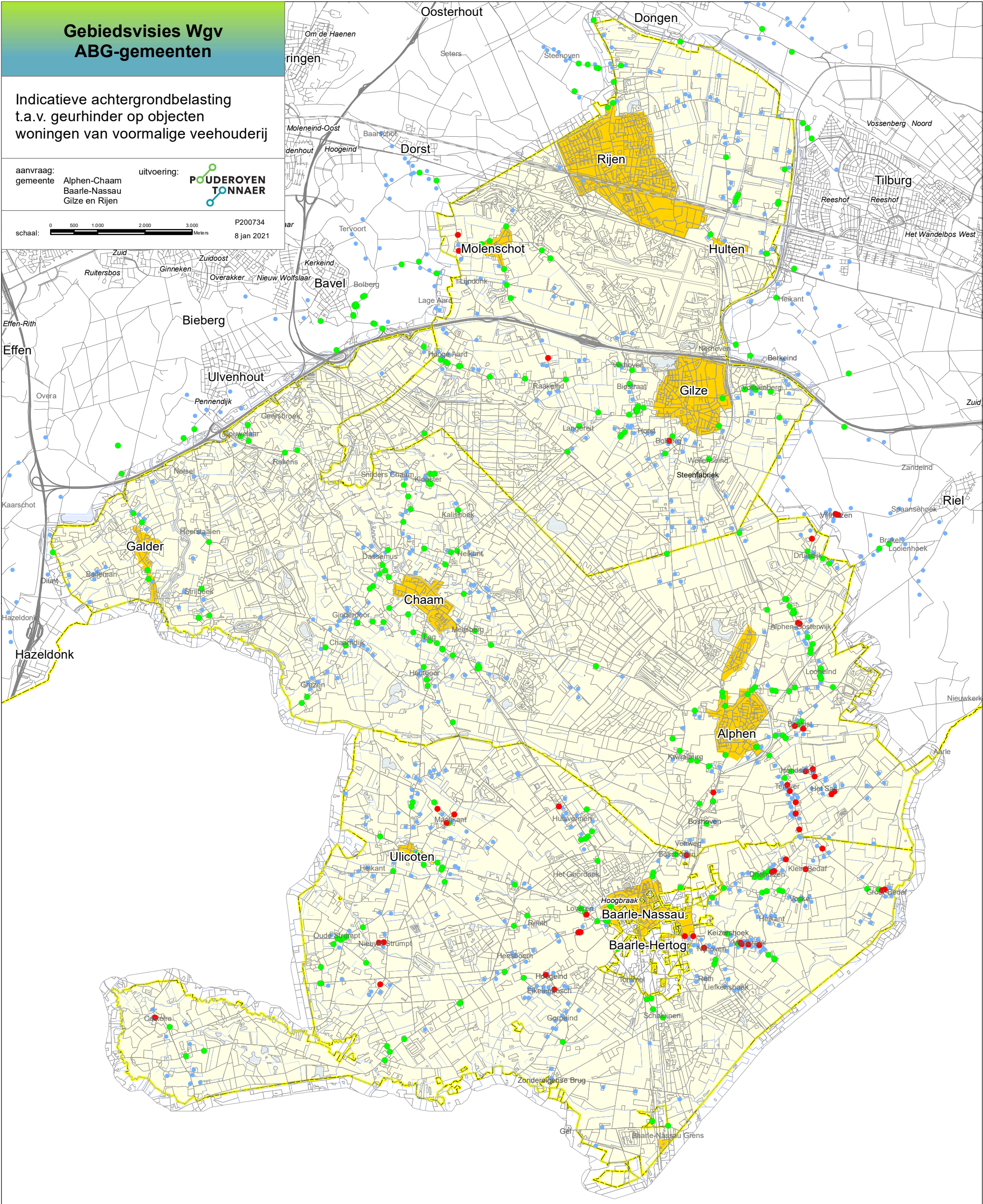
Kaart C Woon- en leefklimaat o.b.v. indicatieve achtergrondbelasting
vergunde situatie

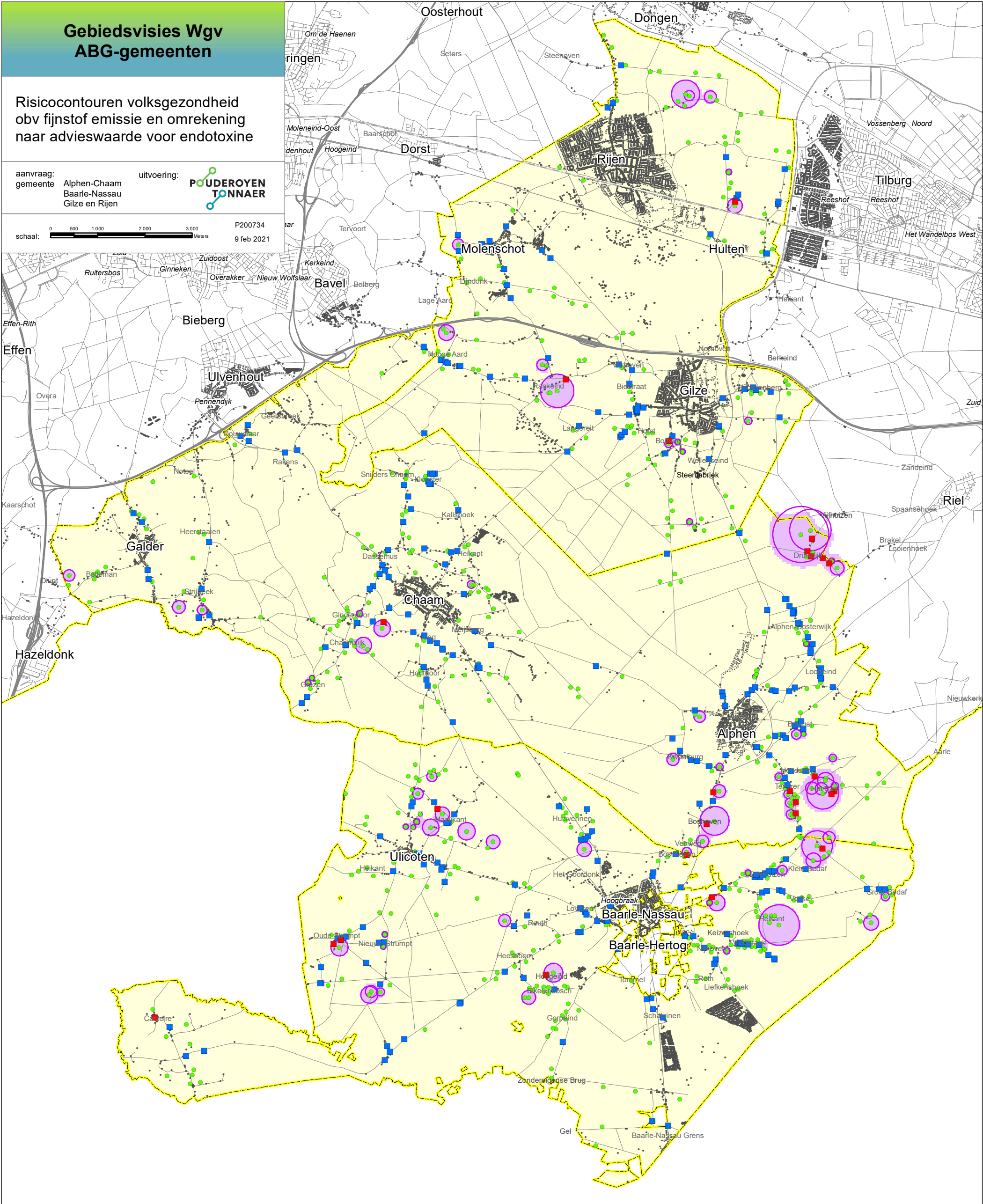
Kaart D Indicatieve achtergrondbelasting t.o.v. achtergrondnorm in 2010
en 2020

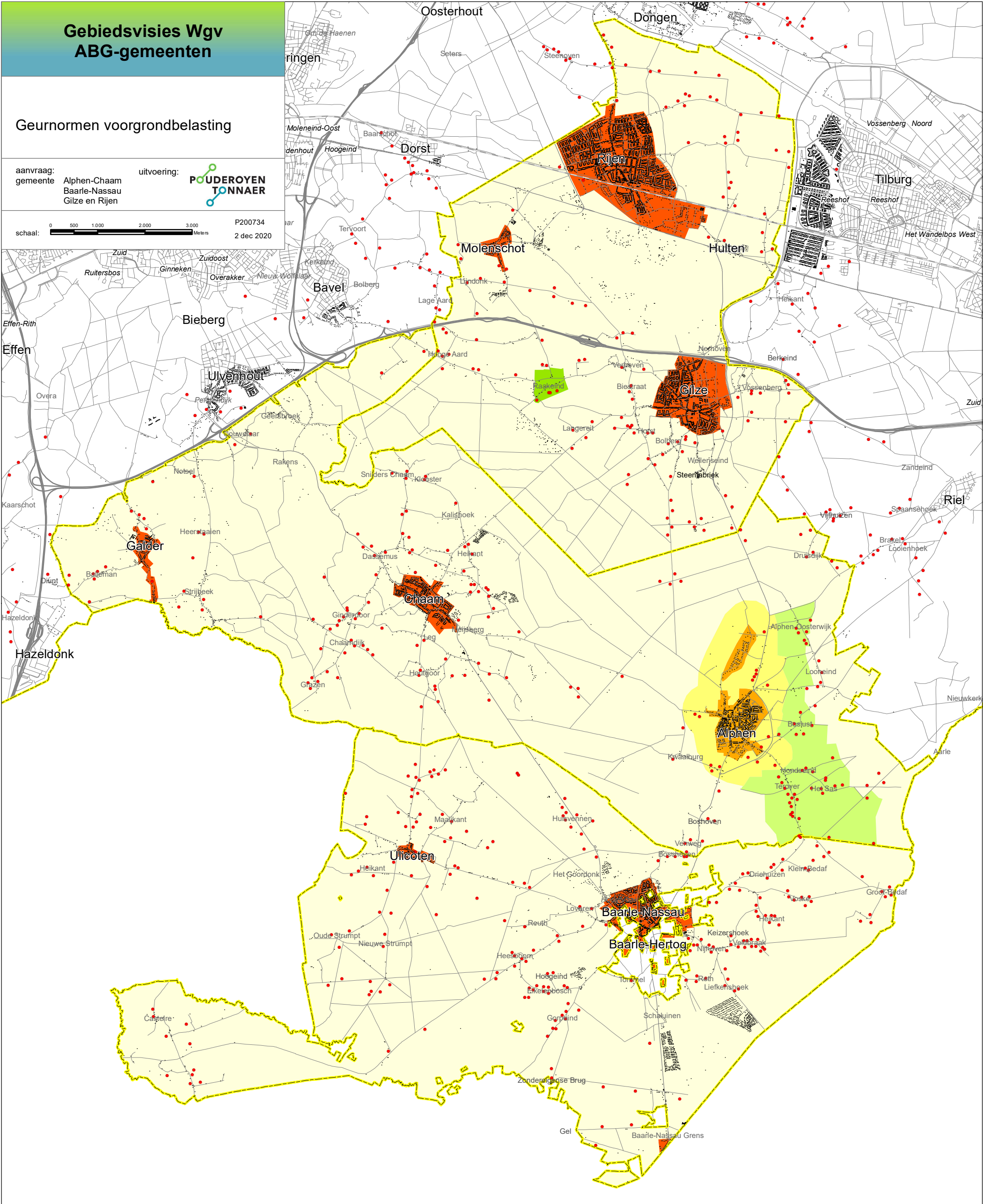
Kaart E Indicatieve achtergrondbelasting op voormalige bedrijfswoningen
van veehouderijen in vergunde situatie

Kaart F Indicatieve endotoxine-risicocontouren o.b.v. vergunde fijnstof
emissie

Kaart G Geldende geurnormen ABG-gemeenten

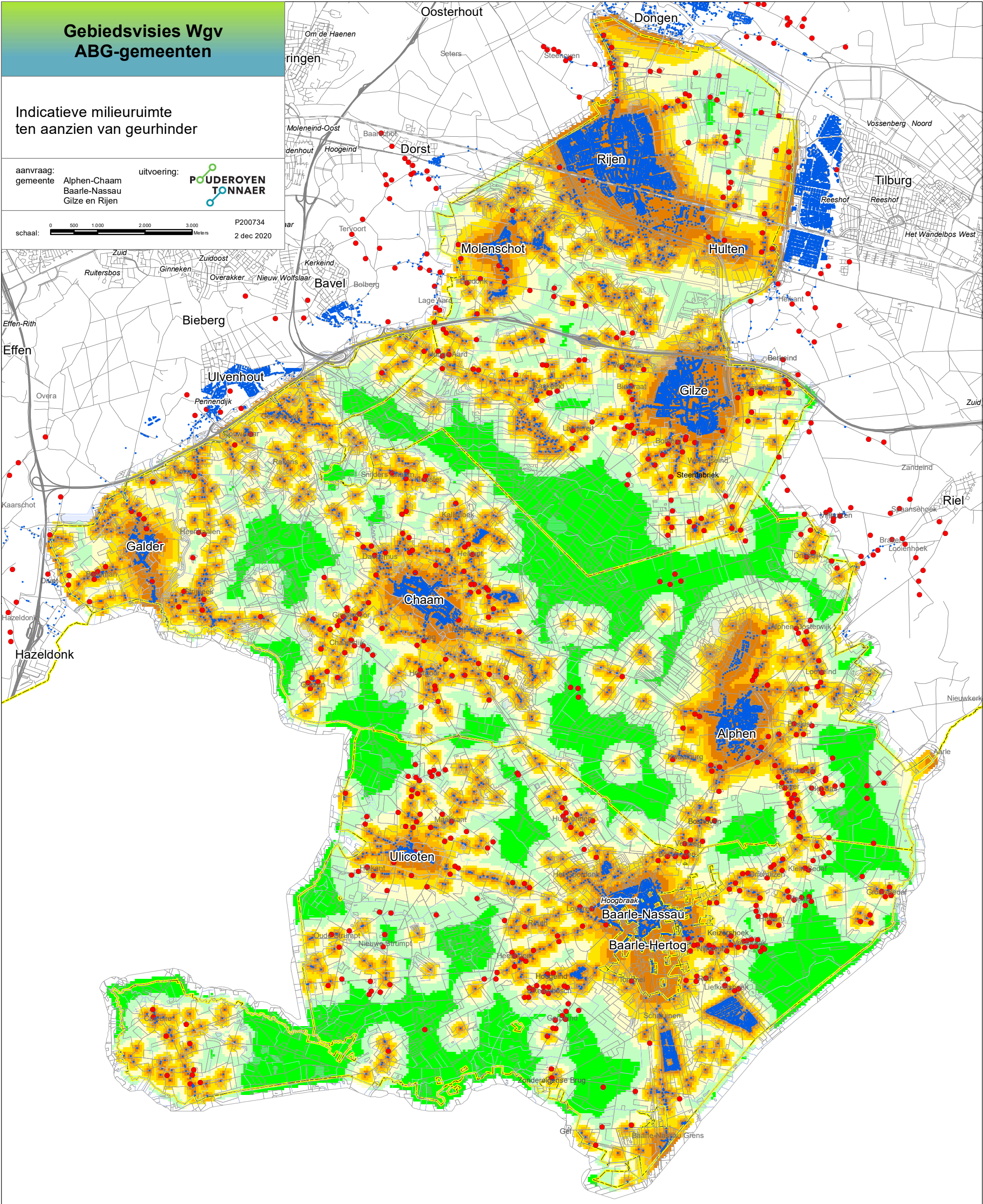

Legenda

- veerhouderij (BVB nov 2020)
- voor geurhinder gevoelige objecten

geurnormen voorgrondbelasting			
	3 ou		14 ou
	4 ou		16 ou
	8 ou		25 ou

Kaart H Indicatieve milieuruimte geur en ruimtelijke
ontwikkelingsmogelijkheden

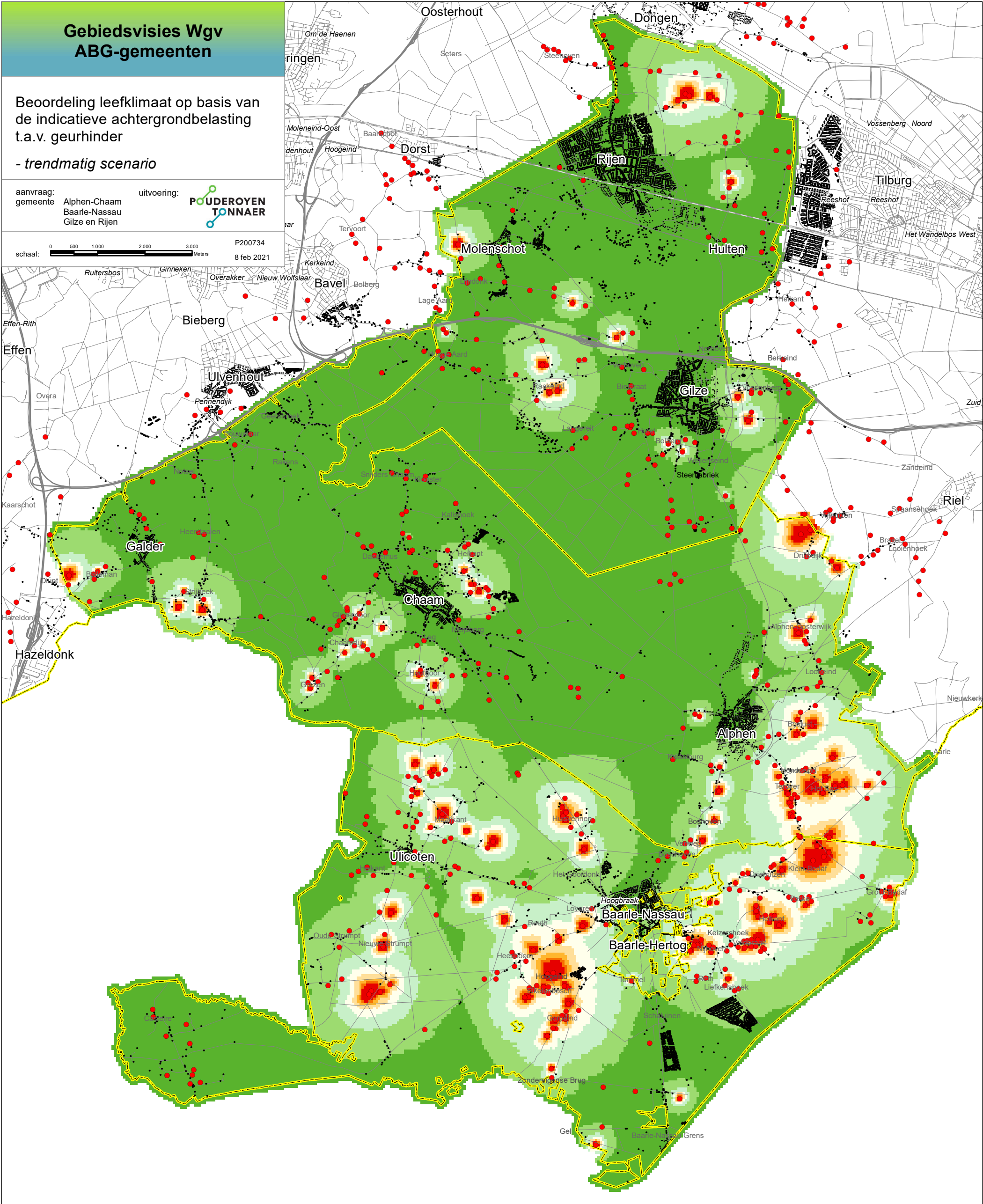
Legenda

- veehouderij (BVB nov 2020)
- voor geurhinder gevoelige objecten

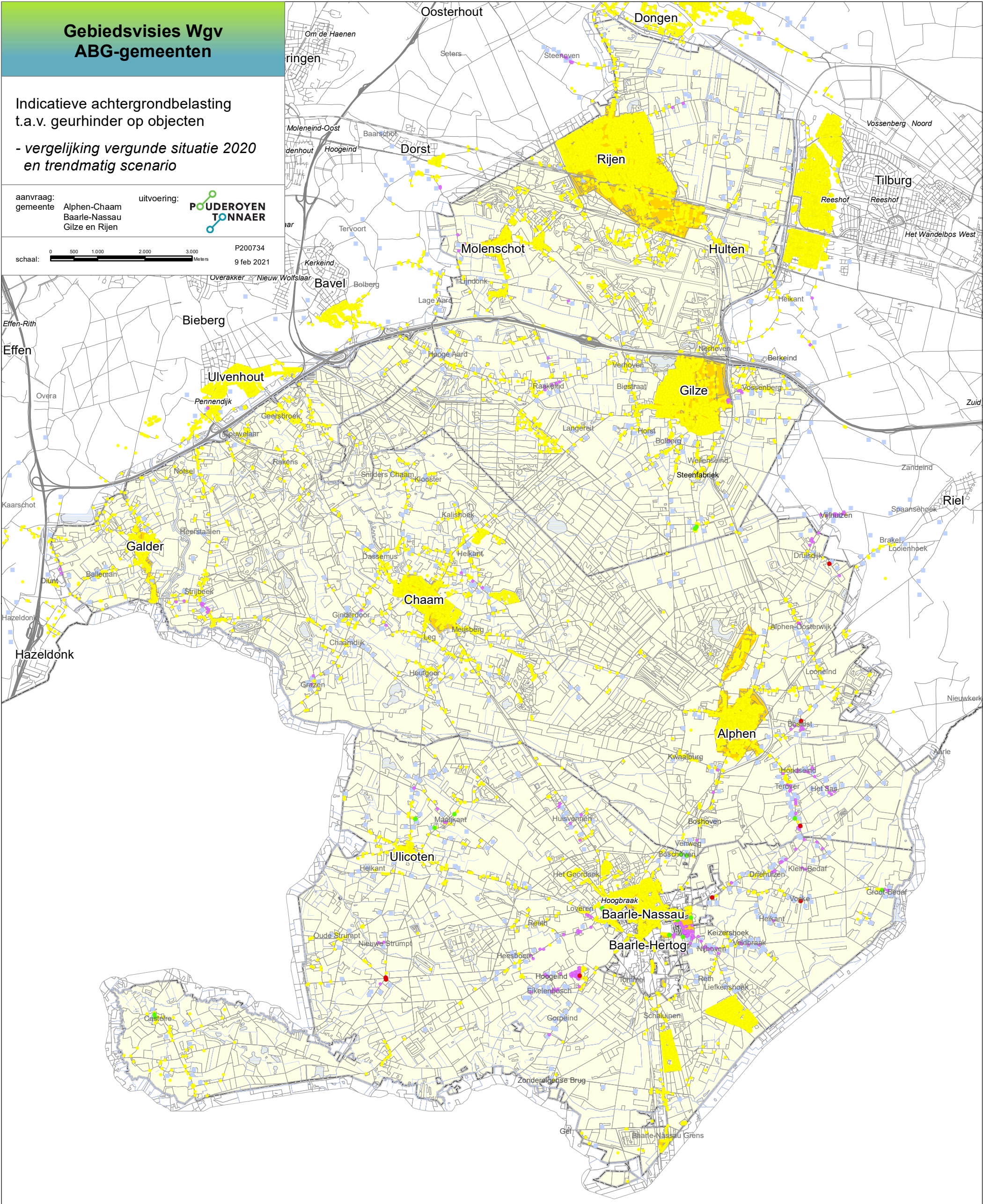
indicatieve ruimte op gridcelniveau t.a.v. geurhinder (ou)*			
0 - 10000	10000 - 25000	25000 - 50000	50000 - 100000
			100000 - 200000
			>=200000

*Gebaseerd op omtrek bebouwde kommen, default Vstacks parameters voor staluitvoering en een ruwheid van 0.20

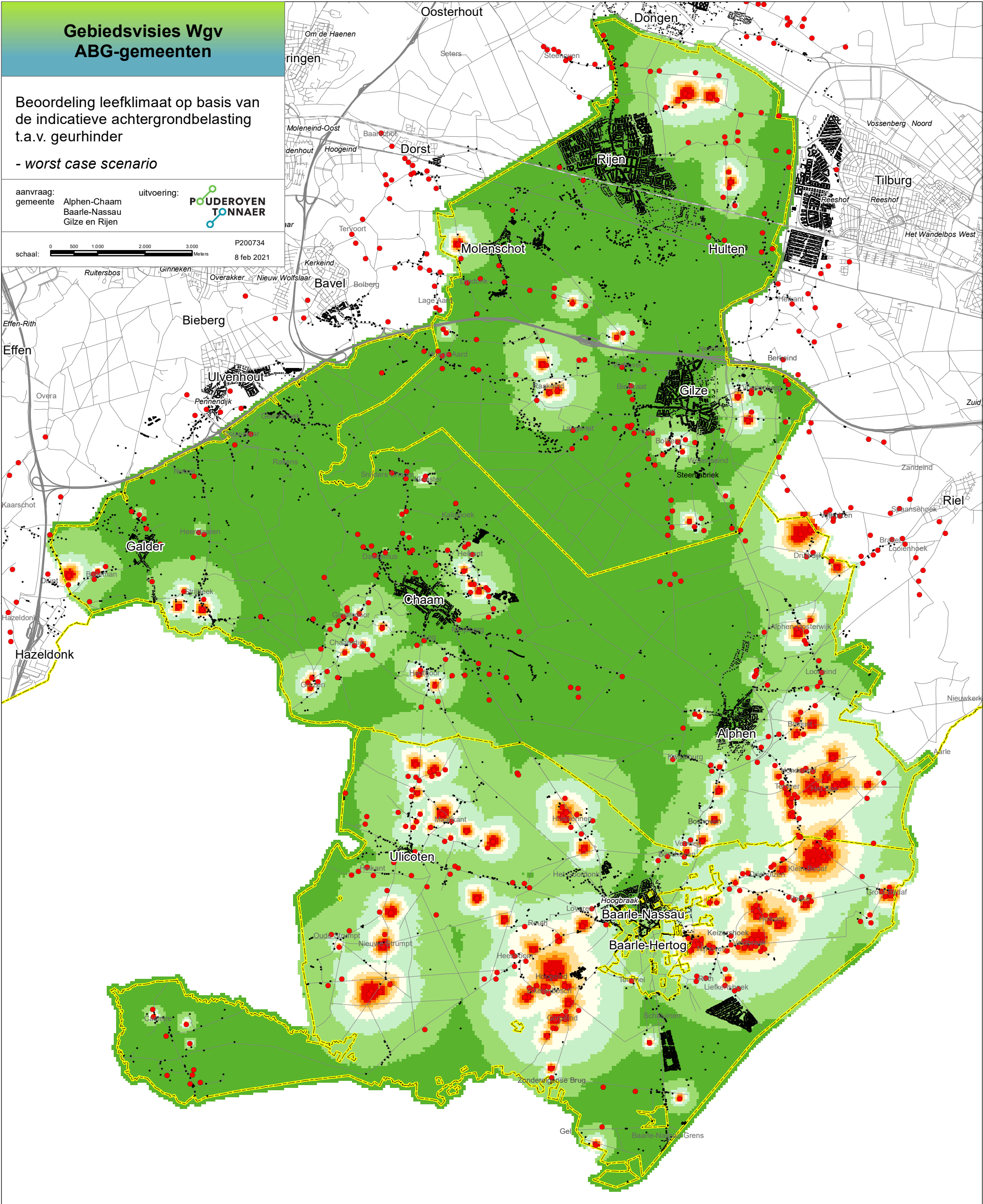
Kaart I Indicatieve achtergrondbelasting trendmatig scenario

Kaart J Vergelijking indicatieve achtergrondbelasting vergunde situatie en trendmatig scenario

Kaart K Indicatieve achtergrondbelasting groei scenario
(worstcase scenario)

Legenda

- veehouderij
(BVB nov 2020, bewerkt)
- ⋯

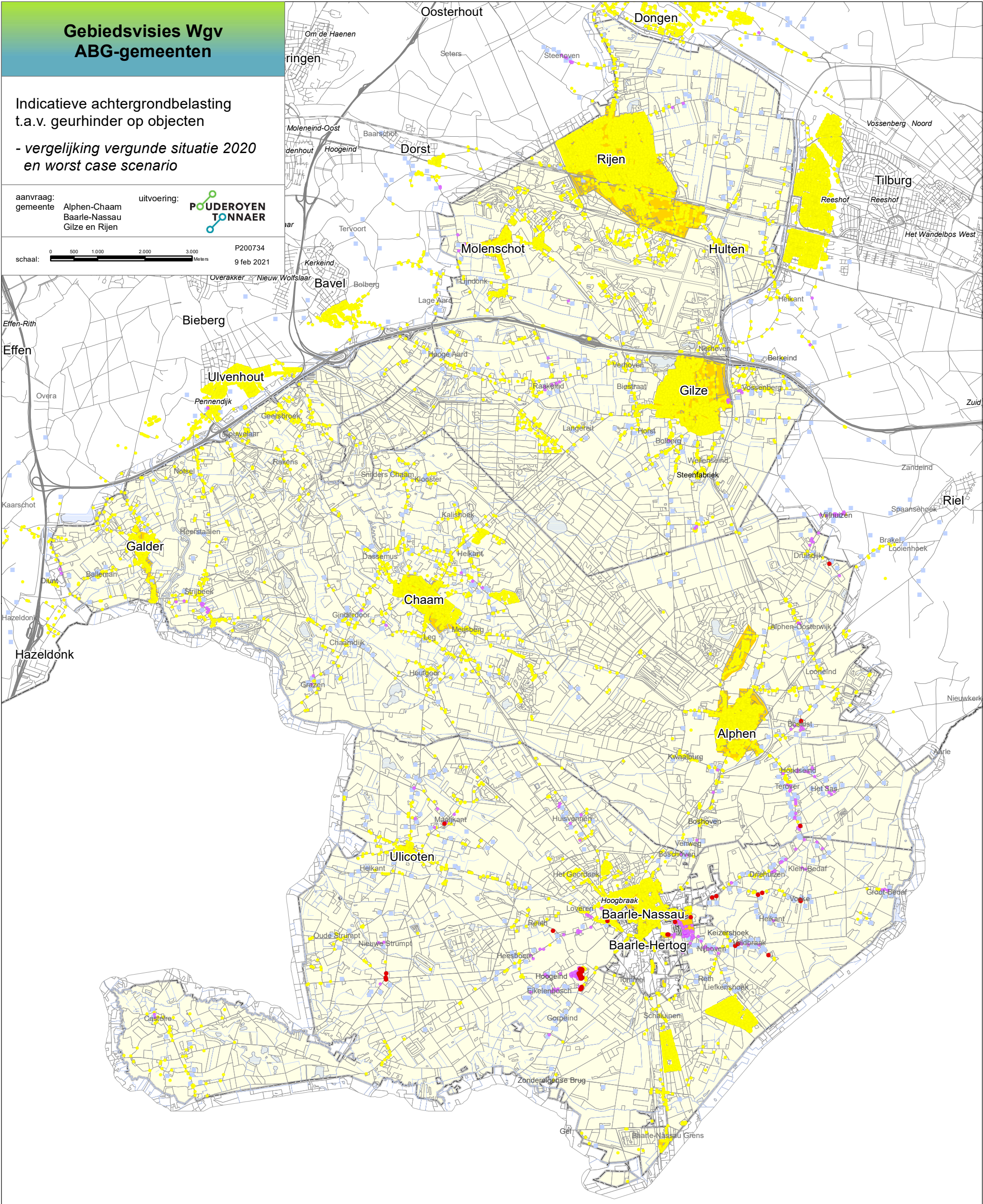
voor geruisher
gevoelige objecten
- *gebaseerd op default Vstacks parameters
en een ruwheid van 0.20

beoordeling leefklimaat op basis van de
indicatieve achtergrondbelasting t.a.v. geurhinder

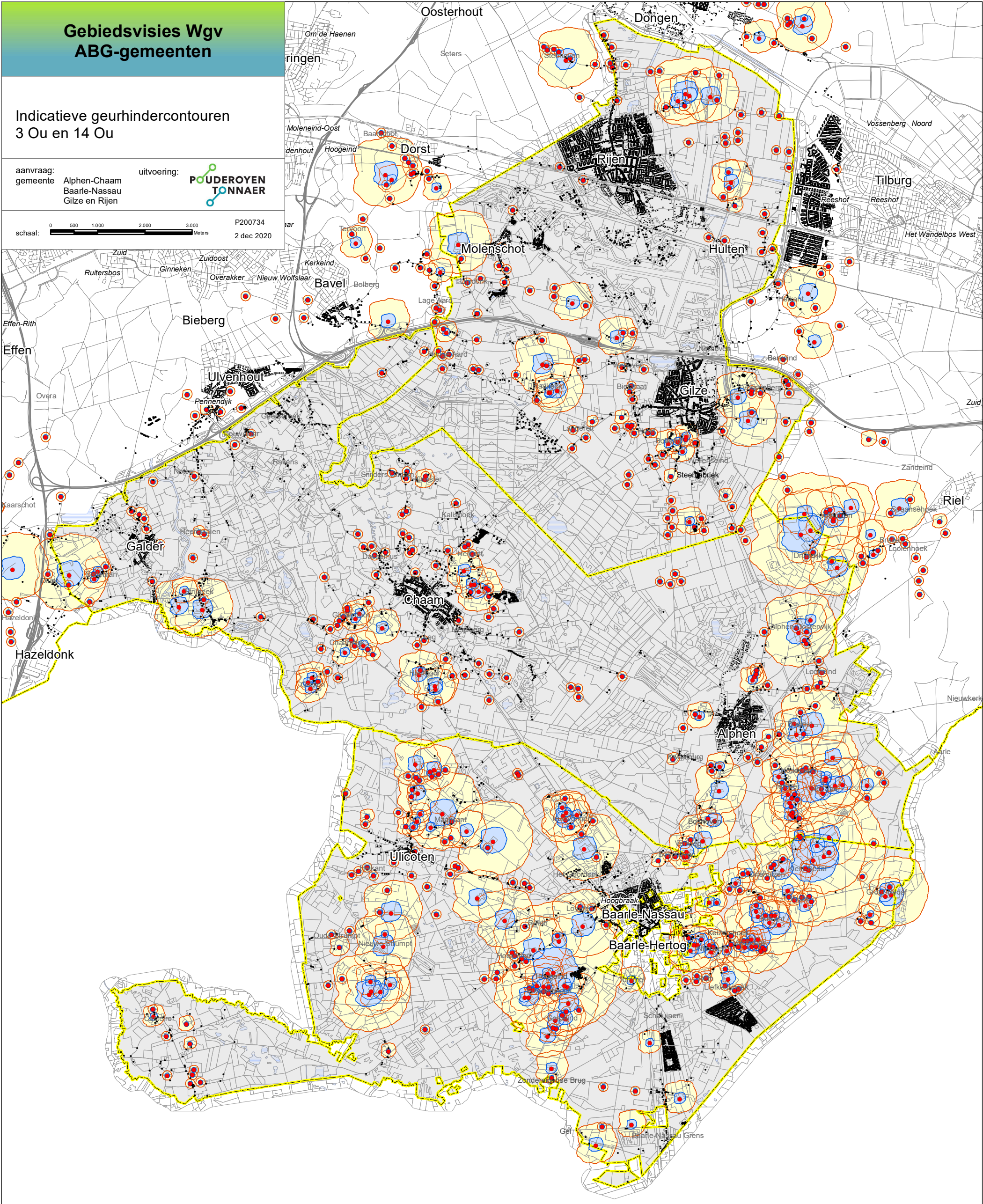
zeer goed	tamelijk slecht
goed	slecht
redelijk goed	zeer slecht
matig	extreem slecht

achtergrond- belasting (ou)	kans op geurhinder	beoordeling leefklimaat
0 - 3.0	< 5 %	zeer goed
3.1 - 7.4	5 - 10 %	goed
7.5 - 13.1	10 - 15 %	redelijk goed
13.2 - 20.0	15 - 20 %	matig
20.1 - 28.3	20 - 25 %	tamelijk slecht
28.4 - 38.5	25 - 30 %	slecht
38.6 - 50.7	30 - 35 %	zeer slecht
>50.7	>35 %	extreem slecht

Kaart L Vergelijking indicatieve achtergrondbelasting vergunde situatie en groei scenario (worstcase scenario)

Kaart M Indicatie omgekeerde werking (geurcontouren rondom
bouwblokken o.b.v. huidige vergunde rechten veehouderijen)

Legenda

- veehouderij
(BVB nov 2020)
- voor geurhinder
gevoelige objecten

geurhindercontouren*

- indicatieve geurhindercontour 3 ou
rondom agrarisch bouwblok
of vaste afstand contour 100m
- indicatieve geurhindercontour 14 ou
rondom agrarisch bouwblok
of vaste afstand contour 50m

*Gebaseerd op omtrek bebouwde kommen, default Vstacks parameters voor staluitvoering en een ruwheid van 0.20

Kaart N Kaart behorend bij ontwerp geurverordeningen ABG-gemeenten

